

**T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**GENEL LİSELERDE YAŞANAN ÖĞRENCİ ÇATIŞMALARININ
NEDENLERİ
(KAYSERİ İLİ ÖRNEĞİ)**

**Tezi Hazırlayan
Rahşan ONAT**

**Tezi Yöneten
Doç. Dr. Niyazi CAN**

**Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı
Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi**

**EKİM 2010
KAYSERİ**

Doç. Dr. Niyazi CAN danışmanlığında Rahşan ONAT tarafından hazırlanan “Genel Liselerde Yaşanan Öğrenci Çatışmalarının Nedenleri (Kayseri İli Örneği)” adlı bu çalışma, jürimiz tarafından Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir

28.09.2010

JÜRİ:

Başkan . Doç. Dr. Niyazi CAN

Üye : Yrd. Doç. Dr. Hasan BOZGEYİKLİ

Üye . Yrd. Doç. Dr. Adem Sultan TURANLI

ONAY

Bu tezin kabulü, Enstitü Yönetim Kurulunun 02.11.2010 tarih ve 025 sayılı kararı ile onaylanmıştır.

02.11 / 2010

TEŞEKKÜR

Araştırma süresince katkılarını ve desteğini esirgemeyen danışman hocam sayın Doç. Dr. Niyazi CAN'a teőekkürlerimi sunuyorum.

Araştırma süresince her türlü kolaylığı sağlayan Kayseri Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürü Bahameddin KARAKÖSE' ye ve çalışma arkadaşlarıma, araştırmanın istatistiksel analizini gerçekleştiren değerli arkadaşım Savaş KARAGÖZ'e, katkılarından dolayı Yrd. Doç. Dr. Hasan BOZGEYİKLİ'ye, karamsarlığa düştüğümde beni her zaman motive eden arkadaşım Dilek AKKAYA'ya ve onlara yeterince zaman ayıramadığım annem, babam ve kardeşime teőekkürlerimi sunuyorum.

GENEL LİSELERDE YAŞANAN ÖĞRENCİ ÇATIŞMALARININ NEDENLERİ (KAYSERİ İLİ ÖRNEĞİ)

Rahşan ONAT

**Erciyes Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Yüksek Lisans Tezi, Ekim 2010
Danışman: Doç. Dr. Niyazi CAN**

ÖZET

Bu araştırma; genel liselerde öğrenim gören öğrencilerin okul ve okul yönetimi, öğretmenleri, kendi ve arkadaşlarıyla yaşadıkları çatışmaların nedenlerini öğrenci görüşleri doğrultusunda belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Betimsel bir çalışma olan araştırmada veri toplama aracı olarak iki bölümden oluşan bir anket uygulanmıştır. Anketin birinci bölümüne öğrencilerin bireysel özelliklerini belirten sorulara, ikinci bölümde öğrencilerin yaşadıkları çatışmaların nedenlerini belirlemeye yönelik sorulara yer verilmiştir.

Araştırmanın örnekleminini 2008-2009 öğretim yılında Kayseri ili merkez ilçelerde genel liselere devam eden 510 öğrenci oluşturmuştur. Anket maddeleri ve değişkenler arasındaki farkı belirlemek üzere ki kare analiz yönteminden yararlanılmıştır.

Araştırmanın sonucunda elde edilen bulgular şu şekilde özetlenebilir: Öğrenciler okulda karar alma sürecine katılmadıklarında ve özgürlükleri kısıtlandığında, ihtiyaçları karşılanmadığında, karşı cinsle olan arkadaşlık ilişkilerine müdahale edildiğinde, kendilerini ifade edemediklerinde, yeteneklerine değer verilmediğinde, ailelerinin eğitim seviyesi ve maddi olanaklarının kısıtlı olmasından dolayı çatışma yaşadıkları görülmüştür.

Genel liselerde öğrenim gören öğrencilerin okul ve okul yönetimiyle, öğretmenleri, kendi ve arkadaşları ile yaşadıkları çatışmaların nedenleri ; cinsiyete, öğrenim görülen alana, sınıf düzeyine, annenin ve babanın eğitim düzeyine, ailenin gelir düzeyi değişkenine göre farklılık göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Genel Lise, Çatışma, Çatışma Nedenleri

**THE REASONS OF STUDENT CONFLICTS EXPERIENCED IN GENERAL
HIGH SCHOOLS
(THE EXAMPLE OF THE CITY OF KAYSERİ)**

Rahşan ONAT

Erciyes University, Institute of Education Sciences

M.Sc. Thesis, Oct. 2010

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Niyazi CAN

ABSTRACT

This research is made in order to state the reason of conflicts that the students studying in general high school experience with the school and school management, their teachers, themselves and their friends by their ideas.

In the research which is a descriptive work a poll consisting of 2 parts is applied as the data collecting means. In the first part of the poll questions about the individual qualities of the students, in the second part questions about the reasons of the conflicts that students experience are asked.

The chosen students for the research consist of the 510 students that go to the general high schools in the central towns of the city of Kayseri in the 2008-2009 academic year. In order to state the difference between the research items and the changes (ki square analysis) method is used.

The results at the end of the research can be summarized as : The students experience conflicts because of the scarcity of their parents' budget and low level of their parents' education, if the students are not given importance to their abilities, when they cannot express themselves, when they are restricted with their friendship with the opposite sex, when their needs are not supplied, when their freedom is limited and when these students do not take part in the deciding process in the school.

The reasons of the conflicts that students studying in general high schools experience with the school and the school management, their teachers, themselves and their friends, change according to their gender, their educational field, the level of their class, the education level of their parents, the income of the family.

Key words ; General high school, Conflicts, Reasons of conflicts.

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR	III
ÖZET	IV
ABSTRACT	V
İÇİNDEKİLER	VI
KISALTMALAR VE SİMGELER	VIII
TABLolar LİSTESİ	IX
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	3
1.3. Araştırmanın Önemi.....	4
1.4. Sınırlılıklar.....	4
2. GENEL BİLGİLER	1
2.1. ÇATIŞMA KAVRAMI.....	1
2.2. ÇATIŞMA KONUSUNDAKİ YAKLAŞIMLAR.....	3
2.2.1. Klasik ya da Geleneksel Yaklaşım.....	3
2.2.2. Neoklasik ya da Davranışçı Yaklaşım.....	4
2.2.3. Modern ya da Etkileşimci Yaklaşım.....	4
2.3. ÇATIŞMANIN GELİŞİMİ.....	4
2.4. ÇATIŞMA KAYNAKLARI.....	7
2.4.1. Temel İhtiyaçların Karşılanmaması.....	7
2.4.2. Kaynakların Sınırlı Olması.....	7
2.4.3. Farklı Değerler.....	8
2.5. ÇATIŞMA TÜRLERİ.....	9
2.5.1. Çatışmaya Taraf Olanlara Göre Yapılan Sınıflandırma.....	9
2.5.2. Çatışmanın Niteliğine Göre Yapılan Sınıflandırma.....	10
2.5.3. Çatışmanın Örgüt İçindeki Yerine Göre Yapılan Sınıflandırma.....	11
2.5.4. Çatışmanın Ortaya Çıkma Şekline Göre Yapılan Sınıflandırma.....	11
2.5.5. Çatışmanın Açıklık Derecesine Göre Yapılan Sınıflandırma.....	12
2.6. ÇATIŞMANIN OLUMLU VE OLUMSUZ SONUÇLARI.....	14
2.7. ÇATIŞMA VE OKULLAR.....	16
2.8. ŞİDDET.....	17

2.9. ALANDA YAPILAN ÇALIŞMALAR.....	19
3. YÖNTEM	23
3. 1. Araştırma Modeli	23
3. 2. Araştırma Evreni ve Örneklem.....	23
3.2.1. Öğrencilerin Kişisel Bilgilerine İlişkin Bulgular	24
3. 3. Veri Toplama Araçları.....	27
3.3.1. Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi.....	27
3.3.2. Veri Toplama Aracının Uygulanması	28
3. 4. Verilerin Analizi.....	28
4. BULGULAR VE YORUM	29
4.1. Öğrencilerin Anket Maddelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Bulgular ve Yorumlar	29
4.1.1. Öğrencilerin “ Cinsiyet” Değişkenine Göre Anket Maddelerine Verdikleri Cevaplara İlişkin Bulgular.....	35
4.1.2. Öğrencilerin “Öğrenim Gördükleri Alan” Değişkenine Göre Anket Maddelerine Verdikleri Cevaplara İlişkin Bulgular	54
4.1.3. Öğrencilerin “Sınıf Düzeyleri” Değişkenine Göre Anket Maddelerine Verdikleri Cevaplara İlişkin Bulgular	68
4.1.4. Öğrencilerin “Annenin Öğrenim Düzeyi” Değişkenine Göre Anket Maddelerine Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	82
4.1.5. Öğrencilerin “Babanın Öğrenim Düzeyi” Değişkenine Göre Anket Maddelerine Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	85
4.1.6. Öğrencilerin “Ailenin Gelir Durumu” Değişkenine Göre Anket Maddelerine Verdikleri Cevapların Dağılımı	89
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	98
5.1. Sonuçlar.....	98
5.2. Öneriler.....	104
KAYNAKÇA	107
EK-1	113
EK 2 ANKET FORMU	114
ÖZGEÇMİŞ	121

KISALTMALAR VE SİMGELER

SPSS : Stastical Packages for the Social Sciences (Sosyal Bilimler için İstatistik Paketi Yazılımı).

χ^2 = Ki -kare

n : Araştırmada kullanılan denek sayısı

p : Önemlilik (ya da anlamlılık düzeyi) değeri (P= 0,05)

s.d. : Serbestlik derecesi

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Öğrencilere Ait Değişkenler ve Yüzdeleri.....	24
Tablo 2. Öğrencilerin “Okul Yönetimi” İle İlgili Yaşanan Çatışmalara İlişkin Cevaplarının Dağılımları	29
Tablo 3. Öğrencilerin “Öğretmenlerle” İle İlgili Yaşanan Çatışmalara İlişkin Cevaplarının Dağılımları	31
Tablo 4. Öğrencilerin “Kendiniz ve Arkadaşlarınızla” İle İlgili Yaşanan Çatışmalara İlişkin Cevaplarının Dağılımları.....	33
Tablo 5. Öğrencilerin “Cinsiyet” Değişkenine Göre Anket Maddelerine Verdikleri Cevapların Ki Kare Dağılımı.....	36
Tablo 6. Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre “Okulda Öğrencilerle İlgili Alınan Kararlara Katılamamaktan Rahatsız Olurum” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı	38
Tablo 7. Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre “Okulda Kırtasiye, Kantin, Yemek, Kütüphane vb. İhtiyaçlarımı Karşılayamamaktan Sıkıntı Duyarım” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı	39
Tablo 8. Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre “Okul Yönetiminin Karşı Cinsle Olan Arkadaşlık İlişkilerimize Sürekli Müdahale Etmesinden Rahatsız Olurum” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı.....	40
Tablo 9. Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre “Öğretmenlerimle İletişim Kuramamak Beni Rahatsız Eder” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı.....	41
Tablo 10. Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre “Öğretmenlerin Söylediklerinde Tutarsızlık Olmasından Rahatsız Olurum” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı	42
Tablo 11. Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre “Öğretmenlerin, Öğrencileri Not İle Tehdit Etmesinden Rahatsız Olurum” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı.....	43
Tablo 12. Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre “Öğretmenlerin, Öğretmenlerin, Sınıf İçi Disiplini Sağlayamamasından Dolayı Rahatsız Olurum” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı	44
Tablo 13. Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre . “Öğretmenlerimin Benimle İlgili Özel Bilgileri Diğer Öğretmenlerle Paylaşması Beni Rahatsız Eder” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı	45

Tablo 14. Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre “Bulduğum Ortamdaki Gerginlikten Rahatsız Oluyorum” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı.....	46
Tablo 15. Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre “Arkadaşlarımda Gördüğüm Yanlışları Sürekli Olarak Eleştirmekten Hoşlanırım” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı.....	47
Tablo 16. Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre “Arkadaşlarımda Okul Eşyalarını İzinsiz Almalarına Sinirlenirim” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı.....	48
Tablo 17. Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre “Arkadaşlarımda Yaptıkları Şakalardan Hoşlanmıyorum” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı.....	49
Tablo 18. Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre “Arkadaşlarımda Beni Dinlememesine Sinirlenirim” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı.....	50
Tablo 19. Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre “Arkadaşlarımda Bana Hakaret Etmelerine Sinirlenirim” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı.....	51
Tablo 20. Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre “Kendimi Olduğum Gibi İfade Edemiyorum Hep Maske Takma İhtiyacı Hissediyorum” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı.....	52
Tablo 21. Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre “Ailemin Eğitim Seviyesi Okul Başarımı Olumsuz Yönde Etkiler” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı.....	53
Tablo 22. Öğrencilerin “Öğrenim Gördükleri Alan” Değişkenine Göre Anket Maddelerine Verdikleri Cevapların Ki Kare Dağılımı.....	54
Tablo 23. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Alan Değişkenine Göre “Okul Yönetiminin, Öğrencileri Sürekli ve Yakın Denetim Altında Tutmasından Rahatsız Olurum” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı.....	56
Tablo 24. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Alan Değişkenine Göre “Okul Yönetiminin, Çeşitli Sebeplerle Bizlerden Para Toplamasından Rahatsız Olurum” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı.....	58
Tablo 25. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Alan Değişkenine Göre “Öğretmenlerin Sürekli Uyarılarda Bulunmasından Rahatsız Olurum” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı.....	59
Tablo 26. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Alan Değişkenine Göre “Öğretmenlerin, Bizlerden Beklentilerini Açık ve Net Bir Şekilde Belirtmemelerinden Sıkıntı Duyarım” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı.....	60

Tablo 27. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Alan Değişkenine Göre “Öğretmenlerimle İletişim Kuramamak Beni Rahatsız Eder” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı	61
Tablo 28. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Alan Değişkenine Göre “Öğretmenlerin Kılık- Kıyafetime Karışması Beni Rahatsız Eder” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı	62
Tablo 29. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Alan Değişkenine Göre “Öğretmenlerimin Benimle İlgili Özel Bilgileri Diğer Öğretmenlerle Paylaşması Beni Rahatsız Eder” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı	63
Tablo 30. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Alan Değişkenine Göre “Geleceğim İçin Belirlediğim Hedeflere Uygun Bir Alanda Eğitim Alıyorum” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı	64
Tablo 31. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Alan Değişkenine Göre “Arkadaşlarımda Gördüğüm Yanlışları Sürekli Olarak Eleştirmekten Hoşlanırım” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı	65
Tablo 32. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Alan Değişkenine Göre “Ailemin Arkadaş Seçimime Karışması Arkadaş İlişkilerimi Olumsuz Yönde Etkiler” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı	66
Tablo 33. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Alan Değişkenine Göre “Ailemin Beni Sınıf Arkadaşlarımla Kıyaslamasından Rahatsızlık Duyuyorum” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı	67
Tablo 34. Öğrencilerin “Sınıf Düzeyi” Değişkenine Göre Anket Maddelerine Verdikleri Cevapların Ki Kare Dağılımı.....	68
Tablo 35. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre “Okul Yönetiminin, Çeşitli Sebeplerle Bizlerden Para Toplamasından Rahatsız Olurum” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı.....	71
Tablo 36. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre “Öğretmenlerin Sürekli Uyarılarda Bulunmasından Rahatsız Olurum” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı	72
Tablo 37. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre “Öğretmenlerimle İletişim Kuramamak Beni Rahatsız Eder” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı	73
Tablo 38. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre “Öğretmenlerin Kılık- Kıyafetime Karışması Beni Rahatsız Eder” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı	74

Tablo 39. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre “Öğretmenlerimin Benimle İlgili Özel Bilgileri Diğer Öğretmenlerle Paylaşması Beni Rahatsız Eder” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı.....	75
Tablo 40. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre “Geleceğim İçin Belirlediğim Hedeflere Uygun Bir Alanda Eğitim Alıyorum” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı	76
Tablo 41. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre “Kendi Düşüncelerimi Kabul Ettirmekte Israrlı Davranırım” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı	77
Tablo 42. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre “Kendi Haklarımı Korumaya Çalışırım” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı.....	78
Tablo 43. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre “Arkadaşlarımın, Bildiklerini ve Öğrendiklerini Benden Saklamasına Sinirlenirim” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı.....	79
Tablo 44. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Alan Değişkenine Göre “Ailemin Arkadaş Seçimime Karışması Arkadaş İlişkilerimi Olumsuz Yönde Etkiler” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı	80
Tablo 45. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre “Ailemin Beni Sınıf Arkadaşlarımla Kıyaslamasından Rahatsızlık Duyuyorum” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı	81
Tablo 46. Öğrencilerin “Annenin Öğrenim Düzeyi” Değişkenine Göre Anket Maddelerine Verdikleri Cevapların Ki Kare Dağılımı.....	82
Tablo 47. Öğrencilerin Annenin Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre “Öğretmenlerimin, Başarılarımı Ödüllendirmemesinden Rahatsız Olurum” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı	84
Tablo 48. Öğrencilerin “Babanın Öğrenim Düzeyi” Değişkenine Göre Anket Maddelerine Verdikleri Cevapların Ki Kare Dağılımı.....	85
Tablo 49. Öğrencilerin Babanın Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre “Maddi Olanaklarımın Kısıtlı Oluşundan Rahatsız Oluyorum” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı	87
Tablo 50. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Babanın Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre “Bulduğum Alanda Yeteneklerime Değer Verildiğine İnanmıyorum” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı.....	88
Tablo 51. Öğrencilerin “Ailenin Gelir Durumu” Değişkenine Göre Anket Maddelerine Verdikleri Cevapların Ki Kare Dağılımı	90

Tablo 52. Öğrencilerin Ailenin Gelir Düzeyi Değişkenine Göre “Okul Yönetiminin Öğrencileri Ciddiye Almamasından Rahatsız Olurum” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı	92
Tablo 53. Öğrencilerin Ailenin Gelir Düzeyi Değişkenine Göre “Öğretmenlerimin, Başarısızlıklarımı Sürekli Cezalandırmasına Sinirlenirim” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı	93
Tablo 54. Öğrencilerin Ailenin Gelir Düzeyi Değişkenine Göre “Kendi Düşüncelerimi Kabul Ettirmekte Israrlı Davranırım” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı	94
Tablo 55. Öğrencilerin Ailenin Gelir Düzeyi Değişkenine Göre “Maddi Olanaklarımın Kısıtlı Oluşundan Rahatsız Oluyorum” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı	95
Tablo 56. Öğrencilerin Ailenin Gelir Düzeyi Değişkenine Göre “Yapmak İstedğim Herhangi Bir Şeyi Gerçekleştirmek İçin Her Yolu Denerim” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı	96
Tablo 57. Öğrencilerin Ailenin Gelir Düzeyi Değişkenine Göre “Bulduğum Alanda Yeteneklerime Değer Verildiğine İnanmıyorum” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı	97

ŞEKİL LİSTESİ

Őekil 1. ÇatıŐma Tűrleri 9

1. GİRİŞ

1.1. Problem

İnsan yaşamı boyunca birçok farklı insanla iletişim kuran sosyal bir varlıktır. Sosyal yaşantı içinde kurulan iletişimler sonucunda insanlar arasında birçok nedenden dolayı çatışmalar ortaya çıkmaktadır. Çatışma insan yaşamının ve ilişkilerinin kaçınılmaz bir parçasıdır. İnsanlar yaşamları boyunca, evde, işyerinde, sokakta, okulda çatışma durumları ile karşı karşıya kalırlar (Arslan, 2005, 37).

Toplumsal yaşantının belirleyici niteliklerinden olan okullar, sosyal, kültürel, siyasal, ekonomik alanlarda meydana gelen değişmelerle giderek çeşitlenmekte ve zenginleşmektedirler. Söz konusu durumdan en çok etkilenenlerden biri de eğitim örgütleridir (Can, 2009, 5). Okullarda eğitim örgütlerinin en büyük ve en önemli alt sistemidir. Her örgütte olduğu gibi okullarda da çeşitli türden çatışmalar yaşanmaktadır. Okulu meydana getiren bireyler arasında algı farklılıkları, kişilik farklılıkları, uzmanlık alanındaki farklılıklar ve amaçlara ulaşılacak yöntemler konusundaki farklılıklar gibi birçok farklılıklar bulunmaktadır. Bu farklılıklara sahip bireylerin etkileşimleri sonucunda çatışmaların yaşanması kaçınılmaz olmaktadır (Kılıç, 2006, ii). Okullarda yaşanan çatışmalar, öğrenci-öğrenci, öğrenci-öğretmen ya da öğrenci-idareci ve öğrenci - aile arasında olabilmektedir.

Okul, eğitimin temel sistemini oluşturan genel bir kavram olmakla beraber eğitim ve öğretimin üretildiği yerdir. Etkili insan ilişkileri örgütlerin amaçlarına ulaşmalarının en önemli araçlarından birisidir. Okulda insan ilişkilerinin niteliğini geliştirmek bir örgüt olarak okulların varoluş nedenleri arasında yer almaktadır. Diğer örgütlerde olduğu gibi bir okulun da örgütsel, yönetsel ve eğitsel amaçları vardır ve bunları gerçekleştirmek için kurulur. Okulların kendilerine yüklenmiş olan ve kendilerinden beklenen görev sorumlulukları yerine getirmesi ve okulun etkili ve verimli olması için okulda iyi, sağlıklı

ve sürekli insan ilişkilerinin olması gerekmektedir (Çınkır, 2004). Okul örgütünün en önemli özelliklerinden biri çalıştığı hammaddenin toplumdan gelen ve topluma giden insan oluşu, ikinci özelliği ise okulda çeşitli değerlerin bulunması ve çatışmasıdır (Bursalıoğlu, 1998, 33).

Okul ortamını paylaşmak zorunda olan öğrencilerin farklı nitelikteki sosyal, kültürel, biyolojik ve zihinsel gelişmişlik düzeyleri doğal olarak insan ilişkilerinde kişiler arası çatışmalara ve anlaşmazlıklara yol açabilmektedir. Farklı sosyal, kültürel ve zihinsel gelişmişlik düzeyinde olan öğrencilerin ihtiyaçlarının aynı anda ve aynı ortamda her zaman tatmin edilmesi oldukça güç olduğundan sınıfta ve okul ortamında kişilerarası çatışmalar ve anlaşmazlıklar doğal ve kaçınılmazdır. Bu nedenle kişilerarası çatışmalar ve anlaşmazlıklar iyi ya da kötü, yapıcı ya da yıkıcı, olumlu ya da olumsuz, doğru ya da yanlış değildir. Buna karşın kişilerin yaşadıkları çatışmaları çözmek için seçtikleri yol iyi ya da kötü doğru ya da yanlış, yapıcı ya da yıkıcı olarak görülmektedir (Türnüklü, 2007, 130).

Farklı sosyal, kültürel ve zihinsel gelişmişlik düzeyinde olan öğrencilerin okul ortamında çatışma yaşamaları her ne kadar kaçınılmaz olsa da önemli olan bu çatışma durumlarının olumlu yöne çevrilmesidir. Okul ortamında olumlu yöne çevrilememiş ve çözülememiş her çatışma eğitim ve öğretimi hedeflerinden uzaklaştırmaya, öğrencilerin ve öğretmenlerin, hedeflerine ulaşmalarında bir engel oluşturacaktır. Okul içerisinde yaşanan öğrenci çatışmaları öğrencinin eğitim- öğretimden alması gereken bilgi ve beceriyi kazanmasına engel teşkil edebileceği gibi, okuldan, öğretmenlerinden, arkadaşlarından uzaklaşmasına, daha saldırgan, intikamcı, umutsuzluğa düşmüş veya güç peşinde koşan bireylere dönüşmelerine sebep olabilir (Gülşen, 2006, 30).

Olumsuz davranışları gösteren öğrenciler okullarda daha çok çatışma durumları yaratan ve şiddet eğilimli davranışlar sergileyen öğrenciler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bundan dolayı da şiddet ve çatışma kavramları çoğu zaman birbirlerinin yerine kullanılır hale gelmiştir. Herhangi bir şiddet davranışı çatışma olduğunun düşünülmesine, şiddet davranışının olmaması da çatışmanın var olmadığının düşünülmesine yol açar. Oysaki çatışma bir olay değil bir süreçtir. Yani her çatışma durumunu oluşturan bir yaşanmışlık vardır. Her farklı görüş, davranış, duygu çatışmayı barındırmaz, her çatışma da şiddet içermez (Bilgin, 2008, 43).

Okullarda öğrencilerin yaşadıkları çatışmalar kendi ve arkadaşlarından kaynaklı çatışmalar olabildiği gibi okul idaresi ve öğretmenlerinden kaynaklı çatışmalar da olabilmektedir. Öğretmenin öğrencileri küçük düşürücü, aşağılayıcı bir dil kullanması, arkadaşlarının içinde utandırması ya da hakaret etmesi, olumlu bir dil kullanmaması gibi öğrencilere yönelik olumsuz davranışlar öğrencide düşmanca duygular gelişmesine neden olmakta ve öğrencinin davranışlarını olumsuz yönde etkilemektedir (Bekiari vd., 2005, 73-78; akt: Ekinci ve Burgaz, 2002, 93).

Memişoğlu (2005) araştırmasında her dört öğrenciden biri öğretmenlerin kendilerine adil davranmadığını ifade etmektedir. Öğrenci-öğretmen ilişkisinin sağlıklı olup olmadığı öğrenciler açısından önemlidir. İstenmeyen davranışlar gösteren öğrencilerle yapılan araştırmalar öğrencinin çevresinde ona ilgi gösteren, onu dikkate alan bir yetişkinin varlığını önemle vurgulamaktadır. Kendilerine dikkat etmeyen ve çalışmalarından hoşnut olmayan öğretmenlere sahip olan öğrenciler daha rahatsız edici biçimlerde davranmaktadırlar (Memişoğlu, 2005).

Son zamanlarda okullarda yaşanan şiddet olaylarındaki artışlar, ilgilileri ve aileleri rahatsız edecek boyutlara ulaşmıştır. Öğrencilerin birbirleriyle olan sorunlarını şiddet içerikli yöntemlerle çözmeleri gözlerin eğitim kurumlarına çevrilmesine neden olmuştur (Koruklu, 2006, 11). Birçok genç, çatışmayı çözmeye en etkili yolun şiddet olduğuna inanmaktadır. Araştırmalar, şiddete ve saldırganlığa yönelik davranışların yaşamın erken dönemlerinde öğrenildiğini göstermektedir (Uysal, 2003, 5). Buradan hareketle okullarda yaşanan öğrenci çatışmalarının nedenlerinin şiddet davranışına dönüşmeden doğru bir şekilde tespit edilmesi gerekmektedir.

Bu çalışmada 2008-2009 eğitim-öğretim yılında genel liselerde öğrenim gören öğrencilerin okul idaresi, öğretmenleri, kendi ve arkadaşlarıyla yaşadıkları çatışmaların nedenleri anket yoluyla analiz edilmeye çalışılmıştır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı, Kayseri İli merkezinde bulunan genel liselerde yaşanan öğrenci çatışmalarının nedenlerinin belirlenmesidir. Bu amaçla aşağıdaki problemlere cevap aranmıştır:

Alt Problemler

Genel liselerde yaşanan öğrenci çatışmaları;

1. Cinsiyete,
2. Öğrenim görmekte olduğu alana,
3. Sınıfa,
4. Annenin ve babanın eğitim düzeyine,
5. Ailenin gelir düzeyine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Öğrencilerimiz; bilgi, beceri ve toplumun değerlerini özümstedikleri okullarımızda, günlerinin büyük bir bölümünü geçirmektedir. Okul yönetimiyle, öğretmenleriyle, arkadaşlarıyla sürekli bir etkileşim ve iletişim içerisindeyler. Bu etkileşim, iletişimin ve toplumsal yaşamın doğal sonucu olarak çatışmalar meydana gelmektedir (Gülşen, 2006, 7). Ancak son yıllarda okullarda sıklıkla karşılaştığımız ve sonucu şiddete, kızgınlığa, düşmanlığa dönüşen öğrenci çatışmaları ile karşılaşmaktayız. Okullarda öğrencilerin yaşadıkları çatışmaların sebepleri ve ortaya çıkan çatışmaların sonucu öfke, kırgınlık ve şiddete dönüşmeden olumlu sonuçlar elde edilebilir.

Yapılan bu araştırma ile akademik eğitim veren genel liselerde öğrencilerin yaşadıkları bu çatışmaların sebebini öğrenmek ve öğrencilerle daha yakın etkileşim kurabilecek olan öğretmenlerimizi bu çatışmalara karşı bilgilendirmek ve bu konuda yarar sağlayacak öneriler sunmak hedeflenmektedir.

1.4. Sınırlılıklar

1. Araştırma, 2008–2009 eğitim öğretim yılında, Kayseri ili merkez ilçelerde bulunan, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı genel liselerdeki öğrencilerle sınırlıdır.
2. Elde edilen bilgiler anket formundaki sorularla sınırlıdır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. ÇATIŞMA KAVRAMI

Çatışma konusu incelendiğinde öncelikli olarak bilinmesi gereken, çatışmanın insan yaşamında, doğal ve kaçınılmaz bir süreç olduğudur. Genel olarak çatışma olumsuz anlamda algılanmakta ve çelişki, zıtlık, tartışma gibi ifadeleri çağrıştırmaktadır. Ancak çatışma kavramı büyüme ve gelişmeyi de içine alan bir kavramdır (Güner, 2007, 30). Çatışma toplumsal yaşam içerisinde kendi başına olumlu ya da olumsuz değildir; çatışmanın olumlu ya da olumsuz olarak değerlendirilmesinin nedeni çatışmaya gösterilen tepkilerdir. Çatışmaya gösterilen tepki, insanın yıkıcı ve yarışmacı bir deneyim yaşamasına neden olabileceği gibi, gelişme olanağı sunan yapıcı bir deneyim de sunabilir (Crawford ve Bodine, 1996; akt: Taştan, 2006, 5).

Öncelikle “çatışma” kelimesinin kökenine baktığımız zaman çatışmanın İngilizce karşılığı olan "conflict" kelimesi, birbirine vurmak, karşı gelmek manasındaki Latince conflictus kökünden gelir. Çatışma kavramının özünde olumsuz bir anlam yatmakla birlikte, kelimeyi tanımlarken bazı psikologlar "kırıklık"tan bahseder, bazıları olumlu ve olumsuz alternatifler arasında seçim yapma üzerinde durur, bazıları ise çatışma içindeki kişinin duygularına (ör:kızgınlık, güvensizlik, reddetme, öfke gibi) önem verirler (Johnson ve Johnson, 1979, 1991; akt: Pekkaya, 1994, 3).

Literatür tarandığında çatışma kavramının ortak bir tanımının yapılamadığı görülmektedir. Çatışma kavramı ile ilgili ortak bir tanımın yapılamamasının nedeni antropoloji, ekonomi, sosyoloji, psikoloji, yönetim ve siyasal bilim dallarının toplumsal bir olgu olan çatışmayı farklı bakış açılarından ele almasından ve bireyler ile toplumların değer sistemlerindeki farklılıklardan kaynaklanmaktadır (Gümüşeli, 1994, 24). Çatışma ile ilgili yapılan bazı tanımlara aşağıda yer verilmiştir.

Çatışma, iki veya daha fazla kişi ya da grubun kıt kaynakları paylaşımında öncelikli konuma geçmek istemesinden, güç, statü, çıkar ve diğer isteklere sahip olma çekişmesinden kaynaklanan anlaşmazlık veya uyuşmazlık şeklinde tanımlanmıştır (Karip, 2003,1).

Robbins (1994) ise çatışmayı; kişinin ya da grubun bir seçeneği tercih etmede zorlanması ve bu zorlanma sonucu karar verme mekanizmalarında bozulma olarak tanımlanabilir. Çatışma kişinin kendi içinde olabileceği gibi, kişi ile başka bir kişi ya da grup içinde ve gruplar arasında olabilir (Taştan, 2006, 1).

Kişiler arası çatışma açısından bakıldığında; çatışma iki ya da daha fazla kişi arasında yaşanan bir uyuşmazlık durumudur ve insan yaşamının doğal bir parçasıdır (Deutsch, 1994, Lulofs ve Cahn, 2000; Deutsch ve Coleman, 2000; akt: Taştan, 2006, 2).

Deutsch (1973) çatışmayı; birbirine uymayan etkinliklerdeki, çıkarlardaki, isteklerdeki, değerlerdeki farklılıklar ya da kişiler arasında yaşanan rekabet olarak tanımlamıştır. Çatışma birbiri ile uyuşmayan davranışların var olduğu durumlarda ortaya çıkmaktadır. Bu birbiri ile uyuşmayan davranışlar iki ya da daha fazla kişi, iki ya da daha fazla grup arasında ortaya çıkabilir (Ergin, 1989, 37).

Blakeway (1988)'e göre çatışma; kişilerin kimlik arayışı ya da benlik duygusu nedeni ile ortaya çıkan, yapıcı ya da yıkıcı sonuçları olan doğal bir süreçtir (Taştan, 2004, 32)

Johnson ve Jonhson (1995) ise çatışmanın küçük olması durumunun aynı fikirde olmamak, büyük olması durumunun ise savaş olduğunu belirtmiştir. Çatışma kaçınılmaz olarak yaşantımızda yer almaktadır. Bu nedenle çatışma kötü, istenmedik ve anormal bir durum olarak nitelendirilmez (Aber; Brown; Henrich, 1999; akt: Türnüklü, 2007, 131)

Blakeway (1988) yapılan çatışma tanımlarının ortak özelliklerini şu şekilde özetlemektedir:

1. Doğal bir süreç olan çatışmanın, yapıcı veya yıkıcı sonuçları olabilmektedir.
2. Çatışma toplumların içindeki ilişkilerden ülkeler arasındaki ilişkilere kadar tüm ilişkilerin doğasında vardır.
3. Çatışmaların çok değişik nedenleri olabilir. Ancak çoğunun altında yatan en önemli neden kişilerin kimlik arayışıdır.

4. Çatışmaların değişik nedenleri ve çözümleri olmasından dolayı çok çeşitli çatışma türlerinden söz edilebilir.
5. İletişim yoluyla çatışmalar yapıcı bir şekilde çözümlenebilir.
6. Çatışmalara çözüm bulma üretici sonuçlar almaya yönelik bir problem çözme sürecidir (Pekkaya, 1994, 5)

Sonuç olarak çatışma tüm ilişkilerin doğasında olan doğal bir süreçtir ve çatışmaların birçok nedeni olabilir. Ancak çatışmaların nedeni ne olursa olsun uygun iletişim yollarıyla yapıcı bir şekilde çözümlenebilir.

2.2. ÇATIŞMA KONUSUNDAKİ YAKLAŞIMLAR

Çatışma kavramına ilişkin görüşler incelendiğinde bu kavramın zaman içinde değişime uğrayarak farklı yaklaşımlar öne sürüldüğü görülmektedir. Yönetim kuramcıları, örgüt içinde yaşanabilecek çatışmaları üç temel yaklaşımla açıklamışlardır. Bunlar Klasik (Geleneksel) Yaklaşım, Neoklasik (Davranışçı) Yaklaşım, Modern (Etkileşimci) Yaklaşımlardır (Gümüseli, 1994, 29).

2.2.1. Klasik ya da Geleneksel Yaklaşım

19. yüzyılın görüşü olan ve 1940'lara kadar hakim olan klasik yaklaşımı temsil edenler, çatışmayı büyük ölçüde örgütsel yapıdan kaynaklanan; örgütler için istenmeyen; yok edilmesi gereken bir durum olarak görmüşlerdir (Gümüseli, 1994, 32).

Klasik yönetim anlayışında, örgütte çatışmanın varlığı kötü yönetimin bir belirtisi olarak görülür (Karip, 2003, 6). Bu yaklaşım çatışmayı geçiştirmekte ve çatışmanın kötü olduğunu düşünerek çatışmadan kaçınmaktadır. Çatışma, şiddet ve yıkım kavramlarıyla aynı anlamda kullanılmakta, grup ve örgütün performansının artırılması çatışma yaratan nedenlerin ortadan kaldırılması ile mümkün olmaktadır (Ural, 1997, 25).

Klasik yönetim anlayışı çatışmaların önlenmesi ya da bastırılması için yetkilerin açık olarak tanımlandığı, iş bölümünün sağlandığı, hiyerarşik yapıya sahip olmalıdır. Çünkü örgütte uyum ve işbirliği ancak böyle bir örgüt yapısıyla sağlanabilir (Karip, 2003, 6). Kısaca özetlersek klasik ya da geleneksel yaklaşımı temsil edenler çatışmayı istenmeyen

ve yok edilmesi gereken bir durum olarak görmüşler ancak çatışma olgusunda davranışsal boyutu dikkate almamışlardır (Gümüşeli, 1994, 32)

2.2.2. Neoklasik ya da Davranışçı Yaklaşım

1940' lardan 1970' lerin ortalarına kadar etkili olan davranışçı yaklaşım, çatışmaların yönetildiğinde örgütün performansına ve verimine katkı sağladığına inanır (Kılıç, 2006, 6). Bu yaklaşımı benimseyenlere göre çatışmalar, örgütün ahenkli ve etkin işlemlerini olumsuz yönde etkileyen ve bozan durumlardır (Koçel, 2007, 534). Ancak davranışçı yaklaşımın temsilcileri çatışmayı kabul edici bir felsefeyi benimseyerek, bütün gruplar ve örgütlerde doğal bir olay olarak ortaya çıkan çatışmanın kaçınılmazlığını ve kabulünü savunmaktadır. Kısaca çatışma açığa çıkarılmalı, daha sonra iyileştirilmelidir (Ural, 1997, 25).

Sonuç olarak davranışsalci yaklaşımı temsil edenler çatışmayı karmaşık örgütlerin doğasında bulunan kaçınılmaz bir durum olarak kabul edip, çatışmalar ne iyi ne de kötüdür demektedirler. Çatışmaların iyi ya da kötü olduğuna karar vermek için sonuçlarını değerlendirmek gerekir (Kasap, 2006, 4).

2.2.3. Modern ya da Etkileşimci Yaklaşım

Bu yaklaşıma göre çatışmanın olmaması anormal bir durumdur ve çatışmanın olmamasının ilgisizlik, durağanlık ve tekdüzeliğe yol açacağını ileri sürerler (Balcı, 1995, 146). Amaç, uyumlu bir örgütsel ortam oluşturmak değil, örgütün karşı karşıya olduğu problemleri kavrayabilme ve çözebilme yeteneğini geliştirmektir. Uyum, örgütte durgunluğa, ortalama bir başarı ile yetinmeye ve yanlış da olsa grup kararlarına bağlılığa neden olabilir; dolayısıyla bu yaklaşımda çatışma bir zorunluluktur (Karip, 2003, 8). Özetle etkileşimci yaklaşım, çatışmanın çözülmesini değil, yönetilmesini savunur (Başaran, 1998, 197).

2.3. ÇATIŞMANIN GELİŞİMİ

Birçok çatışma yüzeyde oldukça basit görünse de, çatışmalar incelendiğinde, çoğu çatışmanın aslında ne kadar karmaşık olduğunu hemen fark edilebilir. Çatışma

sürecinde, çatışmaya neden olan ön koşullar ve tarafların öncelikle harekete geçip geçmeyeceklerine, daha sonra da ne şekilde harekete geçeceklerine karar verdikleri pek çok nokta vardır. Bu sürecin her noktasında hem durumsal hem de bireysel faktörler, anlaşmazlık yaşayan tarafların alacakları kararlar üzerinde etkili olacaktır. Bütün bunlar da sonuçta, çatışmanın çözülüp çözülmeyeceğini ve anlaşmazlık yaşayan tarafların sonuçtan ne derece hoşnut olacaklarını etkileyecektir (Otto, 1998, 32; akt: Kasap, 2006, 6).

Eğitimciler ve aile bireyleri için, çatışmanın hangi aşamada olduğunun bilinmesinin büyük önemi vardır. Aşamasına uygun gerekli tepkilerin, çözüm yollarının kullanılmaması çatışmayı daha da karışık bir hale getirebilmektedir.

Karip (2003, 15-20) çatışma gelişimini 6 aşamada tanımlamıştır. Bu aşamalar: Basit Farklılık, Anlaşmazlık, Uzlaşmazlık, Zıtlasma, Yasal Çekişme, Şiddet ve Kavga.

- **Basit Farklılık:** Bu aşamadaki çatışmada, çatışmanın tarafları arasında hafif derecede çıkar, tercih, değer tutum ve davranış uyumsuzlukları görülebilir. Çatışmanın tarafları vazgeçilmez istek ve çıkarlara sahip olmadıklarından karşılıklı anlayış ve işbirliği içinde ortak bir çözüme ulaşılabilir. Ancak basit düzeydeki bu çatışma durumunun altında daha ciddi problemler varsa, çatışma daha üst evrelere taşınabilir.
- **Anlaşmazlık:** Basit farklılık düzeyinde olan çatışma bu aşamada belirginleşerek, kutuplaşmaya dönüşür. Taraflar karşılıklı uzlaşma yerine karşı tarafa isteklerini kabul ettirebilmek için gerekçeler ve kanıtlar aramaya başlar. Çatışmanın tarafları ortak çözüm yolu bulmak yerine pazarlık yapmaya başlayabilirler. Bu aşamada dışarıdan üçüncü bir kişinin müdahalesi çözüm için gerekli olabilmektedir.
- **Uzlaşmazlık:** Bu aşamada taraflar arasında kutuplaşma netleşir. Taraflar arasında uzlaşma sağlanabilmesi ancak belirli koşullar gerçekleştiğinde mümkün olmaktadır. Bu koşullar tarafların karşılıklı olarak anlaşma sağladıkları koşullar olabileceği gibi bir üçüncü tarafın belirlediği koşullar da olabilir. Çatışmanın tarafları arasında ortak bir uzlaşma sağlanması mümkün olsa bile taraflar

arasında birinin kazanacağı ve diğersinin kaybedeceği algısı vardır. Çatışma sürecinde taraflardan biri ya da her ikisi de ödün verebilir, uzlaşma sağlanabilir, ya da bir taraf kazanır. Ancak varılan sonuç, uzlaşma sağlandığını gösterse de, taraflar için tatmin edici değilse çatışma daha şiddetli bir biçimde yeniden başlayabilir.

- **Zıtlasma:** Bu aşamada taraflar birbirini dinlemeyecek ve doğru algılayamayacak kadar zıtlasmaya başlamışlardır. Dolayısıyla bu süreçte ikna önemli bir yer tutar. Uzlaşmazlık evresinde ussal kanıtlar yoluyla ikna edilmeye çalışılırken, zıtlasma evresinde ikna etme için mantıki stratejilerin yanında duygusal stratejilerde kullanılır. Çoğu kez de kazanmaya yönelik destek sağlamada duygusal stratejiler ağırlık kazanır. Çatışmanın tarafları arasında kazanmak ya da kaybetmek vardır. Bir taraf kazanır, diğers taraf sonuçtan memnun olmasa da kabullenmek zorundadır. Ancak her zaman bu şekilde bir çözüme ulaşmanın mümkün olmadığı durumlarda çatışma zıtlasma aşamasından fiziksel çatışma aşmasına geçebilir ya da bazı durumlarda ise tarafların yansız üçüncü tarafın uzlaştırıcılığında çatışma daha alt aşamalarda çözümlenmeye çalışılır.
- **Yasal Çekişme:** Kişiler arasındaki çatışma yasal bir uzlaşma zeminini gerektiriyorsa çatışma konusu bir yargıç ya da juri önüne getirilir. Çatışma konusunun hangi mahkemenin yetki alanına girdiği ve tarafların izlemesi gereken işlem basamakları yasalarla belirlenmiştir. Kaybeden taraf için yasal yaptırımlar öngörülür. Olayın taşınabileceği yasal bir zemin yok ise arabuluculuk yöntemi ile çatışmayı çözüme tercih edilmelidir. Yasal düzeyde bir tarafın haklılığı ortaya konulduğunda diğers taraf bu sonuçtan memnun olmasa da kabul etmek zorundadır. Taraflar karara uymayı kabul ederse çatışma daha alt aşamalara düşürülür. Tarafların karara uymaması durumunda ise çatışma şiddete dönüşür.
- **Şiddet ve Kavga:** Bu aşamada taraflar birbirlerine karşı fiziksel ve psikolojik şiddet kullanır. Amaç, düşman olarak gördükleri kişiye zarar verme ya da ortadan kaldırmaktır. Eğer uyuşmazlık bu aşamaya gelmişse daha alt aşamalara düşürülmesi çok zordur. Taraflar arasındaki iletişim şiddet içerikli mesajlar gönderme şeklindedir. Kavga ve şiddet sonunda taraflardan biri ya da her ikisi de zarar görür.

2.4. ÇATIŞMA KAYNAKLARI

Çatışma yaşamın her anında karşımıza çıkan doğal bir süreç olduğuna göre çatışmaların nasıl çözümlenmesi gerektiği çatışmanın kaynağının doğru olarak tanımlanması ile mümkün olmaktadır. Schrupf, Crawford ve Bodine (1997) çatışmanın kaynağını üç başlık altında açıklamışlardır (Taştan, 2004, 30): Temel ihtiyaçların karşılanmaması, sınırlı kaynaklar, farklı değerler.

2.4.1. Temel İhtiyaçların Karşılanmaması

Glasser (1994)' e göre altı temel gereksinim vardır. İnsanların davranışlarını belirleyen bu gereksinimler ; yaşamda kalma, ait olma, güç elde etme, özgürlük kazanma, eğlenme ve sevilme olarak belirtilir (Bilgin, 2008, 2).

- **Temel gereksinimler:** Açlık, susuzluk, uykusuzluk, üreme gibi fizyolojik yaşamın devamını sağlayan gereksinimlerdir.
- **Ait olma gereksinimi:** Sevgi, paylaşma, bir gruba ait olma, paylaşma gereksinimleridir.
- **Güç elde etme gereksinimi:** Saygı duyulma, bir statüye sahip olma vb. gereksinimlerdir. Bu gereksinim başarılar elde edilerek, bir işi tamamlayarak, başkaları tarafından tanınarak ve saygı görülerek doyurulabilir.
- **Özgürlük kazanma gereksinimi:** Bireylerin özgür seçimler yapmak ve kendi kararlarını vermek istemeleriyle ilgili gereksinimleridir.
- **Eğlenme gereksinimi:** Gülmek ve oyunlar oynama ihtiyacından doğan gereksinimlerdir.

2.4.2. Kaynakların Sınırlı Olması

Günlük yaşam içinde ortaya çıkan çatışmaların büyük bir çoğunluğu kaynakların sınırlı (zaman, para, mal) olmasından kaynaklanır. Kaynakların sınırlı olması çatışma yaşayan tarafların rekabete yönelmesine neden olacaktır. Sınırlı kaynakların paylaşımında yarışmacı bir tutum içine girmek yerine işbirliği yoluna gidilirse, çatışmaların

çözümünde yararlı sonuçlar elde edilebilir (Reuck, 1992; Schrumpf vd, 1997; akt: Taştan, 2004, 30).

2.4.3. Farklı Değerler

Tüm insanlar bir topluma doğarlar ve sosyalleşme süreçleri boyunca kişisel deneyim ve kültürel aktarım yoluyla bir takım inançlar, fikirler ve kuralları benimserler. Değerler, bir gruba ya da topluma üye olanların uymak zorunda oldukları genelleşmiş inançlar, öncelikler ve ilkelerdir. Dolayısıyla insanlar değerleri söz konusu olduğunda bilinçli yada bilinçli olmayarak savunucu olurlar ve katılışlırlar. Sonuçta da karşısındakinin değerlerini kabul etmek istemezler (Bilgin, 2008, 5). Dolayısıyla farklı değerlerden kaynaklanan çatışmaların çözümü güçleşmektedir. Eğer kişiler değerleri ve inançları konusundaki farklılıklarına rağmen birbirlerini kabul ederlerse çatışmaların çözümü daha kolay olabilir (Uysal, 2006, 13).

Toplumsal yapısal kuram ve psiko-kültürel çatışma kuramı ise, çatışmanın kaynaklarını birbirinden oldukça farklı biçimde açıklar. Yapısal çatışma kuramına göre çatışmalar grupların birbiri ile rekabet halinde olan amaçlarından kaynaklanır. Gruplar çıkarlarını korurlar ve çıkarları korumaya yönelik eylemleri ödüllendirirken, grup çıkarlarına ters düşen eylemleri cezalandırırlar. Psiko kültürel kuram ise çatışmaya bireyin kendisi, diğerleri ve davranışlara ilişkin inançlarını biçimlendiren psikolojik ve kültürel güçlerle açıklamaya çalışır. Psiko-kültürel kurama göre çatışmaların kaynağı psikolojik ve kültürel farklılıklardır. Grubun ve grubu oluşturan bireylerin içsel dünyasından hareketle çatışmayı anlamak gerekir (Ross, 1993; akt: Karip, 2003, 26).

İki kuramın çatışmanın kaynaklarına ilişkin farklı açıklamaları çatışmaların yaşandığı düzeye ilişkin yaklaşımlarından kaynaklanmaktadır. Toplumsal yapısal kuram çatışmayı daha çok gruplar arası çatışma düzeyinde ele alırken, psiko-kültürel kuram bireyin içsel dünyasından hareketle grup düzeyinde çatışmayı çözümlenmeye çalışmaktadır. Aslında bu iki kuram çatışmanın kaynaklarına ilişkin açıklamaları farklı olmakla birlikte, aynı zamanda bu açıklamalar birbirini tamamlayıcı bir nitelik taşımaktadır (Karip, 1999, 26). Görüldüğü gibi çatışmalar birçok farklı kaynaktan, çok çeşitli türlerde ortaya çıkabilmektedir.

2.5. ÇATIŞMA TÜRLERİ

Literatürde; yaşamın her anında olan, kaçınılamayan, ele alınma ve çözümlenme süreçlerine göre yıkıcı sonuçlar kadar büyüme ve gelişmeye yol açan çatışmanın kategorilendirilmesi çalışmalarına rastlanmıştır. Bu çalışmalarda yapılan sınıflandırmalardan bazıları aşağıda açıklanmıştır.

Gruplandırma Esasları	Çatışma Türleri				
	Çatışmaya Taraf Olanlar	1. Bireysel Çatışma	2. Bireyler Arası Çatışma	3. Birey Grup Çatışması	4. Grup İçi ve Gruplar Arası Çatışma
Çatışmanın Niteliği	1. Fonksiyonel Çatışma		2. Fonksiyonel Olmayan Çatışma		
Çatışmanın Örgüt İçindeki Yeri	1. Yatay Çatışma	2. Dikey Çatışma	3. Emir Komuta-Kurmay Çatışması		
Çatışmanın Ortaya Çıkma Şekli	1. Potansiyel Çatışma	2. Algılanan Çatışma	3. Hissedilen Çatışma	4. Açık Çatışma	
Çatışmanın Açıklık Derecesi	1. Açık Çatışma		2. Kapalı Çatışma		

Şekil 1. Çatışma Türleri (Gümüseli, 1994, 50)

2.5.1. Çatışmaya Taraf Olanlara Göre Yapılan Sınıflandırma

Çatışmaya taraf olanlarla ilgili yapılan gruplandırmada beş tür çatışmadan söz edilir (Gümüseli, 1994, 51).

2.5.1.1 Bireysel Çatışma

Bireysel çatışma kişinin kendisinden ne beklenildiğinden emin olmadığı, kişinin ilgileri, çıkarları, amaçlarıyla örtüşmeyen görevler beklenildiği durumlarda ortaya çıkan çatışmadır (Karip, 2003, 24).

2.5.1.2. Bireylerarası Çatışma

Bireyler arası çatışma aynı ya da farklı hiyerarşik düzeylerde birbiriyle etkileşim halinde bulunan iki kişi arasında kişisel farklılıklardan yada bir işin yapılmasına yönelik uyuşmazlık olduğunda ortaya çıkan çatışmalardır (Kite, 2007, 205).

2.5.1.3. Birey İle Grup Arasındaki Çatışma

Bireylerle gruplar arasındaki çatışma daha çok grubun kendi normlarını üyelerine benimsetmesi, kabule zorlanması ile oluşan baskıdan kaynaklanır (Şimşek 1998,279). Grup amaçlarını, normlarını ve izlenen yolu benimsemeyen kişiler grup ile çatışmaya düşerler (Gümüşeli, 1994, 52)

2.5.1.4. Gruplar Arası Çatışma

Gruplar arası çatışmalar, bir örgütün birimleri arasında ya da aynı birim içindeki gruplar arasında yaşanan çatışmalardır (Karip, 2003, 25).

2.5.1.5. Örgütler Arası Çatışma

Örgütler arası çatışma, bir ekonomik sistem içinde açık sistem anlayışı altında çeşitli örgütlerin birbirleriyle çatışma halinde olma durumudur (Koçel, 1989, 333).

2.5.2. Çatışmanın Niteliğine Göre Yapılan Sınıflandırma

Niteliğine göre çatışmalar fonksiyonel çatışma ve fonksiyonel olmayan çatışma olmak üzere iki tür çatışma yer almaktadır.

2.5.2.1. Fonksiyonel Çatışma

Fonksiyonel çatışma, örgütün performansını arttıran ve fayda sağlayan gruplar arasında, bir yüzleşmedir (Gibson vd, 1994, 338; akt: Ural, 1997, 30). Fonksiyonel çatışmaları, örgütün amaçlarının gerçekleştirilmesine katkıda bulunan çatışmalar olarak tanımlamak mümkündür (Önder, 2008, 16).

2.5.2.2. Fonksiyonel Olmayan Çatışma

Fonksiyonel olmayan çatışmalar örgütün amaçlarına ulaşmasını engelleyen, amaçların gerçekleşmesini desteklemeyen çatışmalardır (Gümüşeli, 1994,54)

2.5.3. Çatışmanın Örgüt İçindeki Yerine Göre Yapılan Sınıflandırma

Bu sınıflandırmaya göre çatışmalar yatay, dikey ve emir komuta- kurmay çatışma olmak üzere üçe ayrılmaktadır.

2.5.3.1. Yatay Çatışma

Yatay çatışma bir örgütte aynı kademede bulunanlar arasında meydana gelen çatışmayı ifade etmektedir. Bir örgütte farklı amaçları paylaşan, kıt kaynakları kullanan, birbirine rakip durumda bulunan eşit hiyerarşi düzeyindeki personel arasındaki çatışmalar olarak gösterilebilir (Aksoy, 2005, 353).

2.5.3.2. Dikey Çatışma

Dikey çatışma örgütün değişik yetki kademelerinde bulunanlar arasında çıkan çatışmalardır (Miles, 1980, 123; akt: Gümüşeli, 1994, 55). Bu çatışma kişisel düzeyde olabileceği gibi gruplar düzeyinde de olabilir (Gülşen, 2006, 41).

2.5.3.3. Emir Komuta Kurmay Çatışması

Emir komuta kurmay çatışması emir komuta personeli ile kurmay personel arasında meydana gelen çatışmalardır (Gümüşeli, 1994, 56).

2.5.4. Çatışmanın Ortaya Çıkma Şekline Göre Yapılan Sınıflandırma

Çatışmanın ortaya çıkış şekline göre çatışmalar potansiyel çatışma, algılanan çatışma, hissedilen çatışma, açık çatışma olmak üzere dörde ayrılmaktadır (Pondy, 1967, 300 akt: Gümüşeli, 1994, 57).

2.5.4.1. Potansiyel Çatışma

Potansiyel çatışma amaçlar konusundaki farklılıklar ve kıt kaynaklar için rekabet gibi nedenlerden oluşan durumları ifade eder.

2.5.4.2. Algılanan Çatışma

Algılanan çatışma, koşulları ortada olmadığı halde tarafların örgütsel ilişkiler içinde çatışmacı davranışlar algılama durumlarıdır. Bu tür çatışmalar bazen algı yanlışlarından ortaya çıkabilir.

2.5.4.3. Hissedilen Çatışma

Hissedilen çatışma, çatışma halindeki tarafların olaylar konusundaki kızgın, kırgın, kaygılı patlamaya hazır vb. gibi hislerini ifade eden durumdur.

2.5.4.4. Açık Çatışma

Açık çatışma çatışmanın bir eylem olarak ortaya çıkması durumudur. Bu tür çatışma karşılıklı tartışma, bilgileri karşı tarafa göndermeme ve engellemeden fizik kuvvet kullanmaya kadar değişik biçimlerde ortaya çıkabilir.

2.5.5. Çatışmanın Açıklık Derecesine Göre Yapılan Sınıflandırma

Çatışmaların açıklık derecesine göre yapılan gruplandırma açık çatışma ve kapalı çatışma olmak üzere ikiye ayrılmaktadır (Ural, 1997, 33).

2.5.5.1. Açık Çatışma

Açık çatışma bilerek planlanmış ve düzenlenmiş çatışmalardır.

2.5.5.2. Kapalı Çatışma

Kapalı çatışma, tarafların amaçları, derinden izledikleri çatışmalar olup, yöneticiler durumun genellikle farkında olmadığı tehlikeli sonuçlar doğurmaktadır.

Johnson ve Johnson (1991) ise tartışma, kavramsal çatışma, çıkar çatışması ve gelişimsel çatışma olmak üzere dört tür çatışma olduğunu belirtmiştir. Bu çatışma türleri aşağıda açıklanmıştır (Taştan, 2004, 32).

- **Tartışma:** Kişilerin düşünce ve bilgilerinin birbirine uymadığı durumlarda ortaya çıkan çatışma türüdür. Tartışma türündeki çatışmalarda iki kişinin anlaşmaya varmak için gösterdiği çaba çatışmadır. Bu tür çatışmaların çözümü için; doğru sonucun ne olduğu ile ilgili olarak ortak karara varılması gerekmektedir.
- **Kavramsal çatışma:** Kişinin yeni öğrendiği bir bilginin mevcut bilgisi ile tutarlı olmaması durumunda ortaya çıkan çatışmadır. Bu tür çatışmaların çözümü için; kişilerin birbirinin bakış açıları ile ilgili akıl yürütüp, birbirinin bakış açılarını anlayarak, ortak bir karara varmaya çalışmaları gerekmektedir.
- **Çıkar çatışması:** Bir kişinin isteklerini yapmasına, gereksinimlerini gidermesine engel olunması durumunda ortaya çıkan çatışmadır. Herkesin yaşamda çeşitli amaçları vardır ve bu amaçlarına ulaşmak için de çaba gösterirler. Kişinin amacına ulaştığında elde ettiği olumlu sonuca çıkar denir. İki kişinin çıkar elde etmek için gösterdikleri çabanın birbirini engellemesi durumunda “çıkar çatışmaları” ortaya çıkmaktadır. Bu tür çatışmaların çözümü için; çatışma yaşayan tarafların birbirine istek ve beklentilerini belirtmeleri, iletişim kurmaları ve işbirliği yapmaları gerekmektedir.
- **Gelişimsel çatışma:** Büyüme ve gelişme ile birlikte yaşama bakışın, beklentilerin ve isteklerin farklılaşması sonucunda ortaya çıkan çatışma türüdür. Kişinin içinde bulunduğu gelişim dönemine bağlı olarak, çevresindeki kişilerle, yaşadığı çatışmaların nedenleri de farklılık göstermektedir. Örneğin; ergenlik dönemi öncesinde annesi ile olumlu iletişim kurabilen genç, ergenlik dönemine geldiğinde akranlarıyla ilişkileri önem kazanabilir ve annesi ile çatışma yaşayabilir (Johnson ve Johnson, 1991; akt: Taştan, 2004, 32).

2.6. ÇATIŞMANIN OLUMLU VE OLUMSUZ SONUÇLARI

Çatışma kendi başına ne olumlu ne de olumsuzdur. Çatışma büyüten ve geliştiren bir süreç olduğu kadar, gelişimi engelleyen, işbirliğini önleyen, gerilim dolu, olumsuz bir süreçte olabilir. Çatışmanın sonuçlarının olumlu ya da olumsuz olması çatışmanın nasıl anlaşıldığına ve çözümlendiğine bağlıdır.

Çatışmanın yararlı sonuçlanması, aradaki iletişim ve ilişkilerin karşılıklı güven ve saygıya dayalı olmasını gerektirir. Böylece taraflar çatışmaya ilişkin gerçek duygu ve düşüncelerini, amaçlarını ve niyetlerini ortaya koyabilirler, diğerinin ihtiyaçlarının da olduğunu ve diğerinin ihtiyaçlarının da önemli olduğunu farkındadır. Yaşanan çatışmada iletişim; açık, güvene dayalı, karşıdakini önemseyen biçimde geliyorsa bireyler çatışmanın ne olduğunu gerçekçi bir biçimde tanımlayabilir ve birlikte, işbirliği içinde çözüm arayabilirler. Olumlu çatışmalar genellikle iş ile ilgili çatışmalardır (Murphy, 1994; akt: Karip, 2003, 36).

Çatışmaların kişilerarası ilişkileri güçlendiren bir işlevi vardır. Çatışma yaşayan taraflar birbirlerinin algılarını, düşüncelerini, istek ve ihtiyaçlarını anlarlar. Ayrıca çatışmaları yapıcı yolla çözmek bireyin kendini tanımasını, sosyal gelişmesini sağlıklı sürdürmesini destekler (Gillespie ve Chick, 2001; akt: Güner, 2007, 40).

Çatışmanın taraflar üzerindeki olumlu sonuçlarını şu şekilde sıralayabiliriz (Karip 2003, 37).

- Çatışma sonucunda bireyler duygu ve düşüncelerini daha rahat ifade etme imkanı buldukları için daha iyi ilişkiler kurabilirler.
- Çatışma bireylerin başkalarının düşüncelerini anlayabilme ve daha az ben merkezli olmalarına yardımcı olur.
- Birey eleştirileri kişiliğine yönelik algılamamayı öğrenir.
- Birey çatışma çözümede daha girişken olur ve daha çok şey öğrenir.
- Bireyler enerjilerini daha iyi sonuç elde edebilecekleri alanlara kanalize ederek işlerini daha verimli ve etkili bir biçimde yapabilirler.

- Çatışma sonucunda örgütlerde etkililiğe engel olan olan kaygıların, korkuların, beklentilerin tartışılması problemlerin farkına varılmasına yardımcı olmaktadır.
- Karşıt görüşlerin, farklı bakış açılarının tartışılması daha iyi çözümlerin geliştirilmesini sağlar.
- Çatışma örgütsel değişimi gerçekleştirmek için, örgütün görevlerinin ve amaçlarının sorgulanması için gerekli ortamın oluşmasını sağlar.
- Çatışma sürecinde hareketlilik, uyarma ve katılma günlük işlerdeki tekdüzeliği azaltarak çalışma ortamını zevkli hale getirebilir.
- Çatışma sonucunda ilişkilerdeki farklılıklar kabul edilerek uyumlu bir takım çalışması oluşturulabilir.

Taraflar arasında iletişimin sınırlı olduğu, tarafların gerçek düşünce,duygu,amaç ve niyetlerini paylaşmadıkları çatışmalarda, çatışma süreci ve çatışmanın sonuçları olumsuz; birey ve örgüt için zarar verici hale gelir.Olumsuz çatışmalarda iletişim ve ilişkiler tek yönlü, savunmacı, karşı tarafı yıldırmaya, yanılmaya, korkutmaya ve güce dayalı bir nitelik taşır (Murphy, 1994; akt: Karip, 2003, 36).

Olumlu sonuçlar yanında çatışmanın doğuracağı olumsuz sonuçları da şu şekilde sıralayabiliriz (Başaran, 1998, 201; Karip, 2003):

- Personelin ruh sağlığı yönünden örgütte tehlikeli bir ortam oluşturabilir.
- Örgütte emek, zaman ve paranın doğru kullanılmamasına neden olabilir.
- Örgütün verimliliği sarsılmaya, düşmeye başlayabilir.
- Örgütün amaçlarının savsaklandığı, amaçlardan sapıldığı görülebilir.
- İş doyumunu ve performansın düşmesine neden olabilir.
- Stres ve işten bıkkınlığa neden olabilir.
- Örgüte bağlılığın azalmasına neden olabilir.

Sonuç olarak çatışma taraflara yarar sağladığı gibi zararda verebilir. Önemli olan, tüm çatışmaların mutlaka zararlı olduğunu ve önlenmesi gerektiğini düşünmemektir. Çatışmalar iyi yönetildiğinde örgüte ve bireylere yarar sağlar.

2.7. ÇATIŞMA VE OKULLAR

Çocukların gerek duygusal gerekse kişilik gelişimlerinde okuldaki yaşantılarının etkisi çok önemlidir. Çocuk, okula başladığında okuldaki bütün iletişim ve ilişkilerini aileden getirdiği özelliklere göre düzenler. Okulun ve öğretmenlerin çocuğun ilişkilerinde, kişilik gelişiminde çok önemli etkisi bulunmaktadır (Uysal, 2003, 30).

Okullar toplumumuzda ve dünyada, şiddetin görülmediği bir kurum olarak algılandıkça günümüzde okullar bir şiddet ortamına dönüşmüştür. Çünkü çok yönlü bir olay olan şiddet, okulda da kendini göstermektedir. Okul da toplumsal olaylardan etkilenmektedir. Bu nedenle okulda şiddetin olmasını istemiyorsak, şiddeti doğuran temel nedenleri toplum olarak bilip, bu nedenleri yok etme yollarını aramamız gerekir (Tezcan, 1996, 108).

Okul ortamını zorunlu olarak paylaşan öğrencilerin farklı kültürel, biyolojik, zihinsel ve duyuşsal gelişmişlik düzeyleri, gereksinim, inanç, tutum, seçim ve kişilik özelliklerinin olması, doğal olarak insan ilişkilerinde kişiler arası çatışmaya ve anlaşmazlıklara yol açabilmektedir. Bu denli çok öğrencinin gereksinimlerinin karşılanması oldukça güç olduğundan sınıfta ve okul ortamında kişiler arası çatışmalar ve anlaşmazlıklar doğal ve kaçınılmazdır. Bu nedenle kişiler arası çatışmalar ve anlaşmazlıklar, iyi ya da kötü, yapıcı ya da yıkıcı, olumlu ya da olumsuz, doğru ya da yanlış değildir. Sadece nötr bir durumdur. Buna karşın kişilerin aralarında doğal olarak yaşadıkları anlaşmazlıkları ve çatışmaları çözmek için seçtikleri yol iyi ya da kötü, doğru ya da yanlış, yapıcı ya da yıkıcı olarak görülmektedir (Türnüklü, 2007, 128).

Okullar genellikle farklılıkları temsil eder. Öğretmenler ve öğrenciler her zaman çatışmaların farklılık sorununda, farklılık çatışmalarını ele almada kendilerini yetersiz hissederler. Çatışma çözme programları, eşitlik veya şiddet karşıtı politikalar gibi bir tepkidir. Ancak çatışma çözme programları ve okul kuralları önyargıyı ve ayrımcılığı ele almada yeterli değildir. Okul programı içinde ve dışında yer alan etkinlikler içinde

ayrımcılığın bilincine varılarak, olumlu bir okul ortamı oluşturulmalıdır. Önyargıyı tanımlayan, analiz eden ve ona karşı olan bir ortam, hoşgörünün ve sosyal adaletin öğretilmesinde de yararlıdır. Farklı yetenekleri ve ifadeleri ödüllendiren, farklılıkları koruyan bir ortam, öğrencileri gerçekten farklılıklar dünyasına hazırlar (Schrumpf; Crawford; Bodine, 2007, 62).

2.8. ŞİDDET

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) şiddeti; “Kişinin bilinçli olarak, kendisine, başkasına, bir guruba veya bir topluluğa karşı, yaralama, ölüm, psikolojik zarar, gelişme geriliği ya da yoksunlukla sonuçlanan, ya da sonuçlanma olasılığı olan, tehdit ederek veya gerçekten, fiziksel zorlama ya da güç kullanılması” olarak tanımlamaktadır. DSÖ tarafından kullanılan tanım bilinçli olarak harekete geçmeyi ve sonucunda oluşan durumu göz önüne almaktadır (TBMM Araştırma Komisyonu Raporu, 2007, 20).

Bilgin (2008, 48) şiddet türlerini sözel şiddet, fiziksel şiddet ve cinsel şiddet olarak sınıflamıştır.

2.8.2.1. Sözel Şiddet: Bağırma ve alay etme, isim takma, fiziksel görünüş, etnik grup, cinsel tercihle ilgili aşağılayıcı sözel ifadeler sözel şiddet kapsamındadır.

2.8.2.2. Fiziksel Şiddet: Vurma, itme, tokatlama, tekmeleme, çimdikleme gibi temas ederek uygulanan şiddet ile kişisel eşyalara zarar vermek, jest ve mimiklerle korkutmak, telefon, mesaj veya elektronik posta aracılığıyla tehdit etmek gibi davranışları kapsayan temas etmeden uygulanan şiddettir.

2.8.2.3. Cinsel Şiddet: Tecavüzü, cinsel tacizi, istenmeyen dokunuşları, laf atmayı, cinsel imaları ve şakaları içerir.

DSÖ tarafından yayınlanan Şiddet ve Sağlık Üzerine Dünya Raporu'nda (2002), şiddet davranışının karakteristiğine göre üç ana kategoriye ayrılmıştır (TBMM Araştırma Komisyonu Raporu, 2007, 20).

- **Kendine Yöneltilmiş Şiddet:** Kendine yöneltilmiş şiddet, intihar davranışı ve kendini kötüye kullanma (kendine zarar verme) olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. İntihar davranışı, intihara yönelik düşünceleri, intihar girişimlerini ve intiharları içermektedir. Kötüye kullanım ise kendini kesme, yaralama, ihmal vb. davranışları içermektedir.
- **Kişiler Arası Şiddet:** Kişiler arası şiddetin doğası fiziksel, cinsel ve psikolojik olabilir ve iki kategoride incelenebilir. İlki aile ve yakın kişilerle ilgili aile üyeleri arasında ve genellikle evde olan şiddettir. Çocuk kötüye kullanımı (istismarı), eş ya da yakın ilişki içindeki kişiyle ilgili şiddet ve yaşlıların kötüye kullanımı (istismarı) bu gruba örnek olarak verilebilir. İkincisi ise toplumda tanıdık ya da yabancılardan oluşan şiddettir. Herkese karşı olabilen bu şiddet biçimi, sokak, okul, iş yeri, hapisane ve yaşlı bakımevleri gibi her ortamda olabilir.
- **Kolektif Şiddet:** Kolektif şiddet da sosyal, politik ve ekonomik olmak üzere kendi içinde üçe ayrılmaktadır. Kolektif şiddet büyük grupların ya da devletlerin şiddet için olası motivasyonlarını da içermektedir. Planlı ve belirli sosyal amaç çerçevesinde oluşturulan şiddet kolektif şiddettir ve organize gruplarca yapılan nefret suçları, terörist saldırıları, suç örgütlerince yapılan şiddeti içerir.

Amerikan Psikologlar Birliği (2006) aşağıdaki sebeplerden bir ya da birkaçının kişilerin şiddete başvurmalarının sebepleri olabileceğini belirtmektedir.

- **İfade Tarzı Olarak Şiddet Kullanımı:** Bazı kişiler kızgınlık ya da hayal kırıklığı gibi duygularını ifade etmek için şiddeti kullanırlar. Bu kişiler sorunlarının çözümü olmadığına inanırlar ve kontrolden çıkan duygularını ifade etmek için şiddete yönelirler.
- **Manipülasyon Amacıyla Şiddet Kullanımı:** Şiddet başkalarını kontrol etmek ya da istenen amaca ulaşmak amacıyla kullanılır.
- **Misilleme Olarak Şiddet Kullanımı:** Şiddet, kendine zarar veren ya da verdiren kişilere misilleme olarak gösterilir.

- **Öğrenilmiş Davranış Olarak Şiddet:** Diğer öğrenilen davranışlar gibi şiddet de öğrenilen bir davranış olabilmektedir.

Son yıllarda çocuklar ve gençler arasında şiddet içeren davranışların artması okullarda yaşanan şiddetin nedenlerinin araştırılmasına ve yaşanan bu şiddetin ortadan kalkmasının yollarının aranmasını gerektirmiştir. Araştırma sonuçları okul yaşamında herhangi bir çatışma durumunda öğrencilerin öfkelerini kontrol edemediklerini, birbirine sözel ya da fiziksel şiddete başvurduklarını göstermektedir (Gentry, 2000 akt: Taştan, 2006, 4).

Okul çatışma ve şiddet denince ilk akla gelen grubun ergenler olmasıdır. Gerçekten de çatışma özellikle ergenlerin yaşamında çok önemli bir yer tutmaktadır. Ergenler kişilik gelişiminin son derece hızlandığı bu karmaşık kriz döneminde doğal olarak çatışmalar yaşayacaklardır. Ancak bunları yapıcı yollarla çözmeyi bilmedikleri sürece şiddete yönelirler ve şiddet sonucu zarar görenlerde en çok onlardır (Center for Disease Control, 1992: akt: Bilgin, 2008, 52).

Ergenlerde şiddet değişik sebeplerle oluşabilmektedir. Bazı çocuklar problem davranışı erken çocukluk döneminde gösterebilmekte ve bu durum zamanla artarak ergenlikte daha ciddi saldırganlık biçimlerine dönüşebilmektedir (TBMM Araştırma Komisyonu Raporu, 2007, 22). Yaşanan çatışmaların son aşamasında taraflar birbirine karşı fiziksel ve psikolojik şiddet kullanabilir. Amaç "düşmana" fiziksel olarak zarar vermek ya da ortadan kaldırmaktır (Karip, 2003, 19).

2.9. ALANDA YAPILAN ÇALIŞMALAR

Araştırmanın bu bölümünde çatışma ile ilgili olarak alanyazında ulaşılabilen çalışmalara yer verilmiştir. Bu araştırmalar, yapıldıkları tarih göz önüne alınarak sırayla incelenmiştir.

Taştan (2004) Ankara Üniversitesi'nde hazırladığı doktora tezinde, çatışma çözme eğitimi programı uygulanan ve uygulanmayan ilköğretim altıncı sınıf öğrencilerinin çatışma çözme becerileri arasında bir fark olup olmadığını saptamaya çalışmış. Araştırmada çatışma çözme eğitimi programının ve akran arabuluculuğu eğitimi programının etkililiği test edilmiştir. Bu araştırmada, çatışma çözme eğitimi programı

uygulanan ilköğretim altıncı sınıf öğrencilerinin olumlu çatışma çözme beceri düzeylerinde, bu programın uygulanmadığı ilköğretim altıncı sınıf öğrencilerinin olumlu çatışma çözme beceri düzeylerine göre, artma olduğu ve akran arabuluculuğu eğitimi programı uygulanan ilköğretim altıncı sınıf öğrencilerinin, akran arabuluculuğu süreci adımlarını doğru biçimde uygulayabildiği ve akran çatışmalarını çözebildiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Gülşen (2006) Marmara Üniversitesi'nde hazırladığı yüksek lisans tezinde, mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında yaşanan öğrenci çatışmalarının nedenleri ve öğretmenlerin kullandıkları çatışma çözüm stratejilerini hem öğrenci grubuna hem de öğretmen grubuna anket çalışması yaparak saptamaya çalışmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulardan ve ulaşılan sonuçlardan faydalanılarak, mesleki ve teknik eğitim veren ortaöğretim kurumlarındaki öğrencilerin yaşadıkları çatışmaların okul idaresi, öğretmenleri, kendiler ve arkadaşlarından kaynaklanan bir çok nedeni olduğu tespit edilmiş, alınabilecek önlemler ve bu kurumlarda görev yapan öğretmenlerin kullandıkları çatışma çözüm stratejilerinin uygulanmasındaki aksaklıkların giderilmesi ve geliştirilmesi için önerilerde bulunmuştur.

İllez (2006), Dokuz Eylül Üniversitesi'nde hazırladığı yüksek lisans tezinde, ilköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencileri arasında yaşanan iletişim çatışmalarını ve bunların çözüm stratejilerini sosyal yapılandırmacılık kuramına dayalı olarak inceleyerek, ilköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencileri arasında yaşanan iletişim çatışmaları ile bunların çözüm strateji ve taktiklerine ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşlerini belirlemeye çalışmıştır. Bu çalışmada ilköğretim dördüncü ve beşinci sınıf öğrencileri arasında yaşanan çatışmaların nedenleri ve çatışma çözme stratejileri, bu çatışmaların nedenlerine ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşleri saptanmaya çalışılmıştır.

Kasap (2006), Yıldız Teknik Üniversitesi Lisans Öğrencilerinin Çatışma Yaklaşımları, Yaşadıkları Çatışmalar ve Çatışma Yönetim Stillerini incelediği yüksek lisans tezinde, öğrencilerin çatışma yaklaşımları ile yaşadıkları çatışma türleri; çatışma yaklaşımları ile çatışma yönetim stilleri ve yaşadıkları çatışma türleri ile kullandıkları çatışma yönetim stilleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını genel tarama modeli kullanarak ortaya koymuştur. Araştırma sonucunda öğrencilerin çatışmaya yönelik net bir yaklaşım sergileyemedikleri, en fazla bireysel çatışma en az da grup içi çatışma yaşadıkları,

öğrencilerin cinsiyet, yaş grubu, yaşantının çoğunun geçtiği coğrafi bölge ve yerleşim biriminin niteliği gibi bireysel özelliklere göre çatışma yaklaşımları çatışma türleri ve kullandıkları çatışma yönetim stilleri arasında anlamlı farklılık bulunmuştur.

Uysal (2006), çatışma çözme eğitim programının ortaöğretim dokuzuncu sınıf düzeyindeki öğrencilerin çatışma çözme becerilerine etkisini incelemiştir. Araştırmasında öğrencilere olumlu çatışma çözme eğitim programının etkisini incelemek amacıyla yansız olarak belirlenen deney ve kontrol grupları oluşturularak öğrencilerin kendi aralarında yaşadıkları çatışmaları yıkıcı çatışma çözme yollarıyla çözmekten daha çok, özdenetim becerileri ile bir otoriteye ya da yetiştikine gereksinim duymaksızın yapıcı çatışma çözme yollarını kullanarak çözmelerinde etkili olup olmadığını ortaya koymuştur.

Güner (2007), Çukurova Üniversitesi'nde hazırladığı yüksek lisans tezinde, çatışma çözme becerilerini geliştirmeye yönelik grup rehberliğinin lise öğrencilerinin saldırganlık ve problem çözme becerileri üzerine etkisi olup olmadığını incelemiştir. Bu araştırma da çatışma çözme becerilerinin geliştirmeye yönelik grup rehberliğinin lise öğrencilerinin saldırganlık ve problem çözme becerileri üzerine etkisi deneysel olarak incelenmiştir. Bu amaçla deney ve kontrol grupları saldırganlık ve problem çözme becerisi ön test- son test, ön test- izleme testi ve son test- izleme testi ölçümleri arasındaki farklılık bakımından karşılaştırılmışlardır. Bu karşılaştırmalar sonucunda, çatışma çözme becerilerini geliştirmeye yönelik grup rehberliği bitiminde ve dört aylık izleme dönemi sonrasında, deney grubundaki öğrencilerin saldırganlıklarında kontrol grubundaki öğrencilere kıyasla anlamlı düzeyde bir azalma ve problem çözme beceri algılarında anlamlı bir artış görülmüştür.

Türnüklü (2007), Liselerde Öğrenci Çatışmaları, Nedenleri, Çözüm Stratejileri ve Taktikleri” araştırmasında, lise öğrencileri arasında aşanan kişiler arası çatışmaların doğasını ve çözüm stratejilerini öğrencilerin, öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin bakış açılarından incelemiştir. Bu çalışmada öğrencilerin kendi aralarında yaşadıkları çatışmalara öğrencilerin, öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin penceresinden bakılmaya çalışılmıştır. Araştırmanın sonucunda, öğrencilerin kendilerine ilişkin algıları ile öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin öğrencilere ilişkin algıları arasında farklılıklar saptanmıştır.

Önder (2008), Süleyman Demirel Üniversitesi'nde hazırladığı yüksek lisans tezinde, lisans öğrencilerinin yaşadıkları çatışmalar ve çatışma yönetim stillerini incelediği araştırmasında, Süleyman Demirel Üniversitesi lisans öğrencilerinin yaşadıkları çatışma türleri ve kullandıkları çatışma yönetim stillerinin öğrencilerin bireysel özellikleriyle ve birbirleriyle olan ilişki biçimini ortaya koymayı amaçlamıştır. Bu amaçla Süleyman Demirel Üniversitesi'de eğitim öğretime devam eden 414 öğrenciye ölçek uygulanarak yaşadıkları çatışma türleri ve çatışma yönetim stilleri tespit edilmeye çalışılmıştır.

3. YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın yürütülmesinde izlenecek olan model, çalışma evreni, verilerin elde edilmesi, çözümlenmesi ve yorumlanması üzerinde durulacaktır.

3. 1. Araştırma Modeli

Bu araştırma, mevcut durumu saptamaya yönelik betimsel bir araştırmadır ve araştırma için genel tarama modeli kullanılmıştır. Bu yolla, varolan durum betimlenmeye ve belirlenen değişkenlerin söz konusu durum ile ne düzeyde ilişkili olduğu incelenmeye çalışılmıştır.

Tarama modeline uygun olarak yapılmaya çalışılan araştırma için; ihtiyaç duyulan öğrenci çatışmaları ve nedenleri ile ilgili literatür taraması yapılmıştır. Bu aşamada; önce YÖK'te bu alanda yapılan bütün araştırmalar, daha sonra ulaşılabilen üniversitelerin kütüphane kaynakları, kitaplar, makaleler taranmıştır.

3. 2. Araştırma Evreni ve Örneklem

Genel liselerde öğrenim gören öğrencilerin okul yönetimiyle, öğretmenleriyle, kendileri ve diğer öğrencilerle yaşadıkları çatışmaların nedenlerini ortaya koymak amacı ile araştırmanın çalışma evrenini 2008-2009 eğitim-öğretim yılında Kayseri ili merkez ilçelerinde bulunan genel lise öğrencileri oluşturmuştur.

Araştırmanın konusunun gerektirdiği özellikler dikkate alınarak öğrencilere, araştırma konusu ile ilgili bilgi verilmiş ve araştırmaya katılmada gönüllü olup olmadıkları sorulmuştur. Dolayısıyla araştırmanın çalışma grubu bu gönüllülük çerçevesinde oluşturulmuştur.

3.2.1. Öğrencilerin Kişisel Bilgilerine İlişkin Bulgular

Bu bölümde araştırmada görüşlerine başvuru alan genel lise öğrencilerinin cinsiyet, sınıf düzeyleri, öğrenim gördükleri alan, annelerinin eğitim düzeyi, babalarının eğitim düzeyi ve ailenin gelir düzeyi ile ilgili bulgular yer almaktadır.

Tablo 1. Öğrencilere Ait Değişkenler ve Yüzdeleri

Değişkenler	Kategori	f	%
Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılım	Kız	303	59,4
	Erkek	207	40,6
	Toplam	510	100,0
Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Dağılım	9. Sınıf	118	23,1
	10. Sınıf	166	32,5
	11. Sınıf	108	21,2
	12. Sınıf	118	23,1
	Toplam	510	100,0
Öğrenim Gördükleri Alanlar Değişkenine Göre Dağılım	9.sınıf	117	22,9
	Eşit Ağırlık	185	36,3
	Sözel	88	17,3
	Sayısal	120	23,5
	Toplam	510	100,0
Annelerinin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Dağılımları	Okuryazar Değil	20	3,9
	Okuryazar	14	2,7
	İlköğretim	286	56,1
	Ortaöğretim	162	31,8
	Önlisans	17	3,3
	Lisans ve lisansüstü	11	2,2
	Toplam	510	100,0
Babalarının Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Dağılımları	Okuryazar Değil	0	0
	Okuryazar	7	1,4
	İlköğretim	165	32,4
	Ortaöğretim	218	42,7
	Önlisans	52	10,2
	Lisans ve Lisansüstü	68	13,3
	Toplam	510	100
Ailelerinin Gelir Durumu Değişkenine Göre Dağılımı	0-450 TL	87	17,1
	451-900 TL	127	24,9
	901-1400 TL	177	34,7
	1401 ve üzeri	119	23,3
	Toplam	510	100,0

Tablo 1’de katılımcıların cinsiyet açısından dağılımlarına bakıldığında, araştırmaya katılan öğrenci deneklerin çoğunluğunu kız öğrencilerin oluşturduğu görülmektedir. Ancak erkek öğrencilerin (f=207; %40,59) sayıca kız öğrencilere (f=303; %59, 41) göre az olmalarına rağmen örneklem büyüklüğü bakımından (f=510) güvenilirlik ve

geçerliği sağladığı düşünölmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğunu kız öğrencilerin oluşturduğu görölmektedir.

Tablo 1’de katılımcıların sınıf düzeyleri açısından dağılımlarına bakıldığında en büyük grubu 10. sınıf öğrencilerinin (f=166; %32,5) oluşturduğu görölmektedir. Bu grubu 9. sınıf (f=118; % 23,1) ve 12. sınıf (f=118; %23,1) öğrencilerinin oluşturduğu grup takip etmektedir. Sınıf düzeyleri açısından en küçük grubu ise 11. sınıf (f=108, %21,2) öğrencilerinin oluşturduğu grup oluşturmaktadır. Ancak öğrenciler sınıf düzeyinde dengeli bir dağılım göstermektedir.

Tablo 1’de katılımcıların öğrenim gördüğu alanlara göre dağılımlarına bakıldığında en büyük grubu “eşit ağırlık alanı” nda (f=185; %36,3) öğrenim gören öğrencilerin oluşturduğu görölmektedir. Bu grubu “sayısal alan” da (f=120; %23,5) öğrenim gören öğrenciler takip etmektedir. Alanlar açısından en küçük grubu ise “sözel alan”da (f=88; %17,3) öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Öğrenci deneklerin %22,9’unu 9. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Ancak alan seğimi 10. sınıftan itibaren başladığı için 9. sınıf öğrencilerinin alanları tabloda bulunmamaktadır. Doğan (2003) liselere alan seçmeli program uygulamaları üzerine yaptığı araştırmasında da öğrencilerin alanlarına göre dağılımlarına bakıldığında en büyük grubu erit ağırlık alanında öğrenim gören öğrenciler, daha sonra sayısal alanda öğrenim gören öğrenciler, en küçük grubu ise sözel alanda öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Yapılan alışma araştırma bulgularıyla tutarlılık göstermektedir. Bu durum, genel liselerde öğrenim gören öğrencilerin sayısal bölümlere ön yargıyla yaklaşması ve sayısal derslerde başarılı olamayacağı düşünceci, bu öğrencilerin alan tercihi yaparken “eşit ağırlık” alanını seğmesine, erit ağırlık alanında daha çok sınıfın olmasına neden olmaktadır. Ayrıca yüksek öğretim programlarında sözel alandan alan bölümlerin kontenjanının az olması da öğrencilerin liselerde alan tercihi yaparken sözel alana ilgi göstermemelerine neden olmaktadır.

Tablo 1’de katılımcıların annelerinin eğitim düzeylerine göre dağılımları görölmektedir. Katılımcılar içinde en büyük grubu annesi ilköğretim mezunu olan öğrenciler oluşturmaktadır (f=286; %56,1). Bu grubu annesi ortaöğretim mezunu olan öğrenci grubu(f=162; %31,8) , annesi okur yazar olmayan öğrenci grubu (f=20; %3,9) annesi ön lisans mezunu olan öğrenci grubu (f=17; % 3,3) izlemektedir. İlköğretim ve

ortaöğretim grubu toplamda örneklemin büyük bir bölümünü oluşturmaktadır. Örneklem içinde annelerin eğitim düzeylerine göre en küçük grubu annesi lisans ve lisansüstü mezunu olan öğrenciler oluşturmaktadır (f=11; %2,2). Bu yönüyle annelerin çocuk yetiştirmedeki eğitim düzeyinden kaynaklanan olası etkileri gözlemek ya da analiz etmek mümkün olamayabilir. Ancak araştırma betimsel bir araştırma olduğu için hâlihazırda var olan durumun tespiti hedeflenmiştir.

Tablo 1’de katılımcıların babalarının eğitim düzeylerine göre dağılımlarına bakıldığında, en büyük grubu babası ortaöğretim mezunu olan öğrenciler oluşturmaktadır (f=218; %42,7). Bu grubu babası ilköğretim mezunu olan öğrencilerin oluşturduğu grup izlemektedir (f=165; %32,4). Babaların eğitim düzeyleri açısından en küçük grubu babaları okuryazar olan (f=7; %1,4) öğrenciler oluşturmaktadır. Annelerin eğitim durumlarına göre babaların eğitim durumlarında en dikkat çekici nokta babası okur-yazar olmayan öğrencinin bulunmamasıdır. Ayrıca babaların önlisans, lisans ve lisansüstü düzeylere göre anneler grubundan daha büyük bir grubu oluşturduğu görülmektedir. Buna rağmen babaların çocuk yetiştirmedeki ve dolayısıyla çatışma çözmedeki olası etkilerinin tespitini zorlaştırmaktadır. Ancak araştırmanın betimsel bir araştırma oluşu var olan etkiden daha çok var olan durumun tespitini öne çıkarmaktadır. Daha sonra yapılacak araştırmalarda, anne ve babaların eğitim düzeyleri bakımından birbirine yakın gruplar oluşturulması ile anne ya da babaların eğitim farklılıklarının etkilerinin analiz edilmesine olanak sağlanabilir. Bu sayede anne ve babaların eğitim düzeylerinin çocukların iletişim ve çatışma çözümlerinde nasıl farklılık yarattığı daha net tespit edilebilir.

Tablo 1’de katılımcıların ailelerinin gelir durumuna göre dağılımına bakıldığında, en büyük grubu aylık 901-1400 TL gelire sahip ailelerden gelen öğrencilerin oluşturduğu görülmektedir (f=177; %34,7). Bu grubu aylık geliri 451-900 TL olan ailelerden gelen öğrencilerin oluşturduğu grup takip etmektedir (f=127; %24,9). Daha sonra aylık geliri 1401 ve üzeri TL olan ailelerden gelen öğrenci grubu gelmektedir (f=119; %23,3). Aylık gelir açısından en küçük grup ise ailelerinin aylık gelirleri 0-450 TL olan öğrencilerin oluşturduğu gruptur (f=87; %17,1). Bu sonuçlara göre örneklemini oluşturan öğrencilerin ailelerinin büyük oranda asgari ücretin üzerinde geliri olan aileler oldukları görülmektedir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Genel liselerde yaşanan öğrenci çatışmalarının nedenlerini incelemek üzere araştırmacı örneklem olarak seçtiği genel lise öğrencileri ile uygulama yapmıştır.

3.3.1. Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi

Anket formunun hazırlanmasında aşağıdaki işlem basamakları sıra ile izlenmiştir:

- Veri toplama aracının geliştirilmesine başlamadan önce konu ile ilgili araştırmalar, yayın ve kaynaklar taranmış, benzer anketler incelenmiştir.
- Elde edilen veriler ışığında anket formunun geliştirilmesine geçilmiş benzer anketler incelenecek ve soru havuzu oluşturulmuş. Anketlerdeki sorular geliştirilirken Seçil Gülşen'in "Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Kurumlarında Yaşanan Öğrenci Çatışmalarının Nedenleri ve Öğretmenlerin Kullandıkları Çatışma Çözüm Stratejileri" konulu yüksek lisans tezinde yer alan Mesleki Eğitim Veren Ortaöğretim Kurumlarında Yaşanan Öğrenci Çatışmalarının Nedenleri adlı anketinden yararlanılmıştır.
- Hazırlanan anket formu tez danışmanı ve biri ölçme değerlendirme, üçü eğitim bilimleri dalında olmak üzere dört uzman tarafından incelenmiş, anket maddeleri uzmanların görüşleri doğrultusunda tekrar düzenlenmiştir.
- İki bölümden oluşan anketin birinci bölümünde, öğrencilerin kişisel ve demografik bilgilerini kapsayan maddeler; ikinci bölümde, öğrenci çatışmalarının nedenleri ile ilgili 58 madde bulunmaktadır.
- Genel liselerde yaşanan öğrenci çatışmalarının nedenlerinin tespitine yönelik araştırma anketinin maddeleri için "Hiçbir zaman", "nadiren", "bazen", "çoğunlukla", "her zaman" şeklinde 1'den 5'e doğru derecelendirme yapılmıştır. Maddelere katılma derecelerine verilen ağırlıklar ve bu ağırlıkların sınırları aşağıda gösterilmiştir.

Ağırlık	Seçenek	Sınırlar
1	Hiçbir zaman	1.00-1.79
2	Nadiren	1.80-2.59
3	Bazen	2.60-3.39
4	Çoğunlukla	3.40-4.19
5	Her zaman	4.20-5.00

3.3.2. Veri Toplama Aracının Uygulanması

Anket uygulaması yapmak için, gerekli izinler alındıktan sonra, veri toplama aracı 2008-2009 eğitim-öğretim yılında, Kayseri ili merkez ilçelerinde (Melikgazi, Kocasinan, Talas) bulunan genel liselerde uygulanmıştır.

3. 4. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde, SPSS istatistik programı kullanılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde ki kare analiz yönteminden yararlanılmıştır.

Ki-Kare Testi: Bu test, gözlenen frekansların, kuramsal sonuçlarla ne kadar uyum sağladığını araştırır. Gözlenen frekanslar, kuramsal sonuçlara yakın olduğu takdirde, değişkenler arasında anlamlı bir ilişkinin bulunmadığı ve iki değişkenin birbirinden bağımsız olduğu kabul edilir. Gözlenen frekanslar ile, kuramsal sonuçların birbirinden uzak olduğu durumda ise, ki değişken arasında anlamlı bir ilişkiden söz edilir. Bu durumda belli koşullar altında bağımsız değişken bağımlı değişkeni etkilemektedir (Aziz,1994,154).

4. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde Kayseri ilinde genel liselerde öğrenim gören öğrencilerin yaşadıkları çatışmalara ilişkin görüşlerinin belirlemeye yönelik, anket aracılığı ile toplanan ve analiz edilen veriler sonucunda ortaya çıkan bulgular ve yorumlar yer almaktadır. Bulguların sunulduğunda, araştırmanın alt problemleri esas alınarak bir sıralama yapılmıştır.

4.1. Öğrencilerin Anket Maddelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde öğrenci deneklerin okul ve okul yönetimi, öğretmenleri, kendileri ve diğer öğrenciler ile yaşadıkları çatışmaların nedenlerine ilişkin anket maddelerine verdikleri cevaplara ait bulgular ve yorumlar yer almaktadır.

Tablo 2. Öğrencilerin “Okul Yönetimi” İle İlgili Yaşanan Çatışmalara İlişkin Cevaplarının Dağılımları

		Her zaman	Çoğunlukta	Bazen	Nadiren	Hiçbir zaman
OKUL VE OKUL YÖNETİMİYLE İLGİLİ MADDELER						
1.Okul Yönetiminin, öğrencileri ciddiye almamasından rahatsız olurum	f	34	32	131	85	228
	%	6,7	6,3	25,7	16,7	44,7
	Toplam Yüzde	6,7	12,9	38,6	55,3	100,0
2.Okul Yönetiminin, öğrencileri sürekli ve yakın denetim altında tutmasından rahatsız olurum	f	90	81	126	106	107
	%	17,6	15,9	24,7	20,8	21,0
	Toplam Yüzde	17,6	33,5	58,2	79,0	100,0

3.Okul Yönetiminin, öğrencilerle ilgili bilgi ve duyuruları geç veya eksik vermesinden sıkıntı duyarım	f	73	80	101	102	154
	%	14,3	15,7	19,8	20,0	30,2
	Toplam Yüzde	14,3	30,0	49,8	69,8	100,0
4.Okul Yönetimine istediğim zaman şikayetlerimi iletememekten olumsuz yönde etkilenirim	f	62	80	100	102	166
	%	12,2	15,7	19,6	20,0	32,5
	Toplam Yüzde	12,2	27,8	47,5	67,5	100,0
5. Okulda öğrencilerle ilgili alınan kararlara katılamamaktan rahatsız olurum	f	88	78	118	93	133
	%	17,3	15,3	23,1	18,2	26,1
	Toplam Yüzde	17,3	32,5	55,7	73,9	100,0
6.Okulda kuralların eşit ve adil şekilde uygulanmamasından rahatsız olurum	f	58	28	41	76	307
	%	11,4	5,5	8,0	14,9	60,2
	Toplam Yüzde	11,4	16,9	24,9	39,8	100,0
7.Okulda kırtasiye, kantin, yemek, kütüphane vb. ihtiyaçlarımı karşılayamamaktan sıkıntı duyarım	f	159	92	70	61	128
	%	31,2	18,0	13,7	12,0	25,1
	Toplam Yüzde	31,2	49,2	62,9	74,9	100,0
8.Okul yönetiminin, sosyal faaliyetlerle ilgilenmemize fırsat tanımasından rahatsız olurum	f	87	66	112	73	172
	%	17,1	12,9	22,0	14,3	33,7
	Toplam Yüzde	17,1	30,0	52,0	66,3	100,0
9.Okulun temiz ve düzenli olmayışından rahatsız olurum	f	79	74	66	87	204
	%	15,5	14,5	12,9	17,1	40,0
	Toplam Yüzde	15,5	30,0	42,9	60,0	100,0
10.Okulda yetenek, bilgi ve becerilerimi göstereceğim faaliyetler düzenlenmemesi beni olumsuz yönde etkiler(Bilgi, beceri yarışmaları vb.)	f	113	77	94	99	127
	%	22,2	15,1	18,4	19,4	24,9
	Toplam Yüzde	22,2	37,3	55,7	75,1	100,0
11.Okul Yönetiminin, çeşitli sebeplerle bizlerden para toplamasından rahatsız olurum	f	45	49	80	65	271
	%	8,8	9,6	15,7	12,7	53,1
	Toplam Yüzde	8,8	18,4	34,1	46,9	100,0
12.Okul yönetiminin karşı cinsle olan arkadaşlık ilişkilerimize sürekli müdahale etmesinden rahatsız olurum	f	148	49	73	73	167
	%	29,0	9,6	14,3	14,3	32,7
	Toplam Yüzde	29,0	38,6	52,9	67,3	100,0
13.Okul yöneticilerinin sadece bir sorun olduğunda bizlerle iletişime girmesinden rahatsız olurum	f	63	55	93	110	189
	%	12,4	10,8	18,2	21,6	37,1
	Toplam Yüzde	12,4	23,1	41,4	62,9	100,0
14.Okul yöneticilerinin yapılan hataları hemen cezalandırma ve kişileri okuldan uzaklaştırıp kurtulma tutumlarından rahatsız olurum	f	83	64	63	87	213
	%	16,3	12,5	12,4	17,1	41,8
	Toplam Yüzde	16,3	28,8	41,2	58,2	100,0

Tablo 2 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin okul ve okul yönetimiyle ilgili sorulara verdikleri cevapların dağılımına bakıldığında “okulda kuralların eşit ve adil şekilde uygulanmamasından rahatsız olurum” (f= 307; %60,2), “ Okul yönetimin çeşitli

sebeplerle bizlerden para toplamasından rahatsız olurum” (f=271; %53,1) anket maddelerine yüksek oranda hiçbir zaman yanıtını vermişlerdir.

Tablo 3. Öğrencilerin “Öğretmenlerle” İle İlgili Yaşanan Çatışmalara İlişkin Cevaplarının Dağılımları

		Her zaman	Çoğunlukla	Bazen	Nadiren	Hiçbir zaman
ÖĞRETMENLERLE İLGİLİ MADDELER						
15. Öğretmenlerin sürekli uyarılarda bulunmasından rahatsız olurum	f	61	67	123	95	164
	%	12,0	13,1	24,1	18,6	32,2
	Toplam Yüzde	12,0	25,1	49,2	67,8	100,0
16. Öğretmenlerin, uyarılarını baskıcı ve sert tavırlarla yapmasından rahatsız olurum	f	39	48	63	101	259
	%	7,6	9,4	12,4	19,8	50,8
	Toplam Yüzde	7,6	17,1	29,4	49,2	100,0
17. Öğretmenlerin, bizlere güvenmemelerinden sıkıntı duyarım	f	50	35	57	83	285
	%	9,8	6,9	11,2	16,3	55,9
	Toplam Yüzde	9,8	16,7	27,8	44,1	100,0
18. Öğretmenlerin, bizlerden beklentilerini açık ve net bir şekilde belirtmemelerinden sıkıntı duyarım	f	91	74	108	110	127
	%	17,8	14,5	21,2	21,6	24,9
	Toplam Yüzde	17,8	32,4	53,5	75,1	100,0
19. Öğretmenlerimle iletişim kuramamak beni rahatsız eder	f	69	58	80	98	205
	%	13,5	11,4	15,7	19,2	40,2
	Toplam Yüzde	13,5	24,9	40,6	59,8	100,0
20. Öğretmenlerimin, bilgi ve yetenek düzeyime uygun işler vermemesinde rahatsız olurum	f	82	75	103	93	157
	%	16,1	14,7	20,2	18,2	30,8
	Toplam Yüzde	16,1	30,8	51,0	69,2	100,0
21. Öğretmenlerin söylediklerinde tutarsızlık olmasından rahatsız olurum	f	42	63	104	102	199
	%	8,2	12,4	20,4	20,0	39,0
	Toplam Yüzde	8,2	20,6	41,0	61,0	100,0
22. Öğretmenlerin, öğrenciler arasında ayırım yapmasından sıkıntı duyarım	f	22	28	27	78	355
	%	4,3	5,5	5,3	15,3	69,6
	Toplam Yüzde	4,3	9,8	15,1	30,4	100,0
23. Öğretmenlerin, öğrencileri not ile tehdit etmesinden rahatsız olurum	f	30	27	30	62	361
	%	5,9	5,3	5,9	12,2	70,8
	Toplam Yüzde	5,9	11,2	17,1	29,2	100,0
24. Öğretmenlerin, sınıf içi disiplini sağlayamamasından dolayı rahatsız olurum	f	44	38	92	109	227
	%	8,6	7,5	18,0	21,4	44,5
	Toplam Yüzde	8,6	16,1	34,1	55,5	100,0

25. Öğretmenlerimin, başarılarımı ödüllendirmemesinden rahatsız olurum	f	103	89	104	85	129
	%	20,2	17,5	20,4	16,7	25,3
	Toplam Yüzde	20,2	37,6	58,0	74,7	100,0
26. Öğretmenlerimin, başarısızlıklarımı sürekli cezalandırmasına sinirlenirim	f	96	67	90	88	169
	%	18,8	13,1	17,6	17,3	33,1
	Toplam Yüzde	18,8	32,0	49,6	66,9	100,0
27. Öğretmenlerin kılık- kıyafetime karışması beni rahatsız eder	f	82	59	70	76	223
	%	16,1	11,6	13,7	14,9	43,7
	Toplam Yüzde	16,1	27,6	41,4	56,3	100,0
28. Öğretmenlerimin benimle ilgili özel bilgileri diğer öğretmenlerle paylaşması beni rahatsız eder	f	73	41	67	71	258
	%	14,3	8,0	13,1	13,9	50,6
	Toplam Yüzde	14,3	22,4	35,5	49,4	100,0
29. Öğretmenlerimin arkadaş grubum içerisinde beni küçük düşürmesi veya rencide etmesinden rahatsızlık duyarım	f	32	23	26	66	363
	%	6,3	4,5	5,1	12,9	71,2
	Toplam Yüzde	6,3	10,8	15,9	28,8	100,0

Tablo 3 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin öğretmenleri ile ilgili sorulara verdikleri cevapların dağılımına bakıldığında “Öğretmenlerin, uyarılarını baskıcı ve sert tavırlarla yapmasından rahatsız olurum” (f=259; %55,9), “Öğretmenlerin bizlere güvenmemelerinden sıkıntı duyarım” (f=285; %55,9), “Öğretmenlerin öğrenciler arasında ayırım yapmasından sıkıntı duyarım”(f=355; %69,6), “Öğretmenlerin, öğrencileri not ile tehdit etmesinden rahatsız olurum” (f=361;%70,8), “Öğretmenlerin benimle ilgili özel bilgileri diğer öğretmenlerle paylaşması beni rahatsız eder” (f= 258; %50,6), “Öğretmenlerin arkadaş grubum içerisinde beni küçük düşürmesi veya rencide etmesinden rahatsızlık duyarım” (f=363; %71,2) anket maddelerine yüksek oranda hiçbir zaman yanıtını vermişlerdir.

Tablo 4. Öğrencilerin “Kendiniz ve Arkadaşlarınızla” İle İlgili Yaşanan Çatışmalara İlişkin Cevaplarının Dağılımları

		Her zaman	Çoğunlukla	Bazen	Nadiren	Hiçbir zaman
KENDİNİZ VE ARKADAŞLARINIZLA İLGİLİ MADDELER						
30. Geleceğim için belirlediğim hedeflere uygun bir alanda eğitim alıyorum	f	65	44	75	100	226
	%	12,7	8,6	14,7	19,6	44,3
	Toplam Yüzde	12,7	21,4	36,1	55,7	100,0
31. Bir arkadaş grubuna bağlı olmalıyım	f	127	54	94	80	155
	%	24,9	10,6	18,4	15,7	30,4
	Toplam Yüzde	24,9	35,5	53,9	69,6	100,0
32. Bulduğum ortamdaki gerginlikten rahatsız oluyorum	f	48	41	81	98	242
	%	9,4	8,0	15,9	19,2	47,5
	Toplam Yüzde	9,4	17,5	33,3	52,5	100,0
33. Etrafımdaki kişilere güvenmiyorum	f	91	128	123	80	88
	%	17,8	25,1	24,1	15,7	17,3
	Toplam Yüzde	17,8	42,9	67,1	82,7	100,0
34. Kendi düşüncelerimi kabul ettirmekte ısrarcı davranırım	f	56	85	132	98	139
	%	11,0	16,7	25,9	19,2	27,3
	Toplam Yüzde	11,0	27,6	53,5	72,7	100,0
35. Arkadaşlarımda gördüğüm yanlışları sürekli olarak eleştirmekten hoşlanırım.	f	226	106	91	43	44
	%	44,3	20,8	17,8	8,4	8,6
	Toplam Yüzde	44,3	65,1	82,9	91,4	100,0
36. Maddi olanaklarımın kısıtlı oluşundan rahatsız oluyorum	f	204	107	79	37	83
	%	40,0	21,0	15,5	7,3	16,3
	Toplam Yüzde	40,0	61,0	76,5	83,7	100,0
37. Kendi haklarımı korumaya çalışırım.	f	7	11	26	93	373
	%	1,4	2,2	5,1	18,2	73,1
	Toplam Yüzde	1,4	3,5	8,6	26,9	100,0
38. Yapmak istediğim herhangi bir şeyi gerçekleştirmek için her yolu denerim	f	10	32	69	141	258
	%	2,0	6,3	13,5	27,6	50,6
	Toplam Yüzde	2,0	8,2	21,8	49,4	100,0
39. Arkadaşlarımdan, bildiklerini ve öğrendiklerini benden saklamasına sinirlenirim	f	42	43	71	101	253
	%	8,2	8,4	13,9	19,8	49,6
	Toplam Yüzde	8,2	16,7	30,6	50,4	100,0
40. Arkadaşlarımdan, haksız yere beni suçlamalarına sinirlenirim	f	18	20	20	57	395
	%	3,5	3,9	3,9	11,2	77,5
	Toplam Yüzde	3,5	7,5	11,4	22,5	100,0
41. Arkadaşlarımdan, bana ön yargılı yaklaşmasından rahatsız olurum	f	24	24	45	94	323
	%	4,7	4,7	8,8	18,4	63,3

	Toplam Yüzde	4,7	9,4	18,2	36,7	100,0
42. Sorduğum sorulara o anda cevap verilmemesine sinirlenirim	f	37	47	96	118	212
	%	7,3	9,2	18,8	23,1	41,6
	Toplam Yüzde	7,3	16,5	35,3	58,4	100,0
43. Arkadaşlarımın okul eşyalarımı izinsiz almalarına sinirlenirim	f	105	78	107	71	149
	%	20,6	15,3	21,0	13,9	29,2
	Toplam Yüzde	20,6	35,9	56,9	70,8	100,0
44. Arkadaşlarımın fiziki görünümümle dalga geçmesinden hoşlanmam	f	67	41	55	66	281
	%	13,1	8,0	10,8	12,9	55,1
	Toplam Yüzde	13,1	21,2	32,0	44,9	100,0
45. Arkadaşlarımla rekabet halinde olmayı seviyorum	f	66	50	112	101	181
	%	12,9	9,8	22,0	19,8	35,5
	Toplam Yüzde	12,9	22,7	44,7	64,5	100,0
46. Arkadaşlarımın yaptıkları şakalardan hoşlanmıyorum	f	72	126	159	90	63
	%	14,1	24,7	31,2	17,6	12,4
	Toplam Yüzde	14,1	38,8	70,0	87,6	100,0
47. Arkadaşlarımın, gelenek, görenek ve inancıma ilişkin kötü konuşmalarına sinirlenirim	f	69	45	76	88	232
	%	13,5	8,8	14,9	17,3	45,5
	Toplam Yüzde	13,5	22,4	37,3	54,5	100,0
48. Arkadaşlarımın, beni dinlememesine sinirlenirim	f	22	42	56	125	265
	%	4,3	8,2	11,0	24,5	52,0
	Toplam Yüzde	4,3	12,5	23,5	48,0	100,0
49. Arkadaşlarımın, hakkımda asılsız söylentiler çıkarmasına sinirlenirim	f	19	18	29	69	375
	%	3,7	3,5	5,7	13,5	73,5
	Toplam Yüzde	3,7	7,3	12,9	26,5	100,0
50. Arkadaşlarımın, düşünce ve davranışlarımdaki hataları belirtmelerine ve kanıtlamaya çalışmalarına sinirlenirim	f	81	73	116	104	136
	%	15,9	14,3	22,7	20,4	26,7
	Toplam Yüzde	15,9	30,2	52,9	73,3	100,0
51. Arkadaşlarımın, kişisel tercihlerim (tuttuğum takım, sevdiğim sanatçı vb.) hakkında kötü konuşmalarına sinirlenirim	f	68	63	79	106	194
	%	13,3	12,4	15,5	20,8	38,0
	Toplam Yüzde	13,3	25,7	41,2	62,0	100,0
52. Arkadaşlarımın bana hakaret etmelerine sinirlenirim	f	21	28	32	63	366
	%	4,1	5,5	6,3	12,4	71,8
	Toplam Yüzde	4,1	9,6	15,9	28,2	100,0
53. Bulduğum ortamda beni kimsenin anlayabildiğini düşünmüyorum	f	124	120	112	66	88
	%	24,3	23,5	22,0	12,9	17,3
	Toplam Yüzde	24,3	47,8	69,8	82,7	100,0
54. Bulduğum alanda yeteneklerime değer verildiğine inanmıyorum	f	97	85	129	82	117
	%	19,0	16,7	25,3	16,1	22,9
	Toplam Yüzde	19,0	35,7	61,0	77,1	100,0
55. Kendimi olduğum gibi ifade edemiyorum hep maske takma ihtiyacı	f	295	73	65	25	52
	%	57,8	14,3	12,7	4,9	10,2

hissediyorum	Toplam Yüzde	57,8	72,2	84,9	89,8	100,0
56. Ailemin arkadaş seçimime karışması arkadaş ilişkilerimi olumsuz yönde etkiler	f	179	82	66	61	122
	%	35,1	16,1	12,9	12,0	23,9
	Toplam Yüzde	35,1	51,2	64,1	76,1	100,0
57. Ailemin eğitim seviyesi okul başarımlı olumsuz yönde etkiler	f	345	59	43	21	42
	%	67,6	11,6	8,4	4,1	8,2
	Toplam Yüzde	67,6	79,2	87,6	91,8	100,0
58. Ailemin beni sınıf arkadaşlarımla kıyaslamasından rahatsızlık duyuyorum	f	108	61	76	70	195
	%	21,2	12,0	14,9	13,7	38,2
	Toplam Yüzde	21,2	33,1	48,0	61,8	100,0

Tablo 4 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin kendileri ve arkadaşlarıyla ilgili sorulara verdikleri cevapların dağılımına bakıldığında “Kendi haklarımı korumaya çalışırım” (f=373; %73,1), “ Arkadaşlarımın, haksız yere beni suçlamalarına sinirlenirim” (f=395; %77,5), “Arkadaşlarımın fiziki görünümümle dalga geçmesinden hoşlanmam” (f=281; %55,1), “Arkadaşlarımın, hakkımda asılsız söylentiler çıkarmasına sinirlenirim” (f=375; %73,5), “Arkadaşlarımın bana hakaret etmelerine sinirlenirim” (f=71,8) anket maddelerine yüksek oranda hiçbir zaman yanıtını verirken, “Kendimi olduğum gibi ifade edemiyorum hep maske takma ihtiyacı hissediyorum” (f=295; % 57,8), “Ailemin eğitim seviyesi okul başarımlı olumsuz yönde etkiler”(f=345; %67,6) anket maddelerine yüksek oranda her zaman yanıtını vermişlerdir.

4.1.1. Öğrencilerin “ Cinsiyet” Değişkenine Göre Anket Maddelerine Verdikleri Cevaplara İlişkin Bulgular

Bu bölüm öğrencilerin “cinsiyet” değişkenine göre okul yönetimi, öğretmenleri, kendileri ve diğer öğrencilerle yaşadıkları çatışmaların nedenlerine ilişkin anket maddesine verdikleri cevaplar arasındaki görüş farklılıklarını içermektedir.

Tablo 5. Öğrencilerin “Cinsiyet” Değişkenine Göre Anket Maddelerine Verdikleri Cevapların Ki Kare Dağılımı

	Ki kare	sd	p
1. Okul Yönetiminin, öğrencileri ciddiye almamasından rahatsız olurum	3,29	4	0,51
2. Okul Yönetiminin, öğrencileri sürekli ve yakın denetim altında tutmasından rahatsız olurum.	1,68	4	0,79
3. Okul Yönetiminin, öğrencilerle ilgili bilgi ve duyuruları geç veya eksik vermesinden sıkıntı duyarım	2,82	4	0,59
4. Okul Yönetimine istediğim zaman şikayetlerimi iletememekten olumsuz yönde etkilenirim	7,96	4	0,09
5. Okulda öğrencilerle ilgili alınan kararlara katılamamaktan rahatsız olurum	9,76	4	0,04
6. Okulda kuralların eşit ve adil şekilde uygulanmamasından rahatsız olurum	5,94	4	0,20
7. Okulda kırtasiye, kantin,yemek, kütüphane vb. ihtiyaçlarımı karşılayamamak tan sıkıntı duyarım	14,389	4	0,006
8. Okul yönetiminin, sosyal faaliyetlerle ilgilenmemize fırsat tanımamasından rahatsız olurum	5,01	4	0,29
9. Okulun temiz ve düzenli olmayışından rahatsız olurum	5,70	4	0,22
10. Okulda yetenek, bilgi ve becerilerimi göstereceğim faaliyetler düzenlenmemesi beni olumsuz yönde etkiler (Bilgi, beceri yarışmaları vb.)	6,33	4	0,18
11. Okul Yönetiminin, çeşitli sebeplerle bizlerden para toplamasından rahatsız olurum	4,02	4	0,40
12.Okul yönetiminin karşı cinsle olan arkadaşlık ilişkilerimize sürekli müdahale etmesinden rahatsız olurum	12,295	4	0,015
13. Okul yöneticilerinin sadece bir sorun olduğunda bizlerle iletişime girmesinden rahatsız olurum	7,26	4	0,12
14. Okul yöneticilerinin yapılan hataları hemen cezalandırma ve kişileri okuldan uzaklaştırıp kurtulma tutumlarından rahatsız olurum	3,76	4	0,44
15. Öğretmenlerin sürekli uyarılarda bulunmasından rahatsız olurum	1,87	4	0,76
16. Öğretmenlerin, uyarılarını baskıcı ve sert tavırlarla yapmasından rahatsız olurum	5,13	4	0,27
17. Öğretmenlerin, bizlere güvenmemelerinden sıkıntı duyarım	3,12	4	0,54
18. Öğretmenlerin,bizlerden beklentilerini açık ve net bir şekilde belirtmemelerinden sıkıntı duyarım	0,82	4	0,94
19.Öğretmenlerimle İletişim kuramamak beni rahatsız eder	10,377	4	0,035
20. Öğretmenlerimin, bilgi ve yetenek düzeyime uygun işler vermemesinde rahatsız olurum	6,32	4	0,18
21. Öğretmenlerin söylediklerinde tutarsızlık olmasından rahatsız olurum	13,520	4	0,009
22. Öğretmenlerin, öğrenciler arasında ayırım yapmasından sıkıntı duyarım	4,80	4	0,31
23. Öğretmenlerin, öğrencileri not ile tehdit etmesinden rahatsız olurum	13,290	4	0,010
24. Öğretmenlerin, sınıf içi disiplini sağlayamamasından dolayı rahatsız olurum	10,674	4	0,030
25. Öğretmenlerimin, başarılarımı ödüllendirmemesinden rahatsız olurum	4,26	4	0,37
26. Öğretmenlerimin, başarısızlıklarımı sürekli cezalandırmasına sinirlenirim	2,90	4	0,58
27. Öğretmenlerin kılık- kıyafetime karışması beni rahatsız eder	3,26	4	0,52
28. Öğretmenlerimin benimle ilgili özel bilgileri diğer öğretmenlerle paylaşması beni rahatsız eder	9,550	4	0,049
29. Öğretmenlerimin arkadaş grubum içersinde beni küçük düşürmesi veya rencide etmesinden rahatsızlık duyarım	3,69	4	0,45
30. Geleceğim için belirlediğim hedeflere uygun bir alanda eğitim alıyorum	4,42	4	0,35
31. Bir arkadaş grubuna bağlı olmalıyım.	5,79	4	0,22

32. Bulduğum ortamdaki gerginlikten rahatsız oluyorum	11,559	4	0,021
33. Etrafımdaki kişilere güvenmiyorum	5,28	4	0,26
34. Kendi düşüncelerimi kabul ettirmekte ısrarcı davranırım	2,91	4	0,57
35. Arkadaşlarımda gördüğüm yanlışları sürekli olarak eleştirmekten hoşlanırım	12,204	4	0,016
36. Maddi olanaklarımın kısıtlı oluşundan rahatsız oluyorum	3,24	4	0,52
37. Kendi haklarımı korumaya çalışırım	4,68	4	0,32
38. Yapmak istediğim herhangi bir şeyi gerçekleştirmek için her yolu denerim	5,36	4	0,25
39. Arkadaşlarımın, bildiklerini ve öğrendiklerini benden saklamasına sinirlenirim	4,39	4	0,36
40. Arkadaşlarımın, haksız yere beni suçlamalarına sinirlenirim	1,66	4	0,80
41. Arkadaşlarımın, bana ön yargılı yaklaşmasından rahatsız olurum	3,73	4	0,44
42. Sorduğum sorulara o anda cevap verilmemesine sinirlenirim	2,77	4	0,60
43. Arkadaşlarımın okul eşyalarını izinsiz almalarına sinirlenirim	12,207	4	0,016
44. Arkadaşlarımın fiziki görünümümle dalga geçmesinden hoşlanmam	1,28	4	0,87
45. Arkadaşlarımla rekabet halinde olmayı seviyorum	8,77	4	0,07
46. Arkadaşlarımın yaptıkları şakalardan hoşlanmıyorum	14,185	4	0,007
47. Arkadaşlarımın, gelenek, görenek ve inancıma ilişkin kötü konuşmalarına sinirlenirim	1,15	4	0,89
48. Arkadaşlarımın, beni dinlememesine sinirlenirim	18,591	4	0,001
49. Arkadaşlarımın, hakkımda asılsız söylentiler çıkarmasına sinirlenirim	7,01	4	0,14
50. Arkadaşlarımın, düşünce ve davranışlarımdaki hataları belirtmelerine ve kanıtlamaya çalışmalarına sinirlenirim	5,55	4	0,24
51. Arkadaşlarımın, kişisel tercihlerim (tuttuğum takım, sevdiğim sanatçı vb.) hakkında kötü konuşmalarına sinirlenirim	6,04	4	0,20
52. Arkadaşlarımın bana hakaret etmelerine sinirlenirim	10,067	4	0,039
53. Bulduğum ortamda beni kimsenin anlayabildiğini düşünmüyorum	7,35	4	0,12
54. Bulduğum alanda yeteneklerime değer verildiğine inanmıyorum	5,57	4	0,23
55. Kendimi olduğum gibi ifade edemiyorum hep maske takma ihtiyacı hissediyorum	19,689	4	0,001
56. Ailemin arkadaş seçimime karışması arkadaş ilişkilerimi olumsuz yönde etkiler	6,71	4	0,15
57. Ailemin eğitim seviyesi okul başarımla olumsuz yönde etkiler	11,397	4	0,022
58. Ailemin beni sınıf arkadaşlarımla kıyaslamasından rahatsızlık duyuyorum	6,66	4	0,15

Tablo 5 incelendiğinde cinsiyet değişkeni ile anket maddelerine verilen cevaplar arasındaki farkı belirlemek üzere yapılan ki-kare analiz yöntemi sonucunda cinsiyet değişkeni ile “Öğrencilerle ilgili alınan kararlara katılmamaktan rahatsız olurum” ($\chi^2=9,764$ sd=4 p=0,045<0,05), “Okulda kırtasiye, kantin,yemek, kütüphane vb. ihtiyaçlarımı karşılayamamaktan sıkıntı duyarım” ($\chi^2 = 9,764$ sd=4 p=0,006<0,05), “Okul yönetiminin karşı cinsle olan arkadaşlık ilişkilerimize sürekli müdahale etmesinden rahatsız olurum”($\chi^2=12,295$ sd=4 p=0,015<0,05), “Öğretmenlerimle

iletişim kuramamak beni rahatsız eder” ($\chi^2=10,377$ sd=4 p=0,035<0,05), “Öğretmenlerin söylediklerinde tutarsızlık olmasından rahatsız olurum” ($\chi^2 = 13,520$ sd=4 p=0,009<0,05), “Öğretmenlerin, öğrencileri not ile tehdit etmesinden rahatsız olurum” ($\chi^2 = 13,290$ sd=4 p=0,010<0,05), “Öğretmenlerin, sınıf içi disiplini sağlayamamasından dolayı rahatsız olurum” ($\chi^2 = 10,674$ sd=4 p=0,030<0,05), “Öğretmenlerimin benimle ilgili özel bilgileri diğer öğretmenlerle paylaşması beni rahatsız eder” ($\chi^2 = 9,550$ sd=4 p= 0,049 <0,05), “Bulduğum ortamdaki gerginlikten rahatsız oluyorum” ($\chi^2 = 11,559$ sd=4 p= 0,021 <0,05), “Arkadaşlarımda gördüğüm yanlışları sürekli olarak eleştirmekten hoşlanırım” ($\chi^2 = 12,204$ sd=4 p= 0,016 <0,05) “Arkadaşlarımda okul eşyalarımı izinsiz almalarına sinirlenirim” ($\chi^2 = 12,207$ sd=4 p= 0,016<0,05), “Arkadaşlarımda yaptıkları şakalardan hoşlanmıyorum” ($\chi^2 = 14,185$ sd=4 p=0,007<0,05), “Arkadaşlarımda beni dinlememesine sinirlenirim”($\chi^2 = 18,591$ sd=4 p= 0,001 <0,05), “Arkadaşlarımda bana hakaret etmelerine sinirlenirim” ($\chi^2 = 10,067$ sd=4 p= 0,039 <0,05), “Kendimi olduğum gibi ifade edemiyorum hep maske takma ihtiyacı hissediyorum”($\chi^2 = 19,689$ sd=4 p=0,001 <0,05) “Ailemin eğitim seviyesi okul başarıyı olumsuz yönde etkiler” ($\chi^2 =11,397$ sd=4 p= 0,022 <0,05) anket maddelerinde istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmaktadır.

Tablo 6. Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre “Okulda Öğrencilerle İlgili Alınan Kararlara Katılmamaktan Rahatsız Olurum” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı

5. Okulda öğrenciler ile ilgili alınan kararlara katılmamaktan rahatsız olurum.	Her zaman		Çoğunlukla		Bazen		Nadiren		Hiçbir zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Kız	45	14,85	47	15,51	67	22,11	51	16,83	93	30,69	303	100
Erkek	43	20,77	31	14,97	51	24,63	42	20,28	40	19,32	207	100
Toplam	88	17,25	78	15,29	118	23,13	93	18,23	133	26,07	510	100

$\chi^2 = 9,764$ sd=4 p= 0,045 < 0,05

Tablo 6 incelendiğinde cinsiyet değişkeni ile okulda öğrencilerle ilgili alınan kararlara katılmamaktan rahatsız olma durumu arasındaki farkı belirlemek üzere yapılan **ki-kare** analiz yöntemi sonucunda cinsiyet değişkeni ile öğrencilerle ilgili alınan kararlara katılmamaktan rahatsız olma durumu arasında $p=0,045<0,05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmaktadır. Bu soruyu kız öğrencilerin %14,85’i “her zaman”, %15,51’i “çoğunlukla”, %22,11’i “bazen”, %16,83’ü “nadiren”, %30,69’u “hiçbir zaman” ve erkek öğrencilerin % 20,77’si “her zaman”, % 14,97’si “çoğunlukla”, %24,63’ü “bazen”, %20,28’i “nadiren”, %19,32’si “hiçbir zaman” olarak yanıtlamıştır.

Okulda öğrencilerle ilgili alınan kararlara katılmamaktan erkek öğrenciler kız öğrencilere oranla daha fazla rahatsız olmakta ve çatışma nedeni olarak görmektedirler. Okullar ve sınıflar, insanların katılımcı demokrasiye hazırlandığı yerlerdir (Ergün; Duman, 1998, 45). Bu durum; erkek öğrencilerin kız öğrencilere oranla daha fazla liderlik davranışı gösterdikleri ve yönetimde söz hakkına sahip olmak istedikleri anlamına gelebilir.

Tablo 7. Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre “Okulda Kırtasiye, Kantin,Yemek, Kütüphane vb. İhtiyaçlarını Karşıluyamamaktan Sıkıntı Duyarım” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı

7. Okulda kırtasiye, kantin,yemek, kütüphane vb. ihtiyaçlarını karşılayamamaktan sıkıntı duyuyorum	Her zaman		Çoğunlukla		Bazen		Nadiren		Hiçbir zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Kız	79	26,07	65	21,45	37	12,21	39	12,87	83	27,39	303	100
Erkek	80	38,64	27	13,04	33	15,94	22	10,62	45	21,73	207	100
Toplam	159	31,17	92	18,03	70	13,72	61	11,96	128	25,09	510	100

$\chi^2 = 9,764$ sd=4 $p= 0,006 < 0,05$

Tablo 7 incelendiğinde cinsiyet değişkeni ile okulda kırtasiye, kantin, yemek, kütüphane vb. ihtiyaçlarını karşılayamamaktan sıkıntı duyma durumu arasındaki farkı göstermektedir ($p=0,006<0,05$). Bu anket maddesini kız öğrencilerin %26,07’si “her zaman”, %21,45’i “çoğunlukla”, %12,21’i “bazen”, %12,87’si “nadiren” ve % 27,39’ u

“hiçbir zaman” olarak yanıtlamışlardır. Erkek öğrencilerin ise %38,64’ü “her zaman”, %13,04’ü “çoğunlukla”, %15,94’ü “bazen”, %10,62’si “nadiren” ve %21,73’ü de “hiçbir zaman” olarak yanıtlamışlardır.

Bu durum erkek öğrencilerin okulda kırtasiye, kantin, yemek, kütüphane vb. ihtiyaçlarını karşılayamamaktan kız öğrencilere oranla daha fazla sıkıntı duyduklarını göstermektedir. Gülşen (2007)’ in mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında yaşanan öğrenci çatışmalarının nedenleri konulu araştırmasında da erkek öğrencilerin okulda kırtasiye, kantin, yemek, kütüphane vb. ihtiyaçlarını karşılayamamaktan sıkıntı duydukları saptanmıştır. Yapılan çalışma araştırmanın sonuçlarıyla paralellik göstermektedir. Okullardaki eğitim öğretim süreçlerinin yanında fiziksel düzeninde de eğitim öğretim faaliyetlerini kolaylaştırıcı nitelikte olması gerekir. Eğitim öğretim ortamlarının, öğrencilerin kendilerini rahat hissedecekleri şekilde tasarlanıp inşa edilmesi önem taşır. Pedagojik kaygılar yanında bilimsel ve teknolojik gelişmeler de okul ortamlarının fiziksel düzeninin nitelik ve niceliğine ilişkin standartların geliştirilmesi çabalarını etkilemektedir (Can, 2009, 50). Dolayısıyla öğrencilerin ihtiyaçlarını okul içinde karşılamak istediklerini ve kaynakların yetersizliği durumunda da çatışma yaşadıklarını göstermektedir.

Tablo 8. Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre “Okul Yönetiminin Karşı Cinsle Olan Arkadaşlık İlişkilerimize Sürekli Müdahale Etmesinden Rahatsız Olurum” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı

12.Okul yönetiminin karşı cinsle olan arkadaşlık ilişkilerimize sürekli müdahale etmesinden rahatsız olurum.	Her zaman		Çoğunlukla		Bazen		Nadiren		Hiçbir zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Kız	104	34,32	30	9,90	40	13,20	43	14,19	86	28,38	303	100
Erkek	44	21,25	19	9,17	33	15,94	30	14,49	81	39,13	207	100
Toplam	148	29,01	49	9,60	73	14,31	73	14,31	167	32,74	510	100

$\chi^2 = 12,295$ sd=4 p= 0,015 <0,05

Tablo 8 incelendiğinde cinsiyet değişkeni ile okul yönetiminin karşı cinsle olan arkadaşlık ilişkilerine sürekli müdahale etmesinden rahatsız olma durumu arasındaki farkı göstermektedir ($p=0,015<0,05$). Bu anket maddesini kız öğrencilerin %34,32’si “her zaman”, %9,90’ı “çoğunlukla”, %13,20’si “bazen”, %14,19’u “nadiren” ve %28,38’i “hiçbir zaman” diye yanıtlamışlardır. Erkek öğrencilerin ise % 21,25’i “her zaman”, % 9,17’ si “çoğunlukla”, % 15,94’ü “bazen”, %14,49’u “nadiren” ve %39,13’ ü “hiçbir zaman” olarak yanıtlamışlardır.

Karşı cinsle olan arkadaşlık ilişkilerine okul idaresi tarafından müdahale edilmesi öğrenciler ile okul yönetimi arasında çatışmaya neden olmakta ve kız öğrenciler bu çatışmayı erkek öğrencilere oranla daha fazla yaşamaktadırlar. Çevik ve Atıcı (2009) “Lise 3. Sınıf Öğrencilerinin Benlik Saygılarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi” konulu araştırmasında da karşı cinsten arkadaşı olan ve olmayan öğrencilerin benlik saygısı düzeyine ilişkin yapılan incelemede karşı cinsten arkadaşı olan öğrencilerin benlik saygısının daha yüksek çıktığını saptamıştır. Bu durum göstermektedir ki ergenlerin sosyalleşmesinde akranların büyük etkisi vardır. Çünkü sosyal gelişim için ergenlerin akranlarıyla birlikte olmaya ihtiyaçları vardır. Ergenlik döneminde gençler, akranları tarafından onay görmek için onların ilgi, değer ve tutumlarını benimsemektedirler.

Tablo 9. Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre “Öğretmenlerimle İletişim Kuramamak Beni Rahatsız Eder” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı

19.Öğretmenlerimle iletişim kuramamak beni rahatsız eder.	Her zaman		Çoğunlukla		Bazen		Nadiren		Hiçbir zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Kız	33	10,89	40	13,20	44	14,52	53	17,49	133	43,89	303	100
Erkek	36	17,39	18	8,69	36	17,39	45	21,73	72	34,78	207	100
Toplam	69	13,52	58	11,37	80	15,68	98	19,21	205	40,19	510	100

$\chi^2 = 10,377$ sd=4 p= 0,035 <0,05

Tablo 9 incelendiğinde cinsiyet değişkeni ile öğretmenleriyle iletişim kuramamaktan duydukları rahatsızlık arasındaki farkı göstermektedir ($p= 0,035 < 0,05$). Bu anket maddesini kız öğrencilerin %10,89'u "her zaman", %13,20'si "çoğunlukla", %14,52'si "bazen", %17,49'u "nadiren" ve % 43,89'u "hiçbir zaman" diye yanıtlamışlardır. Erkek öğrencilerin ise %17,39'u "her zaman", %8,69'u "çoğunlukla", %17,39'u "bazen", %21,73'ü "nadiren" ve %34,78'i de "hiçbir zaman olarak" yanıtlamışlardır. Söz konusu farklılık erkek öğrenciler lehine gerçekleşmiştir. Bu durum erkek öğrencilerin kız öğrencilere oranla öğretmenleriyle iletişim kuramamaktan daha fazla rahatsız olduklarını göstermektedir.

Öğretmenleriyle iletişim kuramamak erkek öğrencileri kız öğrencilere oranla daha fazla rahatsız etmektedir. Okulda etkili bir öğretmen-öğrenci ilişkisini geliştirmek için okul yönetimi ve öğretmenler öğrencilerin akademik gereksinimlerinin karşılanmasının ötesinde onların sosyal, duyuşsal ve davranışsal sorunları ile de ilgilenmelidirler. Öğretmen, sınıfta öğrencilere bilgi-beceri-tutum kazandırmanın yanında, onlara sevgi, saygı, mutluluk, hoşgörü, bağlılık, arkadaşlık, iyi geçinme, disiplin, düzen gibi kavramları da kazandırmalıdır (Çinkır, 2004). Ergenlerin asıl istedikleri şey kendilerine değer verilmesi ve zaman ayrılmasıdır. Ergenlerin istedikleri zaman düşüncelerini anlatacak birini bulması, içinde bulunduğu olumsuz durumdan kolayca çıkmasına yardımcı olmaktadır. Bu durum erkek öğrencilerin öğretmenleriyle iletişim kurmaya daha çok ihtiyaç duyduklarını göstermektedir.

Tablo 10. Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre "Öğretmenlerin Söylediklerinde Tutarsızlık Olmasından Rahatsız Olurum" Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı

21. Öğretmenlerin söylediklerinde tutarsızlık olmasından rahatsız olurum	Her zaman		Çoğunlukla		Bazen		Nadiren		Hiçbir zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
	Kız	22	7,26	39	12,87	51	16,83	55	18,15	136	44,88	303
Erkek	20	9,66	24	11,59	53	25,60	47	22,70	63	30,43	207	100
Toplam	42	8,23	63	12,35	104	20,39	102	20	199	39,01	510	100

$\chi^2 = 13,520$ sd=4 $p= 0,009 < 0,05$

Tablo 10 incelendiğinde cinsiyet değişkeni ile öğretmenlerin söylediklerinde tutarsızlık olmasından rahatsız olma durumu arasındaki farkı göstermektedir ($p=0,009<0,05$). Bu anket maddesini kız öğrencilerin %7,26’sı “her zaman”, %12,87’si “çoğunlukla”, %16,83’ü “bazen”, %18,15’i “nadiren” ve % 44,88’i “hiçbir zaman” diye yanıtlamışlardır. Erkek öğrencilerin ise %9,66’sı “her zaman”, %11,59’u “çoğunlukla”, %25,60’ı “bazen”, %22,70’i “nadiren” ve %30,43’ü de “hiçbir zaman olarak” yanıtlamışlardır. Söz konusu farklılık erkek öğrenciler lehine gerçekleşmiştir. Erkek öğrenciler öğretmenlerin söylediklerinde tutarsızlık olmasından kız öğrencilere oranla daha fazla rahatsız olmaktadır.

Erkek öğrenciler öğretmenlerin tutarsız davranışlarından kız öğrencilere oranla daha fazla rahatsız olmaktadır. Bu durum göstermektedirki öğrenciler öğretmenlerinin verdiği akademik bilgilerden çok gösterdiği tutum ve davranışlardan etkilenmektedirler.

Tablo 11. Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre “Öğretmenlerin, Öğrencileri Not İle Tehdit Etmesinden Rahatsız Olurum” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı

23. Öğretmenlerin, öğrencileri not ile tehdit etmesinden rahatsız olurum.	Her zaman		Çoğunlukla		Bazen		Nadiren		Hiçbir zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Kız	12	3,96	17	5,61	23	7,59	29	9,57	222	73,26	303	100
Erkek	18	8,69	10	4,83	7	3,38	33	15,94	139	67,14	207	100
Toplam	30	5,88	27	5,29	30	5,88	62	12,15	361	70,78	510	100

$\chi^2 = 13,290$ sd=4 $p= 0,010<0,05$

Tablo 11 incelendiğinde cinsiyet değişkeni ile öğretmenlerin öğrencileri not ile tehdit etmesinden rahatsız olması durumu arasındaki farkı göstermektedir ($p=0,010<0,05$). Bu anket maddesine kız öğrencilerin %3,96’sı “her zaman”, %5,61’i “çoğunlukla”, %7,59’u “bazen”, %9,57’si “nadiren” ve % 73,26’sı “hiçbir zaman” diye yanıtlamışlardır. Erkek öğrencilerin ise %8,69’u “her zaman”, %4,83’ü “çoğunlukla”, %3,38’i “bazen”, %15,94’ü “nadiren” ve %67,14’ü de “hiçbir zaman olarak”

yanıtlamışlardır. Söz konusu farklılık erkek öğrenciler lehine gerçekleşmiştir. Erkek öğrenciler kız öğrencilere oranla öğretmenlerinin not ile tehdit etmesinden daha fazla rahatsız olmaktadır.

Tablo 12. Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre “Öğretmenlerin, Öğretmenlerin, Sınıf İçi Disiplini Sağlayamamasından Dolayı Rahatsız Olurum” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı

24. Öğretmenlerin, sınıf içi disiplini sağlayamamasından dolayı rahatsız olurum	Her zaman		Çoğunlukla		Bazen		Nadiren		Hiçbir zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Kız	20	6,60	22	7,26	66	21,78	59	19,47	136	44,88	303	100
Erkek	24	11,59	16	7,72	26	12,56	50	24,15	91	43,96	207	100
Toplam	44	8,62	38	7,45	92	18,03	109	21,37	227	44,50	510	100

$\chi^2 = 10,674$ sd=4 p= 0,030<0,05

Tablo 12 incelendiğinde cinsiyeti değişkeni ile öğretmenlerin sınıf içi disiplini sağlayamamasından dolayı rahatsız olma durumları arasındaki farkı göstermektedir (p=0,030<0,05). Bu anket maddesine kız öğrencilerin %6,60’ı “her zaman”, %7,26 ‘sı “çoğunlukla”, %21,78’i “bazen”, %19,47’si “nadiren” ve % 44,88’i “hiçbir zaman” diye yanıtlamışlardır. Erkek öğrencilerin ise %11,59’ si “her zaman”, %7,72’si “çoğunlukla”, %12,56’sı “bazen”, %24,15’i “nadiren” ve %43,96’sı da “hiçbir zaman” olarak yanıtlamışlardır.

Nadiren ve her zaman seçenekleri birlikte değerlendirildiğinde kız öğrenciler öğretmenlerinin sınıf içi disiplini sağlayamamasından erkek öğrencilere oranla daha fazla rahatsız olmaktadır. Sınıf yönetimi, öğretmenin, öğrencilerin eğitimsel amaçları etkili bir biçimde başarabilmeleri ve öğrenmelerini kolaylaştıracak sınıf koşullarını oluşturup geliştirdikleri bir takım karmaşık eylemler grubudur. Sınıf yönetimi etkili öğretimin temel ön koşuludur (Selimoğlu, 2009, 13). Dolayısıyla kız öğrenciler

öğrenmelerini etkileyecek durumlardan erkek öğrencilere oranla daha fazla rahatsız olmaktadırlar.

Tablo 13. Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre . “Öğretmenlerimin Benimle İlgili Özel Bilgileri Diğer Öğretmenlerle Paylaşması Beni Rahatsız Eder” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı

28. Öğretmenlerimin benimle ilgili özel bilgileri diğer öğretmenlerle paylaşması beni rahatsız eder.	Her zaman		Çoğunlukla		Bazen		Nadiren		Hiçbir zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Kız	36	11,88	25	8,25	35	11,55	38	12,54	169	55,77	303	100
Erkek	37	17,87	16	7,72	32	15,45	33	15,94	89	42,99	207	100
Toplam	73	14,31	41	8,03	67	13,13	71	13,92	258	50,58	510	100

$\chi^2 = 9,550$ sd=4 p= 0,049 <0,05

Tablo 13 incelendiğinde cinsiyet değişkeni ile öğretmenlerin öğrencilerle ilgili özel bilgileri diğer öğretmenlerle paylaşması durumundan duydukları rahatsızlık arasındaki farkı göstermektedir (p=0,049<0,05). Bu anket maddesine kız öğrencilerin %11,88’i “her zaman”, %8,25’i “çoğunlukla”, %11,55’i “bazen”, %12,54’ü “nadiren” ve % 55,77’si “hiçbir zaman” diye yanıtlamışlardır. Erkek öğrencilerin ise %17,87’si “her zaman”, %7,72’si “çoğunlukla”, %15,45’i “bazen”, %15,94’ ü “nadiren” ve %42,99’ u da “hiçbir zaman” olarak yanıtlamışlardır. Söz konusu farklılık erkek öğrenciler lehine gerçekleşmiştir.

Erkek öğrenciler kız öğrencilere oranla öğretmenlerinin kendileri ile ilgili özel bilgileri diğer öğretmenlerle paylaşmasından rahatsız olmaktadırlar. Bu durum erkek öğrencilerin kız öğrencilerle kıyaslandığında daha içe dönük oldukları ve özel bilgilerinin başkalarıyla paylaşılmasının onları rahatsız ettikleri anlamına gelebilir.

Tablo 14. Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre “Bulduğum Ortamdaki Gerginlikten Rahatsız Oluyorum” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı

	Her zaman		Çoğunlukla		Bazen		Nadiren		Hiçbir zaman		Toplam		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
32. Bulduğum ortamdaki gerginlikten rahatsız oluyorum.	Kız	23	7,59	19	6,27	42	13,86	60	19,80	159	52,47	303	100
	Erkek	25	12,07	22	10,62	39	18,84	38	18,35	83	40,09	207	100
	Toplam	48	9,41	41	8,03	81	15,88	98	19,21	242	47,45	510	100

$\chi^2 = 11,559$ sd=4 p= 0,021 <0,05

Tablo 14 incelendiğinde cinsiyet değişkeni ile öğrencilerin bulunduğu ortamdaki gerginlikten rahatsız olma durumları arasındaki farkı göstermektedir (p=0,021<0,05). Bu anket maddesine kız öğrencilerin %7,59'u “her zaman”, %6,27'si “çoğunlukla”, %13,86'sı “bazen”, %19,80'ini “nadiren” ve %52,47'si “hiçbir zaman” diye yanıtlamışlardır. Erkek öğrencilerin ise %12,07' si “her zaman”, %10,62'si “çoğunlukla”, %18,84' ü “bazen”, %18,35' i “nadiren” ve %40,09' u da “hiçbir zaman” olarak yanıtlamışlardır.

Buldukları ortamdaki gerginlikten erkek öğrencilerin kız öğrencilere oranla daha fazla rahatsız oldukları saptanmıştır. Gülşen (2006)'in yaptığı mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında yaşanan öğrenci çatışmalarının nedenleri isimli araştırmasında, mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören kız öğrencilerin buldukları ortamdaki gerginlikten rahatsız olduklarını sonucuna ulaşmıştır. Bu durum çalışmanın bulgularıyla paralellik göstermemektedir.

Tablo 15. Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre “Arkadaşlarımda Gördüğüm Yanlışları Sürekli Olarak Eleştirmekten Hoşlanırım” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı

	Her zaman		Çoğunlukla		Bazen		Nadiren		Hiçbir zaman		Toplam		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
35.Arkadaşlarımda gördüğüm yanlışları sürekli olarak eleştirmekten hoşlanırım.	Kız	138	45,54	64	21,12	59	19,47	15	4,95	27	8,91	303	100
	Erkek	88	42,51	42	20,28	32	15,45	28	13,52	17	8,21	207	100
	Toplam	226	44,31	106	20,78	91	17,84	43	8,43	44	8,62	510	100

$\chi^2 = 12,204$ sd=4 p= 0,016 <0,05

Tablo 15 incelendiğinde cinsiyet değişkeni ile arkadaşlarında gördükleri yanlışları sürekli olarak eleştirmekten hoşlanma durumu arasındaki farkı göstermektedir (p=0,016<0,05). Bu anket maddesine kız öğrencilerin %45,54’ü “her zaman”, %21,12’si “çoğunlukla”, %19,47’si “bazen”, %4,95’i “nadiren” ve % 8,91’i “hiçbir zaman” diye yanıtlamışlardır. Erkek öğrencilerin ise %42,51’i “her zaman”, %20,28’i “çoğunlukla”, %15,45’i “bazen”, %13,52’si “nadiren” ve %8,21’i de “hiçbir zaman” olarak yanıtlamışlardır.

Kız öğrenciler erkek öğrencilere oranla arkadaşlarında gördükleri yanlışları sürekli olarak eleştirmekten hoşlandıklarını belirtmişlerdir. Elkind ergenlikte benmerkezlilik kavramını geliştirmiştir. Benmerkezlilik, diğer insanların düşüncelerini dikkate alamama yeteneğidir (Dinçel, 2006, 30). Dolayısıyla ergenlik döneminde olan kız öğrencilerde akranlarının ne düşündüğünü dikkate almak yerine onları eleştirmektedirler.

Tablo 16. Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre “Arkadaşlarının Okul Eşyalarını İzinsiz Almalarına Sinirlenirim” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı

43. Arkadaşlarının okul eşyalarını izinsiz almalarına sinirlenirim.	Her zaman		Çoğunlukla		Bazen		Nadiren		Hiçbir zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Kız	62	20,46	54	17,82	70	23,10	31	10,23	86	28,38	303	100
Erkek	43	20,77	24	11,59	37	17,87	40	19,32	63	30,43	207	100
Toplam	105	20,58	78	15,29	107	20,98	71	13,92	149	29,21	510	100

$\chi^2 = 12,207$ sd=4 p= 0,016 <0,05

Tablo 16 incelendiğinde cinsiyet değişkeni ile arkadaşlarının okul eşyalarını izinsiz almalarına sinirlenme durumu arasındaki farkı göstermektedir (p=0,016<0,05). Bu anket maddesine kız öğrencilerin %20,46’ sı “her zaman”, %17,82’ si “çoğunlukla”, %23,10’ u “bazen”, %10,23’ü “nadiren” ve % 28,38’i “hiçbir zaman” diye yanıtlamışlardır. Erkek öğrencilerin ise %20,77’si “her zaman”, %11,59’u “çoğunlukla”, %17,87’si “bazen”, %19,32’ si “nadiren” ve %30,43’ü de “hiçbir zaman” olarak yanıtlamışlardır.

Arkadaşlarının okul eşyalarını izinsiz almalarına kız öğrenciler erkek öğrencilere oranla daha fazla sinirlendiklerini belirtmişlerdir. Ergenlik döneminde akran ilişkileri önemli hale gelmektedir. Ergenler bir akran grubuna bağlı olmak, kabul görmek ve maddi-manevi paylaşım içinde olmak isterler. Erkek öğrenciler kız öğrencilere oranla akran grubundan dışlanmamak, onaylanmak ve akran grubunun desteğini almak için arkadaşlarının okul eşyalarını izinsiz almalarına yüksek oranda hiçbir zaman sinirlenmedikleri cevabını vermişlerdir.

Tablo 17. Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre “Arkadaşlarının Yaptıkları Şakalardan Hoşlanmıyorum” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı

		Her zaman		Çoğunlukla		Bazen		Nadiren		Hiçbir zaman		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
46.Arkadaşlarının yaptıkları şakalardan hoşlanmıyorum.	Kız	45	14,85	89	29,37	87	28,71	54	17,82	28	9,24	303	100
	Erkek	27	13,04	37	17,87	72	34,78	36	17,39	35	16,90	207	100
	Toplam	72	14,11	126	24,70	159	31,17	90	17,64	63	12,35	510	100
	$\chi^2 = 14,185$ sd=4 p= 0,007 <0,05												

Tablo 17 incelendiğinde cinsiyet değişkeni ile arkadaşlarının yaptıkları şakalardan hoşlanmama durumu arasındaki farkı göstermektedir ($p=0,007<0,05$). Bu anket maddesine kız öğrencilerin %14,85’i “her zaman”, %29,37’ si “çoğunlukla”, %28,71’i “bazen”, %17,82’si “nadiren” ve % 9,24’ü “hiçbir zaman” diye yanıtlamışlardır. Erkek öğrencilerin ise %13,04’ü “her zaman”, %17,87’si “çoğunlukla”, %34,78’si “bazen”, %17,39’ u “nadiren” ve %16,90’ı da “hiçbir zaman” olarak yanıtlamışlardır.

Arkadaşlarının yaptıkları şakalara kız öğrenciler erkek öğrencilere oranla daha fazla hoşlanmadıklarını belirtmişlerdir. Bu durum kız öğrencilerin arkadaşlarının yaptıkları şakalara daha fazla sinirlendiklerini, erkek öğrencilerin ise yapılan şakalara daha toleranslı davrandıkları anlamına gelebilir.

Tablo 18. Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre “Arkadaşlarımın, Beni Dinlememesine Sinirlenirim” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı

48.Arkadaşlarımın, beni dinlememesine sinirlenirim.	Her zaman		Çoğunlukla		Bazen		Nadiren		Hiçbir zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Kız	10	3,30	31	10,23	22	7,26	69	22,77	171	56,43	303	100
Erkek	12	5,79	11	5,31	34	16,42	56	27,05	94	45,41	207	100
Toplam	22	4,31	42	8,23	56	10,98	125	24,50	265	51,96	510	100

$\chi^2 = 18,591$, $sd=4$ $p= 0,001 < 0,05$

Tablo 18 incelendiğinde cinsiyet değişkeni ile öğrencilerin arkadaşlarının dinlememesine sinirlenmesi durumu arasındaki farkı göstermektedir ($p=0,001<0,05$). Bu anket maddesine kız öğrencilerin %3,30’ u “her zaman”, %10,23 ‘ü “çoğunlukla”, %7,26’sı “bazen”, %22,77’si “nadiren” ve %56,43’ü “hiçbir zaman” diye yanıtlamışlardır. Erkek öğrencilerin ise %5,79’u “her zaman”, %5,31’i “çoğunlukla”, %16,42’si “bazen”, %27,05’i “nadiren” ve %45,41’i “hiçbir zaman” olarak yanıtlamışlardır.

Arkadaşlarının dinlememesine erkek öğrenciler kız öğrencilere oranla daha fazla sinirlendiklerini belirtmişlerdir. Çelik (2007)’inde çocuk ve ergen ruh sağlığı ve hastalıkları kliniğine başvuran ergenlerin özellikleri konulu araştırmasında belirttiği gibi ergenlik döneminde aileye bağımlılık azalırken, ergenler yaşlılarıyla arkadaşlık, gizlilik, destekleme, öğüt verme amaçlı daha sık vakit geçirmektedirler. Csikszentmihalyi’ye göre ergenler uyanık geçirdikleri zamanlarının üçte birini yaşlıları ile konuşarak geçirmektedirken %8’den az oranda erişkin biri ile sohbet etmektedirler (Çelik, 2007, 15). Bu durum göstermektedir ki ergenlik dönemindeki erkek öğrenciler akranlarıyla iletişim kurmak ve onlar tarafından dinlenilmeyi daha fazla önemsemektedirler.

Tablo 19. Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre “Arkadaşlarının Bana Hakaret Etmelerine Sinirlenirim” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı

	Her zaman		Çoğunlukla		Bazen		Nadiren		Hiçbir zaman		Toplam		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
52.Arkadaşlarının bana hakaret etmelerine sinirlenirim.	Kız	10	3,30	13	4,29	17	5,61	30	9,90	233	76,89	303	100
	Erkek	11	5,31	15	7,24	15	7,24	33	15,94	133	64,25	207	100
	Toplam	21	4,11	28	5,49	32	6,27	63	12,35	366	71,76	510	100
	$\chi^2 = 10,067$ sd=4 p= 0,039 <0,05												

Tablo 19 incelendiğinde cinsiyet değişkeni ile arkadaşlarının hakaret etmelerine sinirlenme durumu arasındaki farkı göstermektedir ($p=0,039<0,05$). Bu anket maddesine kız öğrencilerin %3,30’u “her zaman”, %4,29’ u “çoğunlukla”, %5,61’i “bazen”, %9,90’ nı “nadiren” ve %76,89’u “hiçbir zaman” diye yanıtlamışlardır. Erkek öğrencilerin ise %5,31’i “her zaman”, %7,24’ü “çoğunlukla”, %7,24’ü “bazen”, %15,94’ü “nadiren” ve %64,25’i “hiçbir zaman” olarak yanıtlamışlardır.

Arkadaşlarının hakaret etmelerine erkek öğrenciler kız öğrencilere oranla daha fazla sinirlendiklerini belirtmişlerdir. Ergenlik dönemi gelişim süreci içerisinde değerli olma, ait olma gibi kaygılar ön plana çıktığından zaman zaman ergenler yaşadıkları olumsuz duygu durumlarına tepki verememektedirler. Ancak erkek öğrenciler kız öğrencilere oranla tepkilerini daha rahat gösterebilmektedirler.

Tablo 20. Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre “Kendimi Olduğum Gibi İfade Edemiyorum Hep Maske Takma İhtiyacı Hissediyorum” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı

		Her zaman		Çoğunlukla		Bazen		Nadiren		Hiçbir zaman		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
55. Kendimi olduğum gibi ifade edemiyorum hep maske takma ihtiyacı hissediyorum.	Kız	195	64,35	43	14,19	35	11,55	10	3,30	20	6,60	303	100
	Erkek	100	48,30	30	14,49	30	14,49	15	7,24	32	15,45	207	100
	Toplam	295	57,84	73	14,31	65	12,74	25	4,90	52	10,19	510	100
	$\chi^2 = 19,689$ sd=4 p= 0,001 <0,05												

Tablo 20 incelendiğinde cinsiyet değişkeni ile öğrencilerin kendilerini olduğu gibi ifade edememesi hep maske takma ihtiyacı hissetmesi durumu arasındaki farkı göstermektedir (p=0,001<0,05). Bu anket maddesine kız öğrencilerin %64,35’i “her zaman”, %14,19’ u “çoğunlukla”, %11,55’ i “bazen”, %3,30’ u “nadiren” ve %6,60’ı “hiçbir zaman” diye yanıtlamışlardır. Erkek öğrencilerin ise %48,30’u “her zaman”, %14,49’ u “çoğunlukla”, %14,49’u “bazen”, %7,24’ ü “nadiren” ve %15,45’i “hiçbir zaman” olarak yanıtlamışlardır.

Kız öğrenciler erkek öğrencilere oranla kendilerini oldukları gibi ifade edemediklerini belirtmişlerdir. Toplumsal yaşam içerisinde başkaları tarafından kabul edilmek için dışarıya genelde sosyal benlik yönümüz gösterilir. Sosyal maskeler takarak iletişim kurmanın davranış geliştirme nedenleri; kabul edilmek, güçlü olmak, değerli olmak, reddedilmemek gibi duygu durumlarıdır. Bu duygular tüm insanlarda olmasına rağmen ergenlik dönemindeki kız öğrencilerin duygu ve düşüncelerini daha fazla kontrol etme ihtiyacı duydukları anlamına gelebilir.

Tablo 21. Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre “Ailemin Eğitim Seviyesi Okul Başarımını Olumsuz Yönde Etkiler” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı

57. Ailemin eğitim seviyesi okul başarımını olumsuz yönde etkiler	Her zaman		Çoğunlukla		Bazen		Nadiren		Hiçbir zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Kız	222	73,26	29	9,57	23	7,59	10	3,30	19	6,27	303	100
Erkek	123	59,42	30	14,49	20	9,66	11	5,31	23	11,11	207	100
Toplam	345	67,64	59	11,56	43	8,43	21	4,11	42	8,23	510	100

$\chi^2 = 11,397$ sd=4 p= 0,022 <0,05

Tablo 21 incelendiğinde öğrencilerin cinsiyet değişkeni ile öğrencinin ailesinin eğitim seviyesinin okul başarımını olumsuz yönde etkilemesi durumu arasındaki farkı göstermektedir (p=0,022<0,05). Bu anket maddesine Bu anket maddesine kız öğrencilerin %73,26’sı “her zaman”, %9,57’u “çoğunlukla”, %7,59’u “bazen”, %3,30’u “nadiren” ve %6,27’si “hiçbir zaman” diye yanıtlamışlardır. Erkek öğrencilerin ise %59,42’si “her zaman”, %14,49’u “çoğunlukla”, %9,66’sı “bazen”, %5,3’ü “nadiren” ve %11,11’i “hiçbir zaman” olarak yanıtlamışlardır.

Ailelerinin eğitim seviyesi kız öğrencilerin okul başarılarını erkek öğrencilere oranla daha fazla etkilemektedir. Keskin ve Sezgin (2009)’in “Bir Grup Ergende Akademik Başarı Durumuna Etki Eden Etmenlerin Belirlenmesi” adlı araştırmasında annenin eğitim düzeyi ergenin akademik başarısında farklılık yaratmazken, babanın eğitim düzeyinin ergenin akademik başarımını etkilediğini saptamışlardır (Keskin; Sezgin, 2009, 8). Yapılan çalışma araştırma bulgularıyla tutarlılık göstermektedir. Ailelerin eğitim düzeyi yükseldikçe öğrencilere daha fazla akademik rehberlik ve destek sağladıkları, bu nedenle de öğrencilerin kendilerine daha fazla güvendikleri söylenebilir. Öğrencilerin ailelerinin rehberliğine ve desteğine ihtiyaç duydukları bu desteği göremediklerinde de kendileriyle ve diğer öğrencilerle çatışma yaşadıkları söylenebilir.

4.1.2. Öğrencilerin “Öğrenim Gördükleri Alan” Değişkenine Göre Anket Maddelerine Verdikleri Cevaplara İlişkin Bulgular

Bu bölümde öğrenci deneklerin “öğrenim gördükleri alan” değişkenine göre okul ve okul yönetimi, öğretmenleri, kendileri ve diğer öğrencilerle yaşadıkları çatışmaların nedenlerine ilişkin anket maddesine verdikleri cevaplar arasındaki görüş farklılıklarını içermektedir.

Tablo 22. Öğrencilerin “Öğrenim Gördükleri Alan” Değişkenine Göre Anket Maddelerine Verdikleri Cevapların Ki Kare Dağılımı

	Ki kare	sd	p
1. Okul Yönetiminin, öğrencileri ciddiye almamasından rahatsız olurum	6,29	12	0,90
2. Okul Yönetiminin, öğrencileri sürekli ve yakın denetim altında tutmasından rahatsız olurum	24,095	12	0,020
3. Okul Yönetiminin, öğrencilerle ilgili bilgi ve duyuruları geç veya eksik vermesinden sıkıntı duyarım	15,08	12	0,24
4. Okul Yönetimine istediğim zaman şikayetlerimi iletememekten olumsuz yönde etkilenirim	17,80	12	0,12
5. Okulda öğrencilerle ilgili alınan kararlara katılmamaktan rahatsız olurum	19,38	12	0,08
6. Okulda kuralların eşit ve adil şekilde uygulanmamasından rahatsız olurum	12,74	12	0,39
7. Okulda kırtasiye, kantin, yemek, kütüphane vb. ihtiyaçlarımı karşılayamamaktan sıkıntı duyarım	8,60	12	0,74
8. Okul yönetiminin, sosyal faaliyetlerle ilgilenmemize fırsat tanımamasından rahatsız olurum	7,86	12	0,80
9. Okulun temiz ve düzenli olmayışından rahatsız olurum	16,37	12	0,18
10. Okulda yetenek, bilgi ve becerilerimi göstereceğim faaliyetler düzenlenmemesi beni olumsuz yönde etkiler (Bilgi, beceri yarışmaları vb.)	14,34	12	0,28
11. Okul Yönetiminin, çeşitli sebeplerle bizlerden para toplamasından rahatsız olurum	21,41	12	0,045
12. Okul yönetiminin karşı cinsle olan arkadaşlık ilişkilerimize sürekli müdahale etmesinden rahatsız olurum	17,99	12	0,12
13. Okul yöneticilerinin sadece bir sorun olduğunda bizlerle iletişime girmesinden rahatsız olurum	13,77	12	0,32
14. Okul yöneticilerinin yapılan hataları hemen cezalandırma ve kişileri okuldan uzaklaştırıp kurtulma tutumlarından rahatsız olurum	16,97	12	0,15
15. Öğretmenlerin sürekli uyarılarda bulunmasından rahatsız olurum	28,43	12	0,005
16. Öğretmenlerin, uyarılarını baskıcı ve sert tavırlarla yapmasından rahatsız olurum.	18,66	12	0,10
17. Öğretmenlerin, bizlere güvenmemelerinden sıkıntı duyarım	11,30	12	0,50
18. Öğretmenlerin, bizlerden beklentilerini açık ve net bir şekilde belirtmemelerinden sıkıntı duyarım	23,818	12	0,022
19. Öğretmenlerimle iletişim kuramamak beni rahatsız eder	25,113	12	0,014
20. Öğretmenlerimin, bilgi ve yetenek düzeyime uygun işler vermemesinde rahatsız olurum	20,73	12	0,05
21. Öğretmenlerin söylediklerinde tutarsızlık olmasından rahatsız olurum	15,60	12	0,21
22. Öğretmenlerin, öğrenciler arasında ayırım yapmasından sıkıntı duyarım	15,07	12	0,24

23. Öğretmenlerin, öğrencileri not ile tehdit etmesinden rahatsız olurum	15,69	12	0,21
24. Öğretmenlerin, sınıf içi disiplini sağlayamamasından dolayı rahatsız olurum	9,32	12	0,68
25. Öğretmenlerimin, başarılarımı ödüllendirmemesinden rahatsız olurum	13,48	12	0,34
26. Öğretmenlerimin, başarısızlıklarımı sürekli cezalandırmasına sinirlenirim	8,88	12	0,71
27. Öğretmenlerin kılık- kıyafetine karışması beni rahatsız eder	34,968	12	0,000
28. Öğretmenlerimin benimle ilgili özel bilgileri diğer öğretmenlerle paylaşması beni rahatsız eder	25,873	12	0,011
29. Öğretmenlerimin arkadaş grubum içersinde beni küçük düşürmesi veya rencide etmesinden rahatsızlık duyarım	11,72	12	0,47
30. Geleceğim için belirlediğim hedeflere uygun bir alanda eğitim alıyorum	22,731	12	0,030
31. Bir arkadaş grubuna bağlı olmalıyım.	14,85	12	0,25
32. Bulduğum ortamdaki gerginlikten rahatsız oluyorum	20,21	12	0,06
33. Etrafımdaki kişilere güvenmiyorum	15,07	12	0,24
34. Kendi düşüncelerimi kabul ettirmekte ısrarcı davranırım	12,01	12	0,45
35. Arkadaşlarımda gördüğüm yanlışları sürekli olarak eleştirmekten hoşlanırım	25,323	12	0,013
36. Maddi olanaklarımın kısıtlı oluşundan rahatsız oluyorum	12,66	12	0,39
37. Kendi haklarımı korumaya çalışırım	15,09	12	0,24
38. Yapmak istediğim herhangi bir şeyi gerçekleştirmek için her yolu denerim	13,93	12	0,31
39. Arkadaşlarımdan, bildiklerini ve öğrendiklerini benden saklamasına sinirlenirim	15,22	12	0,23
40. Arkadaşlarımdan, haksız yere beni suçlamalarına sinirlenirim	15,42	12	0,22
41. Arkadaşlarımdan, bana ön yargılı yaklaşmasından rahatsız olurum	9,72	12	0,64
42. Sorduğum sorulara o anda cevap verilmemesine sinirlenirim	13,26	12	0,35
43. Arkadaşlarımdan okul eşyalarımı izinsiz almalarına sinirlenirim.	13,88	12	0,31
44. Arkadaşlarımdan fiziki görünümümle dalga geçmesinden hoşlanmam	6,31	12	0,90
45. Arkadaşlarımla rekabet halinde olmayı seviyorum	11,42	12	0,49
46. Arkadaşlarımdan yaptıkları şakalardan hoşlanmıyorum	8,14	12	0,77
47. Arkadaşlarımdan, gelenek, görenek ve inancıma ilişkin kötü konuşmalarına sinirlenirim	17,47	12	0,13
48. Arkadaşlarımdan, beni dinlememesine sinirlenirim	15,26	12	0,23
49. Arkadaşlarımdan, hakkımda asılsız söylentiler çıkarmasına sinirlenirim	9,08	12	0,70
50. Arkadaşlarımdan, düşünce ve davranışlarımdaki hataları belirtmelerine ve kanıtlamaya çalışmalarına sinirlenirim	15,28	12	0,23
51. Arkadaşlarımdan, kişisel tercihlerim (tuttuğum takım, sevdiğim sanatçı vb.) hakkında kötü konuşmalarına sinirlenirim	14,15	12	0,29
52. Arkadaşlarımdan bana hakaret etmelerine sinirlenirim	7,06	12	0,85
53. Bulduğum ortamda beni kimsenin anlayabildiğini düşünmüyorum	10,74	12	0,55
54. Bulduğum alanda yeteneklerime değer verildiğine inanmıyorum	7,13	12	0,85
55. Kendimi olduğum gibi ifade edemiyorum hep maske takma ihtiyacı hissediyorum	9,94	12	0,62
56. Ailemin arkadaş seçimine karışması arkadaş ilişkilerimi olumsuz yönde etkiler	21,988	12	0,038
57. Ailemin eğitim seviyesi okul başarımla olumsuz yönde etkiler	17,22	12	0,14
58. Ailemin beni sınıf arkadaşlarımla kıyaslamasından rahatsızlık duyuyorum	31,603	12	0,002

Tablo 22 incelendiğinde alan değişkeni ile anket maddelerine verilen cevaplar arasındaki farkı belirlemek üzere yapılan ki-kare analiz yöntemi sonucunda alan değişkeni ile “Okul yönetiminin, öğrencileri sürekli ve yakın denetim altında tutmasından rahatsız olurum” ($\chi^2=24,095$ sd=12 p=0,020<0,05), “Okul Yönetiminin, çeşitli sebeplerle bizlerden para toplamasından rahatsız olurum” ($\chi^2=21,419$ sd=12 p=0,045<0,05), “Öğretmenlerin sürekli uyarılarda bulunmasından rahatsız olurum” ($\chi^2=28,438$ sd=12 p=0,005), “Öğretmenlerin, bizlerden beklentilerini açık ve net bir şekilde belirtmemelerinden sıkıntı duyarım” ($\chi^2=23,818$ sd=12 p=0,022), “Öğretmenlerimle iletişim kuramamak beni rahatsız eder” ($\chi^2=25,113$ sd=12 p=0,014), “Öğretmenlerin kılık- kıyafetime karışması beni rahatsız eder” ($\chi^2=34,968$ sd=12 p=0,000<0,05), “Öğretmenlerimin benimle ilgili özel bilgileri diğer öğretmenlerle paylaşması beni rahatsız eder” ($\chi^2=25,873$ sd=12 p=0,011<0,05), “Geleceğim için belirlediğim hedeflere uygun bir alanda eğitim alıyorum” ($\chi^2=22,731$ sd=12 p=0,030<0,05), “Arkadaşlarımda gördüğüm yanlışları sürekli olarak eleştirmekten hoşlanırım” ($\chi^2=25,323$ sd=12 p=0,013), “Ailemin arkadaş seçimime karışması arkadaş ilişkilerimi olumsuz yönde etkiler” ($\chi^2=21,988$ sd=12 p=0,038), “Ailemin beni sınıf arkadaşlarımla kıyaslamasından rahatsızlık duyuyorum” ($\chi^2=31,603$ sd=12 p=0,002) anket maddeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmaktadır.

Tablo 23. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Alan Değişkenine Göre “Okul Yönetiminin, Öğrencileri Sürekli ve Yakın Denetim Altında Tutmasından Rahatsız Olurum” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı

2.Okul Yönetiminin, öğrencileri sürekli ve yakın denetim altında tutmasından rahatsız olurum	Her zaman		Çoğunlukla		Bazen		Nadiren		Hiçbir zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
	9. sınıf	27	23,07	26	22,22	28	23,93	22	18,80	14	11,96	117
Eşit ağırlık	30	16,21	25	13,51	55	29,72	33	17,83	42	22,70	185	100
Sözel	13	14,77	11	12,5	13	14,77	27	30,68	24	27,27	88	100

	Sayısal	20	16,66	19	15,83	30	25	24	20	27	22,5	120	100	
	Toplam	90	17,64	81	15,88	126	24,70	106	20,78	107	20,98	510	100	
$\chi^2=24,095$ sd=12 p=0,020<0,05														

Tablo 23 incelendiğinde öğrencilerin öğrenim gördükleri alan ile okul yönetiminin, öğrencileri sürekli ve yakın denetim altında tutmasından rahatsız olma durumu arasındaki farkı göstermektedir (p=0,020<0,05). Bu anket maddesine alanı belli olmayan 9. sınıf öğrencilerinin %23,07’si “her zaman” , %22,22’si “çoğunlukla”, %23,93’ü “bazen”, %18,80’i “nadiren”, %11,96’sı “hiçbir zaman” ; Eşit ağırlık alanındaki öğrencilerin %16,21’i “her zaman” , %13,51’i “çoğunlukla”, %29,72’si “bazen”, %17,83’ü “nadiren”, %22,70’i “hiçbir zaman”; Sözel alan öğrencilerinin %14,77’si “her zaman” , %12,5’i “çoğunlukla”, %14,77’si “bazen”, %30,68’i “nadiren”, %27,27’si “hiçbir zaman”; Sayısal alan öğrencilerinin %16,66’sı “her zaman” , %15,83’ü “çoğunlukla”, %25’i “bazen”, %20’si “nadiren”, %22,5’i “hiçbir zaman” şeklinde yanıtlamışlardır.

Okul yönetiminin öğrencileri sürekli ve yakın denetim altında tutmasından alanı belli olmayan 9. sınıf öğrencileri bazen düzeyinde rahatsız olurken diğer alan öğrencileri hiçbir zaman rahatsız olmadıklarını belirtmişlerdir. 9. sınıf öğrencilerinin yaş itibariyle ergenlik döneminin başında oldukları düşünülecek olursa bu dönemde ergenler bağımsızlık mücadelesini yetişkinlerin engellediğini düşünmektedirler. Dolayısıyla yaş olarak diğer alan öğrencilerinden küçük olan 9. sınıf öğrencilerinin okuldaki kurallara uymakta zorluk çektikleri ve daha fazla özgürlük istedikleri anlamına gelebilir.

Tablo 24. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Alan Değişkenine Göre “Okul Yönetiminin, Çeşitli Sebeplerle Bizlerden Para Toplamasından Rahatsız Olurum” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı

11.Okul Yönetiminin, çeşitli sebeplerle bizlerden para toplamasından rahatsız olurum.	Her zaman		Çoğunlukla		Bazen		Nadiren		Hiçbir zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
9. sınıf	14	11,96	16	13,67	20	17,09	20	17,09	47	40,17	117	100
Eşit ağırlık	14	7,56	15	8,10	33	17,83	13	7,02	110	59,45	185	100
Sözel	5	5,68	10	11,36	10	11,36	14	15,90	49	55,68	88	100
Sayısal	12	10	8	6,66	17	14,16	18	15	65	54,16	120	100
Toplam	45	8,82	49	9,60	80	15,68	65	12,74	271	53,13	510	100

$\chi^2 = 21,419$ sd=12 p=0,045<0,05

Tablo 24 incelendiğinde öğrencilerin öğrenim gördükleri alan ile okul yönetiminin çeşitli sebeplerle öğrencilerden para toplamasından rahatsız olmaları durumu arasındaki farkı göstermektedir (p=0,045<0,05). Bu anket maddesine alanı belli olmayan 9. sınıf öğrencileri %11,96’sı “her zaman”, %13,67’si “çoğunlukla”, %17,09’u “bazen”, %17,09’u “nadiren”, %40,17’si “hiçbir zaman”; Eşit ağırlık alanındaki öğrencilerin %7,56’sı “her zaman”, %8,10’u “çoğunlukla”, %17,83’ü “bazen”, %7,02’si “nadiren”, %59,45’i “hiçbir zaman”; Sözel alan öğrencilerinin %5,68’i “her zaman”, %11,36’sı “çoğunlukla”, %11,36’sı “bazen”, %15,90’ı “nadiren”, %55,68’i “hiçbir zaman”; Sayısal alan öğrencilerinin %10’u “her zaman”, %6,66’sı “çoğunlukla”, %14,16’sı “bazen”, %15’i “nadiren”, %54,16’sı “hiçbir zaman” şeklinde yanıtlamışlardır.

Okul yönetiminin çeşitli sebeplerle para toplamasından 9. sınıf öğrencileri diğer alan öğrencilerine oranla daha fazla rahatsız olduklarını belirtmişlerdir. Bu durum göstermektedir ki ilköğretimden sonra başlangıç sınıfı olan 9. sınıf öğrencilerinin okul kültürüne uyum sağlamadan, aitlik duygusu oluşmadan okul yönetimi tarafından para toplanmasını diğer alan öğrencilerine göre daha fazla çatışma nedeni olarak görmektedirler.

Tablo 25. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Alan Değişkenine Göre “Öğretmenlerin Sürekli Uyarılarda Bulunmasından Rahatsız Olurum” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı

15. Öğretmenlerin sürekli uyarılarda bulunmasından rahatsız olurum	Her zaman		Çoğunlukla		Bazen		Nadiren		Hiçbir zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
9. sınıf	18	15,38	23	19,65	23	19,65	15	12,82	38	32,47	117	100
Eşit ağırlık	20	10,81	14	7,56	58	31,35	32	17,29	61	32,97	185	100
Sözel	8	9,09	7	7,95	20	22,72	20	22,72	33	37,5	88	100
Sayısal	15	12,5	23	19,16	22	18,33	28	23,33	32	26,66	120	100
Toplam	61	11,96	67	13,13	123	24,11	95	18,62	164	32,15	510	100

$\chi^2=28,438$ sd=12 p=0,005< 0,05

Tablo 25 incelendiğinde öğrencilerin öğrenim gördüğü alan ile öğretmenlerin sürekli uyarılarda bulunmasından rahatsız olma durumu arasındaki farkı göstermektedir (p=0,005<0,05). Bu anket maddesine alanı belli olmayan 9. sınıf öğrencileri %15,38’i “her zaman”, %19,65’i “çoğunlukla”, %19,65’i “bazen”, %12,82’si “nadiren”, %32,47’si “hiçbir zaman” ; Eşit ağırlık alanındaki öğrencilerin %10,81’i “her zaman”, %7,56’sı “çoğunlukla”, %31,35’i “bazen”, %17,29’u “nadiren”, %32,97’si “hiçbir zaman”; Sözel alan öğrencilerinin %9,09’ i “her zaman” , %7,95’ i “çoğunlukla”, %22,72’si “bazen”, %22,72’si “nadiren”, %37,5’i “hiçbir zaman”; Sayısal alan öğrencilerinin %12,5’i “her zaman” , %19,16’sı “çoğunlukla”, %18,33’ü “bazen”, %23,33’ü “nadiren”, %26,66’sı “hiçbir zaman” şeklinde yanıtlamışlardır.

Öğretmenlerin sürekli uyarılarda bulunmasından rahatsız olurum anket maddesinde nadiren ve hiçbir zaman seçenekleri birlikte değerlendirildiğinde 9. sınıf öğrencileri diğer alan öğrencilerine oranla daha fazla rahatsız olmaktadır. Bu durum; yaş itibariyle ergenlik döneminin başında olan 9. sınıf öğrencilerinin okul kurallara uyma konusunda zorluk çektikleri ve daha fazla özgürlük istedikleri anlamına gelebilir.

Tablo 26. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Alan Değişkenine Göre “Öğretmenlerin, Bizlerden Beklentilerini Açık ve Net Bir Şekilde Belirtmemelerinden Sıkıntı Duyarım” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı

		Her zaman		Çoğunlukla		Bazen		Nadiren		Hiçbir zaman		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
18.Öğretmenlerin bizlerden beklentilerini açık ve net bir şekilde belirtmemelerinden sıkıntı duyarım	9. sınıf	20	17,09	21	17,94	23	19,65	18	15,38	35	29,91	117	100
	Eşit ağırlık	35	18,91	28	15,13	31	16,75	47	25,40	44	23,78	185	100
	Sözel	8	9,09	6	6,81	27	30,68	22	25	25	28,40	88	100
	Sayısal	28	23,33	19	15,83	27	22,5	23	19,16	23	19,16	120	100
	Toplam	91	17,84	74	14,50	108	21,17	110	21,56	127	24,90	510	100
	$\chi^2 = 23,818$ sd=12 p=0,022<0,05												

Tablo 26 incelendiğinde öğrencilerin öğrenim gördükleri alan ile öğretmenlerinin öğrencilerden beklentilerini açık ve net bir şekilde belirtmemelerinden sıkıntı duymaları durumu arasındaki farkı göstermektedir (p=0,022<0,05). Bu anket maddesine alanı belli olmayan 9. sınıf öğrencileri %17,09’ u “her zaman” , %17,94’ü “çoğunlukla”, %19,65’ i “bazen”, %15,38’ si “nadiren”, %29,91’i “hiçbir zaman” ; Eşit ağırlık alanındaki öğrencilerin %18,91’ i “her zaman” , %15,13’ü “çoğunlukla”, %16,75’ i “bazen”, %25,40’ ı “nadiren”, %23,78’ si “hiçbir zaman”; Sözel alan öğrencilerinin %9,09’ u “her zaman” , %6,8’ i “çoğunlukla”, %30,68’ i “bazen”, %25’i “nadiren”, %28,40’ı “hiçbir zaman”; Sayısal alan öğrencilerinin %23,33’ü “her zaman” , %15,83’ ü “çoğunlukla”, %22,5’i “bazen”, %19,16’sı “nadiren”, %19,16’sı “hiçbir zaman” şeklinde yanıtlamışlardır.

Öğretmenlerin beklentilerini açık ve net bir şekilde belirtmemelerinden sayısal alan öğrencileri diğer alan öğrencilerine oranla daha fazla sıkıntı duyduklarını belirtmişlerdir. Bu durum sayısal alandaki öğrencilerin daha fazla sorumluluk sahibi

oldukları ve verilen görevleri yerine getiremedikleri zaman çatışma yaşadıkları anlamına gelebilir.

Tablo 27. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Alan Değişkenine Göre “Öğretmenlerimle İletişim Kuramamak Beni Rahatsız Eder” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı

	Her zaman		Çoğunlukla		Bazen		Nadiren		Hiçbir zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
19.Öğretmenlerimle iletişim kuramamak beni rahatsız eder.												
9. sınıf	7	5,98	10	8,54	16	13,67	20	17,09	64	54,70	117	100
Eşit ağırlık	26	14,05	20	10,81	25	13,51	39	21,08	75	40,54	185	100
Sözel	16	18,18	12	13,63	15	17,04	12	13,63	33	37,5	88	100
Sayısal	20	16,66	16	13,33	24	20	27	22,5	33	27,5	120	100
Toplam	69	13,52	58	11,37	80	15,68	98	19,21	205	40,19	510	100

$\chi^2 = 25,113$ sd=12 p=0,014 < 0,05

Tablo 27 incelendiğinde öğrencilerin öğrenim gördükleri alan ile öğretmenleri ile iletişim kuramamanın verdiği rahatsızlık durumu arasındaki farkı göstermektedir (p=0,014<0,05). Bu anket maddesine alanı belli olmayan 9. sınıf öğrencileri %5,98’ i “her zaman” , %8,54’ü “çoğunlukla”, %13,67’ si “bazen”, %17,09’u “nadiren”, %54,70’ i “hiçbir zaman” ; Eşit ağırlık alanındaki öğrencilerin %14,05’i “her zaman” , %10,81’i “çoğunlukla”, %13,51’ i “bazen”, %21,08’i “nadiren”, %40,54’ü “hiçbir zaman”; Sözel alan öğrencilerinin %18,18’ i “her zaman” , %13,63’ ü “çoğunlukla”, %17,04’ü “bazen”, %13,63’ü “nadiren”, %37,5’i “hiçbir zaman”; Sayısal alan öğrencilerinin %16,66’sı “her zaman” , %13,33’ü “çoğunlukla”, %20’si “bazen”, %22,5’ i “nadiren”, %27,5’ i “hiçbir zaman” şeklinde yanıtlamışlardır.

Öğretmenleriyle iletişim kuramamak sayısal alan öğrencilerini diğer alan öğrencilerine oranla daha fazla rahatsız etmektedir. Bu durum göstermektedir ki sayısal alan

öğrencileri öğretmenleriyle iletişim kurmak ve öğretmenlerinin bilgi ve yönlendirmelerine diğer alan öğrencilerine oranla daha fazla ihtiyaç duymaktadırlar.

Tablo 28. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Alan Değişkenine Göre “Öğretmenlerin Kılık- Kıyafetine Karışması Beni Rahatsız Eder” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı

		Her zaman		Çoğunlukla		Bazen		Nadiren		Hiçbir zaman		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
27. Öğretmenlerin kılık- kıyafetine karışması beni rahatsız eder.	9. sınıf	35	29,91	16	13,67	13	11,11	13	11,11	40	34,18	117	100
	Eşit ağırlık	23	12,43	20	10,81	28	15,13	28	15,13	86	46,48	185	100
	Sözel	8	9,09	5	5,68	9	10,22	20	22,72	46	52,27	88	100
	Sayısal	16	13,33	18	15	20	16,66	15	12,5	51	42,5	120	100
	Toplam	82	16,07	59	11,56	70	13,72	76	14,90	223	43,72	510	100
	$\chi^2 = 34,968$ sd=12 p=0,000<0,05												

Tablo 28 incelendiğinde öğrencilerin öğrenim gördükleri alan ile öğretmenlerinin kılık kıyafetlerine karışmasının öğrenciyi rahatsız etmesi durumu arasındaki farkı göstermektedir (p=0,000<0,05). Bu anket maddesine alanı belli olmayan 9. sınıf öğrencileri %29,91’i “her zaman” , %13,67’si “çoğunlukla”, %11,11’ i “bazen”, %11,11’i “nadiren”, %34,18’i “hiçbir zaman” ; Eşit ağırlık alanındaki öğrencilerin %12,43’ü “her zaman” , %10,81’i “çoğunlukla”, %15,13’ü “bazen”, %15,13’ü “nadiren”, %46,48’i “hiçbir zaman”; Sözel alan öğrencilerinin %9,09’u “her zaman” , %5,68’i “çoğunlukla”, %10,22’si “bazen”, %22,72’si “nadiren”, %52,27’si “hiçbir zaman”; Sayısal alan öğrencilerinin %13,33’ü “her zaman”, %15’i “çoğunlukla”, %16,66’sı “bazen”, %12,5’i “nadiren”, %42,5’i “hiçbir zaman” şeklinde yanıtlamışlardır.

Öğretmenlerinin kılık-kıyafetlerine karışması 9. sınıf öğrencilerini diğer alan öğrencilerine oranla daha fazla rahatsız etmektedir. Ancak ilköğretimden sonra liseye

başlangıç sınıfı olan 9. sınıf öğrencilerinin kılık-kıyafetle ilgili kuralları içselleştiremedikleri görülmüştür.

Tablo 29. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Alan Değişkenine Göre “Öğretmenlerimin Benimle İlgili Özel Bilgileri Diğer Öğretmenlerle Paylaşması Beni Rahatsız Eder” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı

		Her zaman		Çoğunlukla		Bazen		Nadiren		Hiçbir zaman		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
28.Öğretmenlerimin benimle ilgili özel bilgileri diğer öğretmenlerle paylaşması beni rahatsız eder.	9. sınıf	25	21,36	12	10,25	14	11,96	12	10,25	54	46,15	117	100
	Eşit ağırlık	24	12,97	7	3,78	25	13,51	23	12,43	106	57,29	185	100
	Sözel	7	7,95	6	6,81	9	10,22	18	20,45	48	54,54	88	100
	Sayısal	17	14,16	16	13,33	19	15,83	18	15	50	41,66	120	100
	Toplam	73	14,31	41	8,03	67	13,13	71	13,92	258	50,58	510	100
	$\chi^2=25,873$ sd=12 p=0,011<0,05												

Tablo 29 incelendiğinde öğrencilerin öğrenim gördükleri alan ile öğretmenlerinin öğrenciler ile ilgili özel bilgileri diğer öğretmenlerle paylaşmasının rahatsız etmesi durumu arasındaki farkı göstermektedir (p=0.011<0.05). Bu anket maddesine alanı belli olmayan 9. sınıf öğrencilerin %21,36’sı “her zaman” , %10,25’i “çoğunlukla”, %11,96’sı “bazen”, %10,25’i “nadiren”, %46,15’i “hiçbir zaman” ; Eşit ağırlık alanındaki öğrencilerin %12,97’si “her zaman” , %3,78’i “çoğunlukla”, %13,51’i “bazen”, %12,43’ ü “nadiren”, %57,29’u “hiçbir zaman”; Sözel alan öğrencilerinin %7,95’i “her zaman”, %6,81’i “çoğunlukla”, %10,22’ si “bazen”, %20,45’i “nadiren”, %54,54’ü “hiçbir zaman”; Sayısal alan öğrencilerinin %14,16’sı “her zaman”, %13,33’ü “çoğunlukla”, %15,83’ü “bazen”, %15’i “nadiren”, %41,66’sı “hiçbir zaman” şeklinde yanıtlamışlardır.

Öğretmenlerimin benimle ilgili özel bilgileri diğer öğretmenlerle paylaşması beni rahatsız eder anket maddesinde hiçbir zaman ve nadiren seçenekleri birlikte

değerlendirildiğinde 9. sınıf ve sayısal alan öğrencileri bu durumdan diğer alan öğrencilerine oranla daha fazla rahatsız olmaktadır.

Tablo 30. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Alan Değişkenine Göre “Geleceğim İçin Belirlediğim Hedeflere Uygun Bir Alanda Eğitim Alıyorum” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı

	Her zaman		Çoğunlukla		Bazen		Nadiren		Hiçbir zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
30. Geleceğim için belirlediğim hedeflere uygun bir alanda eğitim alıyorum.												
9.sınıf	24	20,51	10	8,54	15	12,82	23	19,65	45	38,46	117	100
Eşit ağırlık	20	10,81	14	7,56	24	12,97	47	25,40	80	43,24	185	100
Sözel	10	11,36	7	7,95	10	11,36	13	14,77	48	54,54	88	100
Sayısal	11	9,16	13	10,83	26	21,66	17	14,16	53	44,16	120	100
Toplam	65	12,74	44	8,62	75	14,70	100	19,60	226	44,31	510	100

$\chi^2 = 22,731$ sd=12 p=0,030<0,05

Tablo 30 incelendiğinde öğrencilerin öğrenim gördükleri alan ile öğrencinin geleceği için belirlediği hedeflere uygun bir alanda eğitim aldığı durumu arasındaki farkı göstermektedir (p=0,030<0,05). Bu anket maddesine alanı belli olmayan 9. sınıf öğrencilerin %20,51’i “her zaman”, %8,54’ü “çoğunlukla”, %12,82’si “bazen”, %19,65’i “nadiren”, %38,46’ı “hiçbir zaman”; Eşit ağırlık alanındaki öğrencilerin %10,81’i “her zaman”, %7,56’sı “çoğunlukla”, %12,97’si “bazen”, %25,40’ı “nadiren”, %43,24’ü “hiçbir zaman”; Sözel alan öğrencilerinin %11,36’sı “her zaman”, %7,95’i “çoğunlukla”, %11,36’sı “bazen”, %14,77’si “nadiren”, %54,54’ü “hiçbir zaman”; Sayısal alan öğrencilerinin %9,16’sı “her zaman”, %10,83’ü “çoğunlukla”, %21,66’sı “bazen”, %14,16’sı “nadiren”, %44,16’sı “hiçbir zaman” şeklinde yanıtlamışlardır.

Geleceğim için belirlediğim hedeflere uygun bir alanda eğitim alıyorum anket maddesinde hiçbir zaman ve nadiren seçenekleri birlikte değerlendirildiğinde eşit ağırlık ve sözel alan öğrencileri diğer alan öğrencilerine oranla gelecekleri için belirledikleri

hedeflere uygun alanda eğitim almadıklarını düşünmektedirler. Bu durum sözel alan ve eşit ağırlık alanını seçen öğrencilerin okul ve alan yönlendirilmesinde sıkıntı yaşandığı, sayısal alanı seçen öğrencilerin ise daha bilinçli bir tercih yaptıkları anlamına gelebilir.

Tablo 31. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Alan Değişkenine Göre “Arkadaşlarımda Gördüğüm Yanlıları Sürekli Olarak Eleştirmekten Hoşlanırım” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı

35. Arkadaşlarımda gördüğüm yanıları sürekli olarak eleştirmekten hoşlanırım.	Her zaman		Çoğunlukla		Bazen		Nadiren		Hiçbir zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
9. sınıf	57	48,71	22	18,80	25	21,36	4	3,41	9	7,69	117	100
Eşit ağırlık	84	45,40	35	18,91	31	16,75	17	9,18	18	9,72	185	100
Sözel	31	35,22	15	17,04	25	28,40	11	12,5	6	6,81	88	100
Sayısal	54	45	34	28,33	10	8,33	11	9,16	11	9,16	120	100
Toplam	226	44,31	106	20,78	91	17,84	43	8,43	44	8,62	510	100

$\chi^2=25,323$ sd=12 p=0,013< 0,05

Tablo 31 incelendiğinde öğrencilerin öğrenim gördükleri alan ile arkadaşlarında gördükleri yanıları sürekli olarak eleştirmekten hoşlanma durumu arasındaki farkı göstermektedir (p=0,013<0,05). Bu anket maddesine alanı belli olmayan 9. sınıf öğrencilerin %48,71’i “her zaman”, %18,80’i “çoğunlukla”, %21,36’sı “bazen”, %3,41’i “nadiren”, %7,69’u “hiçbir zaman”; Eşit ağırlık alanındaki öğrencilerin %45,40’ı “her zaman”, %18,91’i “çoğunlukla”, %16,75’i “bazen”, %9,18’i “nadiren”, %9,72’si “hiçbir zaman”; Sözel alan öğrencilerinin %35,22’si “her zaman”, %17,04’ü “çoğunlukla”, %28,40’ı “bazen”, %12,5’i “nadiren”, %6,81’i “hiçbir zaman”; Sayısal alan öğrencilerinin %45’i “her zaman”, %28,33’ü “çoğunlukla”, %8,33’ü “bazen”, %9,16’ı “nadiren”, %9,16’sı “hiçbir zaman” şeklinde yanıtlamışlardır.

Arkadaşlarımda gördüğüm yanıları sürekli olarak eleştirmekten hoşlanırım anket maddesi her zaman ve çoğunlukla seçenekleri birlikte değerlendirildiğinde sayısal alan öğrencileri diğer alan öğrencilerine oranla arkadaşlarında gördükleri yanıları eleştirmekten hoşlanmaktadır. Bu durum ergenlik döneminde öğrencilerin grup

içerisinde aktif olma ve etkin bir şekilde kendilerini göstermeleri için uygun fırsatları değerlendirdiklerini göstermektedir.

Tablo 32. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Alan Değişkenine Göre “Ailemin Arkadaş Seçimime Karışması Arkadaş İlişkilerimi Olumsuz Yönde Etkiler” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı

56. Ailemin arkadaş seçimime karışması arkadaş ilişkilerimi olumsuz yönde etkiler.	Her zaman		Çoğunlukla		Bazen		Nadiren		Hiçbir zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
9. sınıf	37	31,62	13	11,11	18	15,38	18	15,38	31	26,49	117	100
Eşit ağırlık	69	37,29	34	18,37	26	14,05	23	12,43	33	17,83	185	100
Sözel	25	28,40	12	13,63	7	7,95	13	14,77	31	35,22	88	100
Sayısal	48	40	23	19,16	15	12,5	7	5,83	27	22,5	120	100
Toplam	179	35,09	82	16,07	66	12,94	61	11,96	122	23,92	510	100

$\chi^2=21,988$ sd=12 p=0,038< 0,05

Tablo 32 incelendiğinde öğrencilerin öğrenim gördükleri alan ile ailelerinin arkadaş seçimine karışmalarının arkadaş ilişkilerini olumsuz yönde etkilediği durumu arasındaki farkı göstermektedir (p=0.038<0.05). Bu anket maddesine alanı belli olmayan 9. sınıf öğrencilerin %31,62’si “her zaman”, %11,11’i “çoğunlukla”, %15,38’i “bazen”, %15,38’i “nadiren”, %26,49’u “hiçbir zaman” ; Eşit ağırlık alanındaki öğrencilerin %37,29’u “her zaman”, %18,37’si “çoğunlukla”, %14,05’i “bazen”, %12,43’ü “nadiren”, %17,83’si “hiçbir zaman”; Sözel alan öğrencilerinin %28,40’ı “her zaman” , %13,63’ü “çoğunlukla”, %7,95’i “bazen”, %14,77’si “nadiren”, %35,22’si “hiçbir zaman”; Sayısal alan öğrencilerinin %40’ı “her zaman” , %19,16’sı “çoğunlukla”, %12,5’i “bazen”, %5,83’ ü “nadiren”, %22,5’i “hiçbir zaman” şeklinde yanıtlamışlardır.

Ailemin arkadaş seçimime karışması arkadaş ilişkilerimi olumsuz yönde etkiler anket maddesine alanı belli olmayan 9. sınıf öğrencileri, eşit ağırlık ve sayısal alan öğrencileri yüksek oranda “her zaman” yanıtını verirken, sözel alan öğrencileri yüksek oranda “hiçbir zaman” yanıtını vermişlerdir. Bu durum sözel alan öğrencilerinin iletişim

yönlerinin kuvvetli olması nedeniyle ailelerinin arkadaş seçimine müdahalesinden daha az etkilendikleri anlamına gelebilir.

Tablo 33. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Alan Değişkenine Göre “Ailemin Beni Sınıf Arkadaşlarımla Kıyaslamasından Rahatsızlık Duyuyorum” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı

58. Ailemin beni sınıf arkadaşlarımla kıyaslamasından rahatsızlık duyuyorum	Her zaman		Çoğunlukla		Bazen		Nadiren		Hiçbir zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
9. sınıf	18	15,38	9	7,69	21	17,94	15	12,82	54	46,15	117	100
Eşit ağırlık	39	21,08	23	12,43	31	16,75	26	14,05	66	35,67	185	100
Sözel	16	18,18	5	5,68	14	15,90	10	11,36	43	48,86	88	100
Sayısal	35	29,16	24	20	10	8,33	19	15,83	32	26,66	120	100
Toplam	108	21,17	61	11,96	76	14,90	70	13,72	195	38,23	510	100

$\chi^2=31,603$ sd=12 p=0,002<0,05

Tablo 33 incelendiğinde öğrencilerin öğrenim gördükleri alan ile ailelerinin öğrenciyi sınıf arkadaşları ile kıyaslamasından rahatsızlık duyması durumu arasındaki farkı göstermektedir (p=0,002<0,05). Bu anket maddesine alanı belli olmayan 9. sınıf öğrencilerin %15,38’i “her zaman”, %7,69’u “çoğunlukla”, %17,94’ü “bazen”, %12,82’si “nadiren”, %46,15’i “hiçbir zaman” ; Eşit ağırlık alanındaki öğrencilerin %21,08’i “her zaman”, %12,43’ü “çoğunlukla”, %16,75’i “bazen”, %14,05’i “nadiren”, %35,67’si “hiçbir zaman”; Sözel alan öğrencilerinin %18,18’i “her zaman” , %5,68’i “çoğunlukla”, %15,90’ı “bazen”, %11,36’sı “nadiren”, %48,86’sı “hiçbir zaman”; Sayısal alan öğrencilerinin %29,16’sı “her zaman” , %20’si “çoğunlukla”, %8,33’ü “bazen”, %15,83’ü “nadiren”, %26,66’sı “hiçbir zaman” şeklinde yanıtlamışlardır.

Ailelerinin öğrencileri sınıf arkadaşlarıyla kıyaslamasından alanı belli olmayan 9. sınıf öğrencileri, eşit ağırlık ve sözel alan öğrencileri rahatsız olmazken, sayısal alan öğrencileri arkadaşlarıyla kıyaslanmaktan rahatsız olduklarını belirtmişlerdir. Bu durum sayısal alan öğrencilerinin diğer alan öğrencilerine göre daha hassas oldukları ve bu durumu çatışma nedeni olarak gördükleri anlamına gelebilir.

4.1.3. Öğrencilerin “Sınıf Düzeyleri” Değişkenine Göre Anket Maddelerine Verdikleri Cevaplara İlişkin Bulgular

Bu bölümde öğrenci deneklerin “sınıf düzeyi” değişkenine göre okul yönetimi, öğretmenleri, kendi ve arkadaşlarıyla ilgili yaşadıkları çatışmaların sebeplerine ilişkin görüş farklılıklarını içermektedir.

Tablo 34. Öğrencilerin “Sınıf Düzeyi” Değişkenine Göre Anket Maddelerine Verdikleri Cevapların Ki Kare Dağılımı

	Ki kare	sd	p
1. Okul Yönetiminin, öğrencileri ciddiye almamasından rahatsız olurum	9,42	12	0,67
2. Okul Yönetiminin, öğrencileri sürekli ve yakın denetim altında tutmasından rahatsız olurum	16,86	12	0,15
3. Okul Yönetiminin, öğrencilerle ilgili bilgi ve duyuruları geç veya eksik vermesinden sıkıntı duyarım	14,24	12	0,29
4. Okul Yönetimine istediğim zaman şikayetlerimi iletememekten olumsuz yönde etkilenirim	10,02	12	0,61
5. Okulda öğrencilerle ilgili alınan kararlara katılmamaktan rahatsız olurum	9,69	12	0,64
6. Okulda kuralların eşit ve adil şekilde uygulanmamasından rahatsız olurum	19,29	12	0,08
7. Okulda kırtasiye, kantin, yemek, kütüphane vb. ihtiyaçlarımı karşılayamamaktan sıkıntı duyarım	17,75	12	0,12
8. Okul yönetiminin, sosyal faaliyetlerle ilgilenmemize fırsat tanınamasından rahatsız olurum	10,77	12	0,55
9. Okulun temiz ve düzenli olmayışından rahatsız olurum	16,74	12	0,16
10. Okulda yetenek, bilgi ve becerilerimi göstereceğim faaliyetler düzenlenmemesi beni olumsuz yönde etkiler (Bilgi, beceri yarışmaları vb.)	11,09	12	0,52
11. Okul Yönetiminin, çeşitli sebeplerle bizlerden para toplamasından rahatsız olurum	21,983	12	0,038
12. Okul yönetiminin karşı cinsle olan arkadaşlık ilişkilerimize sürekli müdahale etmesinden rahatsız olurum	18,91	12	0,09
13. Okul yöneticilerinin sadece bir sorun olduğunda bizlerle iletişime girmesinden rahatsız olurum	16,20	12	0,18
14. Okul yöneticilerinin yapılan hataları hemen cezalandırma ve kişileri okuldan uzaklaştırıp kurtulma tutumlarından rahatsız olurum	18,50	12	0,10
15. Öğretmenlerin sürekli uyarılarda bulunmasından rahatsız olurum	22,332	12	0,034
16. Öğretmenlerin, uyarılarını baskıcı ve sert tavırlarla yapmasından rahatsız olurum	7,49	12	0,82
17. Öğretmenlerin, bizlere güvenmemelerinden sıkıntı duyarım	16,37	12	0,17
18. Öğretmenlerin, bizlerden beklentilerini açık ve net bir şekilde belirtmemelerinden sıkıntı duyarım	12,90	12	0,38
19. Öğretmenlerimle iletişim kuramamak beni rahatsız eder	25,768	12	0,012
20. Öğretmenlerimin, bilgi ve yetenek düzeyime uygun işler vermemesinde rahatsız olurum	15,12	12	0,24

21. Öğretmenlerin söylediklerinde tutarsızlık olmasından rahatsız olurum	18,95	12	0,09
22. Öğretmenlerin, öğrenciler arasında ayırım yapmasından sıkıntı duyarım	15,30	12	0,23
23. Öğretmenlerin, öğrencileri not ile tehdit etmesinden rahatsız olurum	19,96	12	0,07
24. Öğretmenlerin, sınıf içi disiplini sağlayamamasından dolayı rahatsız olurum	10,57	12	0,57
25. Öğretmenlerimin, başarılarımı ödüllendirmemesinden rahatsız olurum	14,22	12	0,29
26. Öğretmenlerimin, başarısızlıklarımı sürekli cezalandırmasına sinirlenirim	21,018	12	0,050
27. Öğretmenlerin kılık- kıyafetine karışması beni rahatsız eder	25,753	12	0,012
28. Öğretmenlerimin benimle ilgili özel bilgileri diğer öğretmenlerle paylaşması beni rahatsız eder	23,396	12	0,025
29. Öğretmenlerimin arkadaş grubum içerisinde beni küçük düşürmesi veya rencide etmesinden rahatsızlık duyarım	21,920	12	0,038
30. Geleceğim için belirlediğim hedeflere uygun bir alanda eğitim alıyorum	18,11	12	0,11
31. Bir arkadaş grubuna bağlı olmalıyım	16,45	12	0,17
32. Bulduğum ortamdaki gerginlikten rahatsız oluyorum	8,19	12	0,77
33. Etrafımdaki kişilere güvenmiyorum	14,23	12	0,29
34. Kendi düşüncelerimi kabul ettirmekte ısrarcı davranırım	21,304	12	0,046
35. Arkadaşlarımda gördüğüm yanlışları sürekli olarak eleştirmekten hoşlanırım	18,14	12	0,11
36. Maddi olanaklarımda kısıtlı olduğundan rahatsız oluyorum	13,34	12	0,34
37. Kendi haklarımı korumaya çalışırım	26,324	12	0,010
38. Yapmak istediğim herhangi bir şeyi gerçekleştirmek için her yolu denerim	13,96	12	0,30
39. Arkadaşlarımda, bildiklerini ve öğrendiklerini benden saklamasına sinirlenirim	22,993	12	0,028
40. Arkadaşlarımda, haksız yere beni suçlamalarına sinirlenirim	10,39	12	0,58
41. Arkadaşlarımda, bana ön yargılı yaklaşmasından rahatsız olurum	13,83	12	0,31
42. Sorduğum sorulara o anda cevap verilmemesine sinirlenirim	14,31	12	0,28
43. Arkadaşlarımda okul eşyalarını izinsiz almalarına sinirlenirim	13,14	12	0,36
44. Arkadaşlarımda fiziki görünümümle dalga geçmesinden hoşlanmam	20,16	12	0,06
45. Arkadaşlarımla rekabet halinde olmayı seviyorum	9,28	12	0,68
46. Arkadaşlarımda yaptıkları şakalardan hoşlanmıyorum	10,56	12	0,57
47. Arkadaşlarımda, gelenek, görenek ve inancım ile ilişkin kötü konuşmalarına sinirlenirim	12,98	12	0,37
48. Arkadaşlarımda, beni dinlememesine sinirlenirim	17,20	12	0,14
49. Arkadaşlarımda, hakkımda asılsız söylentiler çıkarmasına sinirlenirim	12,74	12	0,39
50. Arkadaşlarımda, düşünce ve davranışlarımdaki hataları belirtmelerine ve kanıtlamaya çalışmalarına sinirlenirim	20,91	12	0,05
51. Arkadaşlarımda, kişisel tercihlerim (tuttuğum takım, sevdiğim sanatçı vb.) hakkında kötü konuşmalarına sinirlenirim	9,75	12	0,64
52. Arkadaşlarımda bana hakaret etmelerine sinirlenirim	6,45	12	0,89
53. Bulduğum ortamda beni kimsenin anlayabildiğini düşünmüyorum	10,51	12	0,57
54. Bulduğum alanda yeteneklerime değer verildiğine inanmıyorum	14,98	12	0,24
55. Kendimi olduğum gibi ifade edemiyorum hep maske takma ihtiyacı hissediyorum	6,53	12	0,89

56. Ailemin arkadaş seçimime karışması arkadaş ilişkilerimi olumsuz yönde etkiler	36,756	12	0,000
57. Ailemin eğitim seviyesi okul başarımlı olumsuz yönde etkiler	12,86	12	0,38
58. Ailemin beni sınıf arkadaşlarımla kıyaslamasından rahatsızlık duyuyorum	27,481	12	0,007

Tablo 34 incelendiğinde alan değişkeni ile anket maddelerine verilen cevaplar arasındaki farkı belirlemek üzere yapılan ki-kare analiz yöntemi sonucunda sınıf düzey değişkeni ile “Okul yönetiminin, çeşitli sebeplerle bizlerden para toplamasından rahatsız olurum” ($\chi^2=21,983$ sd= 12 p=0,038), “Öğretmenlerin sürekli uyarılarda bulunmasından rahatsız olurum” ($\chi^2=22,332$ sd= 12 p=0,034<0,05), “Öğretmenlerimle iletişim kuramamak beni rahatsız eder” ($\chi^2=25,768$ sd=12 p=0,012<0,05), “Öğretmenlerin kılık- kıyafetime karışması beni rahatsız eder” ($\chi^2=25,753$ sd=12 p=0,012), “Öğretmenlerimin benimle ilgili özel bilgileri diğer öğretmenlerle paylaşması beni rahatsız eder” ($\chi^2=23,396$ sd= 12 p=0,025), “Öğretmenlerimin arkadaş grubum içerisinde beni küçük düşürmesi veya rencide etmesinden rahatsızlık duyarım” ($\chi^2=21,920$ sd=12 p=0,038), “Kendi düşüncelerimi kabul ettirmekte ısrarcı davranırım” ($\chi^2=21,304$ sd=12 p=0,046), “Kendi haklarımı korumaya çalışırım” ($\chi^2=26,324$ sd= 12 p=0,010), Arkadaşlarımla, bildiklerini ve öğrendiklerini benden saklamasına sinirlenirim ($\chi^2=22,993$ sd=12 p=0,028), “Ailemin arkadaş seçimime karışması arkadaş ilişkilerimi olumsuz yönde etkiler” ($\chi^2=36,756$ sd=12 p=0,000), “Ailemin beni sınıf arkadaşlarımla kıyaslamasından rahatsızlık duyuyorum” ($\chi^2=27,481$ sd=12 p=0,007) anket maddeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmaktadır.

Tablo 35. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre “Okul Yönetiminin, Çeşitli Sebeplerle Bizlerden Para Toplamasından Rahatsız Olurum” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı

11.Okul Yönetiminin, çeşitli sebeplerle bizlerden para toplamasından rahatsız olurum.		Her zaman		Çoğunlukla		Bazen		Nadiren		Hiçbir zaman		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
	9. sınıf	14	11,86	16	13,55	19	16,10	20	16,94	49	41,52	118	100
	10. sınıf	16	9,63	12	7,22	21	12,65	15	9,03	102	61,44	166	100
	11. sınıf	10	9,25	13	12,03	22	20,37	12	11,11	51	47,22	108	100
	12. sınıf	5	4,23	8	6,77	18	15,25	18	15,25	69	58,47	118	100
	Toplam	45	8,82	49	9,60	80	15,68	65	12,74	271	53,13	510	100
$\chi^2 = 21,983$ sd= 12 p=0,038 <0,05													

Tablo 35 incelendiğinde öğrencilerin sınıf düzeyleri ile okul yönetiminin çeşitli sebeplerle öğrencilerden para toplamasında rahatsız olması durumu arasındaki farkı göstermektedir (p=0.038<0.05). Bu anket maddesine 9. sınıf öğrencilerinin %11,86’ sı “her zaman”, %13,55’i “çoğunlukla”, %16,10’u “bazen”, %16,94’ü “nadiren”, %41,52’si “hiçbir zaman” ; 10. sınıf öğrencilerinin %9,63’ü “her zaman” , %7,22’si “çoğunlukla”, %12,65’i “bazen”, %9,03’ü “nadiren”, %61,44’ü “hiçbir zaman”; 11. sınıf öğrencilerinin %9,25’i “her zaman” , %12,03’ü “çoğunlukla”, %20,37’si “bazen”, %11,11’i “nadiren”, %47,22’si “hiçbir zaman”; 12. sınıf öğrencilerinin %4,23’ü “her zaman” , %6,77’ si “çoğunlukla”, %15,25’ i “bazen”, %15,25’ i “nadiren”, %58,47’si “hiçbir zaman” şeklinde yanıtlamışlardır.

Okul yönetiminin, çeşitli sebeplerle para toplamasından 9. sınıf öğrencileri diğer sınıf düzeyindeki öğrencilere oranla daha fazla rahatsız olmaktadır. Bu durum sınıf düzeyi yükseldikçe okul hayatı boyunca rutin yaşantılardan biri haline gelen para toplanması durumunun öğrenciler için bir kabulleniş olduğunu göstermektedir.

Tablo 36. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre “Öğretmenlerin Sürekli Uyarılarda Bulunmasından Rahatsız Olurum” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı

15.Öğretmenlerin sürekli uyarılarda bulunmasından rahatsız olurum.		Her zaman		Çoğunlukla		Bazen		Nadiren		Hiçbir zaman		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
	9. sınıf	18	15,25	22	18,64	24	20,33	16	13,55	38	32,20	118	100
	10. sınıf	18	10,84	23	13,85	42	25,30	24	14,45	59	35,54	166	100
	11. sınıf	14	12,96	11	10,18	27	25	19	17,59	37	34,25	108	100
	12. sınıf	11	9,32	11	9,32	30	25,42	36	30,50	30	25,42	118	100
	Toplam	61	11,96	67	13,13	123	24,11	95	18,62	164	32,15	510	100

$\chi^2 = 22,332$ sd=12 p=0,034<0,05

Tablo 36 incelendiğinde öğrencilerin sınıf düzeyleri ile öğretmenlerin sürekli uyarılarda bulunmasından rahatsız olma durumu arasındaki farkı göstermektedir (p=0,034<0,05). Bu anket maddesine 9. sınıf öğrencilerinin %15,25’i “her zaman”, %18,64’ü “çoğunlukla”, %20,33’ü “bazen”, %13,55’i “nadiren”, %32,20’si “hiçbir zaman” ; 10. sınıf öğrencilerinin %10,84’ü “her zaman”, %13,85’i “çoğunlukla”, %25,30’u “bazen”, %14,45’i “nadiren”, %35,54’ ü “hiçbir zaman”; 11. sınıf öğrencilerinin %12,96’ sı “her zaman” ,%10,18’i “çoğunlukla”, %25’i “bazen”, %17,59’u “nadiren”, %34,25’i “hiçbir zaman”; 12. sınıf öğrencilerinin %9,32’si “her zaman” , %9,32’si “çoğunlukla”, %25,42’si “bazen”, %30,50’si “nadiren”, %25,42’si “hiçbir zaman” şeklinde yanıtlamışlardır.

Öğretmenlerin sürekli uyarılarda bulunmasından 12. sınıf öğrencileri diğer sınıf düzeyindeki öğrencilerine oranla daha fazla rahatsız olduklarını belirtmişlerdir. Bu durum 12. sınıf öğrencilerinin son sınıf olmaları ve ÖSS’ ye girecek olmalarından dolayı daha hassas bir dönemde oldukları anlamına gelebilir.

Tablo 37. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre “Öğretmenlerimle İletişim Kuramamak Beni Rahatsız Eder” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı

19.Öğretmenlerimle iletişim kuramamak beni rahatsız eder.	Her zaman		Çoğunlukla		Bazen		Nadiren		Hiçbir zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
9. sınıf	7	5,93	9	7,62	16	13,55	20	16,94	66	55,93	118	100
10. sınıf	20	12,04	25	15,06	24	14,45	33	19,87	64	38,55	166	100
11. sınıf	20	18,51	13	12,03	19	17,59	19	17,59	37	34,25	108	100
12. sınıf	22	18,64	11	9,32	21	17,79	26	22,03	38	32,20	118	100
Toplam									20			
	69	13,52	58	11,37	80	15,68	98	19,21	5	40,19	510	100

$\chi^2 = 25,768$ sd= 12 p=0,012<0,05

Tablo 37 incelendiğinde öğrencilerin sınıf düzeyleri ile öğretmenleriyle iletişim kuramamanın rahatsız etmesi durumu arasındaki farkı göstermektedir (p=0.012<0.05). Bu anket maddesine 9. sınıf öğrencilerinin %5,93’ü “her zaman”, %7,62’i “çoğunlukla”, %13,55’i “bazen”, %16,94’ü “nadiren”, %55,93’ü “hiçbir zaman”; 10. sınıf öğrencilerinin %12,04’ü “her zaman”, %15,06’sı “çoğunlukla”, %14,45’i “bazen”, %19,87’si “nadiren”, %38,55’i “hiçbir zaman”; 11. sınıf öğrencilerinin %18,51’i “her zaman”, %12,03’ü “çoğunlukla”, %17,59’u “bazen”, %17,59’u “nadiren”, %34,25’i “hiçbir zaman”; 12. sınıf öğrencilerinin %18,64’ü “her zaman”, %9,32’si “çoğunlukla”, %17,79’u “bazen”, %22,03’ü “nadiren”, %32,20’si “hiçbir zaman” şeklinde yanıtlamışlardır.

Öğretmenleriyle iletişim kuramamak 11. sınıf öğrencilerini diğer sınıf düzeyindeki öğrencilere oranla daha fazla rahatsız etmektedir.

Tablo 38. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre “Öğretmenlerin Kılık- Kıyafettime Karışması Beni Rahatsız Eder” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı

27. Öğretmenlerin kılık- kıyafettime karışması beni rahatsız eder.		Her zaman		Çoğunlukla		Bazen		Nadiren		Hiçbir zaman		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
	9. sınıf	35	29,66	16	13,55	14	11,86	13	11,01	40	33,89	118	100
	10. sınıf	18	10,84	19	11,44	22	13,25	26	15,66	81	48,79	166	100
	11. sınıf	13	12,03	9	8,33	16	14,81	19	17,59	51	47,22	108	100
	12. sınıf	16	13,55	15	12,71	18	15,25	18	15,25	51	43,22	118	100
	Toplam	82	16,07	59	11,56	70	13,72	76	14,90	223	43,72	510	100

$\chi^2 = 25,753$ sd= 12 p=0,012<0,05

Tablo 38 incelendiğinde öğrencilerin sınıf düzeyleri ile öğretmenlerinin kılık kıyafetlerine karışmasının öğrenciyi rahatsız etme durumu arasındaki farkı göstermektedir (p=0,012<0,05). Bu anket maddesine 9. sınıf öğrencilerinin %29,66’sı “her zaman” , %13,55’i “çoğunlukla”, %11,86’sı “bazen”, %11,01’i “nadiren”, %33,89’u “hiçbir zaman” ; 10. sınıf öğrencilerinin %10,84’ü “her zaman” , %11,44’ ü “çoğunlukla”, %13,25’i “bazen”, %15,66’sı “nadiren”, %48,79’u “hiçbir zaman”; 11. sınıf öğrencilerinin %12,03’ü “her zaman”, %8,33’ü “çoğunlukla”, %14,81’i “bazen”, %17,59’u “nadiren”, %47,22’si “hiçbir zaman”; 12. sınıf öğrencilerinin %13,55’i “her zaman” , %12,71’i “çoğunlukla”, %15,25’i “bazen”, %15,25’i “nadiren”, %43,22’si “hiçbir zaman” şeklinde yanıtlamışlardır.

Öğretmenlerin kılık-kıyafettime karışması 9. sınıf öğrencilerini diğer alan öğrencilerine oranla daha fazla rahatsız etmektedir. İlköğretimden sonra başlangıç sınıfı olan 9. sınıf öğrencileri okullardaki kurallara uyum sağlama konusunda sıkıntı yaşadıkları anlamına gelebilir.

Tablo 39. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre “Öğretmenlerimin Benimle İlgili Özel Bilgileri Diğer Öğretmenlerle Paylaşması Beni Rahatsız Eder” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı

		Her zaman		Çoğunlukla		Bazen		Nadiren		Hiçbir zaman		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
28.Öğretmenlerimin benimle ilgili özel bilgileri diğer öğretmenlerle paylaşması beni rahatsız eder	9. sınıf	25	21,18	12	10,16	14	11,86	13	11,01	54	45,76	118	100
	10. sınıf	19	11,44	9	5,42	18	10,84	23	13,85	97	58,43	166	100
	11. sınıf	17	15,74	6	5,55	15	13,88	23	21,29	47	43,51	108	100
	12. sınıf	12	10,16	14	11,86	20	16,94	12	10,16	60	50,84	118	100
	Toplam	73	14,31	41	8,03	67	13,13	71	13,92	258	50,58	510	100

$\chi^2 = 23,396$ sd= 12 p=0,025<0,05

Tablo 39 incelendiğinde öğrencilerin sınıf düzeyleri ile öğretmenlerinin kendileriyle ilgili özel bilgileri diğer öğretmenlerle paylaşması durumu arasındaki farkı göstermektedir (p=0,025<0,05). Bu anket maddesine 9. sınıf öğrencilerinin %21,18’i “her zaman”, %10,16’sı “çoğunlukla”, %11,86’sı “bazen”, %11,01’i “nadiren”, %45,76’sı “hiçbir zaman”; 10. sınıf öğrencilerinin %11,44’ü “her zaman”, %5,42’ si “çoğunlukla”, %10,84’ü “bazen”, %13,85’i “nadiren”, %58,43’ü “hiçbir zaman”; 11. sınıf öğrencilerinin %15,74’ü “her zaman”, %5,55’i “çoğunlukla”, %13,88’i “bazen”, %21,29’u “nadiren”, %43,51’i “hiçbir zaman”; 12. sınıf öğrencilerinin %10,16’sı “her zaman”, %11,86’sı “çoğunlukla”, %16,94’ü “bazen”, %10,16’sı “nadiren”, %50,84’ü “hiçbir zaman” şeklinde yanıtlamışlardır.

Öğretmenlerimin benimle ilgili özel bilgileri diğer öğretmenlerle paylaşması beni rahatsız eder anket maddesinde hiçbir zaman ve nadiren seçenekleri birlikte değerlendirildiğinde 9. sınıf öğrencileri bu durumdan diğer sınıf düzeyindeki öğrencilere oranla daha fazla rahatsız olmaktadır. Bu durum göstermektedir ki öğrenciler kendilerine ait bilgileri öğretmenleri ile paylaştıklarında diğer öğretmenlere bu bilgilerin aktarılması durumunda bir sakınca görmemekte ve öğretmen- öğrenci arasında güven duygusunu oluşturdukları anlamına gelebilir. Ancak 9. sınıf

öğrencilerinin öğretmenleri ile paylaştıkları bilgilerin gizli kalmaması onları daha çok rahatsız etmektedir.

Tablo 40. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre “Geleceğim İçin Belirlediğim Hedeflere Uygun Bir Alanda Eğitim Alıyorum” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı

		Her zaman		Çoğunlukla		Bazen		Nadiren		Hiçbir zaman		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
29.Öğretmenlerimin arkadaş grubum içerisinde beni küçük düşürmesi veya rencide etmesinden rahatsızlık duyarım	9. sınıf	25	21,18	10	8,47	16	13,55	23	19,49	44	37,28	118	100
	10. sınıf	17	10,24	13	7,83	23	13,85	27	16,26	86	51,80	166	100
	11. sınıf	13	12,03	5	4,62	15	13,88	27	25	48	44,44	108	100
	12. sınıf	10	8,47	16	13,55	21	17,79	23	19,49	48	40,67	118	100
	Toplam	65	12,74	44	8,62	75	14,70	100	19,60	226	44,31	510	100

$\chi^2 = 21,920$ sd= 12 p=0,038<0,05

Tablo 40 incelendiğinde öğrencilerin sınıf düzeyleri ile öğretmenlerimin arkadaş grubum içerisinde beni küçük düşürmesi veya rencide etmesinden rahatsızlık duyma durumu arasındaki farkı göstermektedir (p=0.038<0.05). Bu anket maddesine 9. sınıf öğrencilerinin %21,18’ i “her zaman” , %8,47’ si “çoğunlukla”, %13,55’ i “bazen”, %19,49’ u “nadiren”, %37,28’ si “hiçbir zaman” ; 10. sınıf öğrencilerinin %10,24’ ü “her zaman” , %7,83’ ü “çoğunlukla”, %13,85’ i “bazen”, %16,26’ sı “nadiren”, %51,80’ i “hiçbir zaman”; 11. sınıf öğrencilerinin %12,03’ü “her zaman” , %4,62’ si “çoğunlukla”, %13,88’ i “bazen”, %25’ i “nadiren”, %44,44’ i “hiçbir zaman”; 12. sınıf öğrencilerinin %8,47’ si “her zaman” , %13,55’ si “çoğunlukla”, %17,79’ u “bazen”, %19,49’ u “nadiren”, %40,67’si “hiçbir zaman” şeklinde yanıtlamışlardır.

Öğretmenlerinin arkadaş grubu içerisinde öğrencileri küçük düşürmesi veya rencide etmesinden 9. sınıf düzeyindeki öğrenciler diğer sınıf düzeyindeki öğrencilere oranla daha fazla rahatsız olmaktadır.

Tablo 41. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre “Kendi Düşüncelerimi Kabul Ettirmekte İsrarcı Davranırım” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı

34. Kendi düşüncelerimi kabul ettirmekte ısrarcı davranırım		Her zaman		Çoğunlukla		Bazen		Nadiren		Hiçbir zaman		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
	9. sınıf	21	17,79	16	13,55	30	25,42	24	20,33	27	22,88	118	100
	10. sınıf	17	10,24	22	13,25	37	22,28	31	18,67	59	35,54	166	100
	11. sınıf	11	10,18	19	17,59	32	29,62	20	18,51	26	24,07	108	100
	12. sınıf	7	5,93	28	23,72	33	27,96	23	19,49	27	22,88	118	100
	Toplam	56	10,98	85	16,66	132	25,88	98	19,21	139	27,25	510	100

$\chi^2 = 21,304$ sd= 12 p=0,046<0,05

Tablo 41 incelendiğinde öğrencilerin sınıf düzeyleri ile kendi düşüncelerini kabul ettirmekte ısrarcı davranma durumları arasındaki farkı göstermektedir (p=0.046<0.05). Bu anket maddesine 9. sınıf öğrencilerinin %21,18’ i “her zaman” , %8,47’ si “çoğunlukla”, %13,55’ i “bazen”, %19,49’ u “nadiren”, %37,28’ si “hiçbir zaman” ; 10. sınıf öğrencilerinin %10,24’ ü “her zaman” , %7,83’ ü “çoğunlukla”, %13,85’ i “bazen”, %16,26’ sı “nadiren”, %51,80’ i “hiçbir zaman”; 11. sınıf öğrencilerinin %12,03’ü “her zaman” , %4,62’ si “çoğunlukla”, %13,88’ i “bazen”, %25’ i “nadiren”, %44,44’ i “hiçbir zaman”; 12. sınıf öğrencilerinin %8,47’ si “her zaman” , %13,55’ si “çoğunlukla”, %17,79’ u “bazen”, %19,49’ u “nadiren”, %40,67’si “hiçbir zaman” şeklinde yanıtlamışlardır.

Kendi düşüncelerimi kabul ettirmekte ısrarcı davranırım anket maddesine 9. , 11. ve 12. sınıf öğrencileri yüksek oranda bazen yanıtını verirken, 10. sınıf öğrencileri hiçbir zaman şeklinde yanıtlamıştır. Bu durum 10. sınıf öğrencilerinin kendi düşüncelerini kabul ettirmekte diğer sınıf düzeyindeki öğrencilere oranla ısrarcı olmadıklarını göstermektedir.

Tablo 42. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre “Kendi Haklarını Korumaya Çalışırım” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı

37. Kendi haklarını korumaya çalışırım.		Her zaman		Çoğunlukla		Bazen		Nadiren		Hiçbir zaman		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
	9. sınıf	1	0,84	3	2,54	2	1,69	23	19,49	89	75,42	118	100
	10. sınıf	3	1,80	6	3,61	6	3,61	23	13,85	128	77,10	166	100
	11. sınıf	1	0,92	0	0	14	12,96	20	18,51	73	67,59	108	100
	12. sınıf	2	1,69	2	1,69	4	3,38	27	22,88	83	70,33	118	100
	Toplam	7	1,37	11	2,15	26	5,09	93	18,23	373	73,13	510	100

$\chi^2=26,324$ sd= 12 p=0,010<0,05

Tablo 42 incelendiğinde öğrencilerin sınıf düzeyleri ile kendi haklarını korumaya çalışması durumu arasındaki farkı göstermektedir (p=0,010<0,05). Bu anket maddesine 9. sınıf öğrencilerinin %0,84’ü “her zaman” , %2,54’ ü “çoğunlukla”, %1,69’ u “bazen”, %19,49’ u “nadiren”, %75,42’ si “hiçbir zaman” ; 10. sınıf öğrencilerinin %1,80’ i “her zaman” , %3,61’ i “çoğunlukla”, %3,61’ i “bazen”, %13,85’ i “nadiren”, %77,10’ u “hiçbir zaman”; 11. sınıf öğrencilerinin %0,92’si “her zaman” , %0’ ı “çoğunlukla”, %12,96’ sı “bazen”, %18,51’ i “nadiren”, %67,59’ u “hiçbir zaman”; 12. sınıf öğrencilerinin %1,69’ u “her zaman” , %1,69’ u “çoğunlukla”, %3,38’i “bazen”, %22,88’ i “nadiren”, %70,33’ü “hiçbir zaman” şeklinde yanıtlamışlardır.

Kendi haklarını 11. sınıf öğrencilerinin diğer sınıf düzeyindeki öğrencilere oranla daha fazla korudukları görülmektedir. tüm sınıf düzeyindeki öğrenciler yüksek oranda hiçbir zaman yanıtını vermişlerdir. Bu durum tüm sınıf düzeyindeki öğrencilerin haklarını koruma ve arama sürecinde ebeveynlerinin etkin olmasından dolayı bu kültürün gelişmediğini, hayır diyemediklerini göstermektedir.

Tablo 43. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre “Arkadaşlarının, Bildiklerini ve Öğrendiklerini Benden Saklamasına Sinirlenirim” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı

		Her zaman		Çoğunlukla		Bazen		Nadiren		Hiçbir zaman		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
39.Arkadaşlarının, bildiklerini ve öğrendiklerini benden saklamasına sinirlenirim	9. sınıf	17	14,40	13	11,01	12	10,16	20	16,94	56	47,45	118	100
	10. sınıf	10	6,02	9	5,42	24	14,45	34	20,48	89	53,61	166	100
	11. sınıf	10	9,25	4	3,70	16	14,81	24	22,22	54	50	108	100
	12. sınıf	5	4,23	17	14,40	19	16,10	23	19,49	54	45,76	118	100
	Toplam	42	8,23	43	8,43	71	13,92	101	19,80	253	49,60	510	100

$\chi^2 = 22,993$ sd= 12 p=0,028<0,05

Tablo 43 incelendiğinde öğrencilerin sınıf düzeyleri ile arkadaşlarının, bildiklerini ve öğrendiklerini saklamasına sinirlenmesi durumu arasındaki farkı göstermektedir (p=0.028<0.05). Bu anket maddesine 9. sınıf öğrencilerinin %14,40’ü “her zaman”, %11,01’ i “çoğunlukla”, %10,16’ sı “bazen”, %16,94’ ü “nadiren”, %47,45’ i “hiçbir zaman”; 10. sınıf öğrencilerinin %6,02’ si “her zaman”, %5,42’ si “çoğunlukla”, %14,45’ i “bazen”, %20,48’ i “nadiren”, %53,61’ i “hiçbir zaman”; 11. sınıf öğrencilerinin %9,25’ i “her zaman”, %3,70’ i “çoğunlukla”, %14,81’ i “bazen”, %22,22’ si “nadiren”, %50’ si “hiçbir zaman”; 12. sınıf öğrencilerinin %4,23’ ü “her zaman”, %14,40’ ı “çoğunlukla”, %16,10’ u “bazen”, %19,49’ u “nadiren”, %45,76’ sı “hiçbir zaman” şeklinde yanıtlamışlardır.

Arkadaşlarının, bildiklerini ve öğrendiklerini saklamasına 12. sınıf öğrencileri diğer sınıf düzeyindeki öğrencilere oranla daha fazla sinirlendiklerini belirtmişlerdir. Bu durumda benzer duygu ve davranışları tüm ergenler sahip olma, güçlü olma, etkin olma gibi süreçlerde gösterdiklerinden dolayı arkadaşlarının, bildiklerini ve öğrendiklerini saklamasını normal bir davranış olduğu düşünülmektedir.

Tablo 44. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Alan Değişkenine Göre “Ailemin Arkadaş Seçimime Karışması Arkadaş İlişkilerimi Olumsuz Yönde Etkiler” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı

56. Ailemin arkadaş seçimime karışması arkadaş ilişkilerimi olumsuz yönde etkiler.		Her zaman		Çoğunlukla		Bazen		Nadiren		Hiçbir zaman		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
	9. sınıf	37	31,35	13	11,01	19	16,10	18	15,25	31	26,27	118	100
	10. sınıf	55	33,13	18	10,84	18	10,84	19	11,44	56	33,73	166	100
	11. sınıf	38	35,18	19	17,59	17	15,74	11	10,18	23	21,29	108	100
	12. sınıf	49	41,52	32	27,11	12	10,16	13	11,01	12	10,16	118	100
	Toplam	179	35,09	82	16,07	66	12,94	61	11,96	122	23,92	510	100

$\chi^2 = 36,756$ sd= 12 p=0,000<0,05

Tablo 44 incelendiğinde öğrencilerin sınıf düzeyleri ile ailelerinin arkadaş seçimine karışmasının arkadaşlık ilişkilerini olumsuz yönde etkilemesi durumu arasındaki farkı göstermektedir (p=0,000<0,05). Bu anket maddesine 9. sınıf öğrencilerinin %31,35’i “her zaman” , %11,01’ i “çoğunlukla”, %16,10’ u “bazen”, %15,25’ i “nadiren”, %26,27’ si “hiçbir zaman” ; 10. sınıf öğrencilerinin %33,13’ ü “her zaman” , %10,84’ ü “çoğunlukla”, %10,84’ ü “bazen”, %11,44’ ü “nadiren”, %33,73’ ü “hiçbir zaman”; 11. sınıf öğrencilerinin %35,18’ i “her zaman” , %17,59’ u “çoğunlukla”, %15,74’ ü “bazen”, %10,18’ si “nadiren”, %21,29’ u “hiçbir zaman”; 12. sınıf öğrencilerinin %41,52’ si “her zaman” , %27,11’ i “çoğunlukla”, %10,16’ sı “bazen”, %11,01’ i “nadiren”, %10,16’sı “hiçbir zaman” şeklinde yanıtlamışlardır.

Ailemin arkadaş seçimime karışması arkadaş ilişkilerimi olumsuz yönde etkiler anket maddesine 9. , 11. , ve 12. sınıf öğrencileri yüksek oranda her zaman yanıtını verirken, 10. sınıf öğrencileri hiçbir zaman yanıtını vermişlerdir. Bu durum 10. sınıf öğrencilerinin ailelerinin arkadaş seçimine karışmasını çatışma nedeni olarak görmedikleri anlamına gelebilir.

Tablo 45. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre “Ailemin Beni Sınıf Arkadaşlarımla Kıyaslamasından Rahatsızlık Duyuyorum” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı

58. Ailemin beni sınıf arkadaşlarımla kıyaslamasından rahatsızlık duyuyorum		Her zaman		Çoğunlukla		Bazen		Nadiren		Hiçbir zaman		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
	9. sınıf	18	15,25	9	7,62	21	17,79	15	12,71	55	46,61	118	100
	10. sınıf	30	18,07	15	9,03	25	15,06	25	15,06	71	42,77	166	100
	11. sınıf	24	22,22	16	14,81	16	14,81	11	10,18	41	37,96	108	100
	12. sınıf	36	30,50	21	17,79	14	11,86	19	16,10	28	23,72	118	100
	Toplam	108	21,17	61	11,96	76	14,90	70	13,72	195	38,23	510	100

$\chi^2 = 27,481$ sd= 12 p=0,007<0,05

Tablo 45 incelendiğinde öğrencilerin sınıf düzeyleri ile ailesinin öğrenciyi sınıf arkadaşları ile kıyaslamasından rahatsızlık duyması durumu arasındaki farkı göstermektedir (p=0,007<0,05). Bu anket maddesine 9. sınıf öğrencilerinin %15,25’i “her zaman” , %7,62’ si “çoğunlukla”, %17,79’ u “bazen”, %12,71’ i “nadiren”, %46,61’ i “hiçbir zaman” ; 10. sınıf öğrencilerinin %18,07’ si “her zaman” , %9,03’ ü “çoğunlukla”, %15,06’ sı “bazen”, %42,77’ si “nadiren”, %33,73’ ü “hiçbir zaman”; 11. sınıf öğrencilerinin %22,22’ si “her zaman” , %14,81’ i “çoğunlukla”, %14,81’ i “bazen”, %10,18’ i “nadiren”, %37,96’ sı “hiçbir zaman”; 12. sınıf öğrencilerinin %30,50’ si “her zaman” , %17,79’ u “çoğunlukla”, %11,86’ sı “bazen”, %16,10’ u “nadiren”, %23,72’ si “hiçbir zaman” şeklinde yanıtlamışlardır.

Ailemin beni sınıf arkadaşlarımla kıyaslamasından rahatsızlık duyuyorum anket maddesine alanı belli olmayan 9., 10, ve 11. sınıf öğrencileri yüksek oranda hiçbir zaman yanıtını verirken 12. sınıf öğrencileri her zaman yanıtını vermişlerdir. Bu durum 12. sınıf öğrencilerinin diğer sınıf düzeyindeki öğrencilere oranla akranlarıyla kıyaslanmaktan rahatsız oldukları anlamına gelmektedir.

4.1.4. Öğrencilerin “Annenin Öğrenim Düzeyi” Değişkenine Göre Anket Maddelerine Verdikleri Cevapların Dağılımı

Bu bölümde öğrenci deneklerin “annenim öğrenim düzeyi” değişkenine göre okul, yönetimi, öğretmenleri ve kendi ve arkadaşlarıyla ilgili yaşadıkları çatışmaların nedenlerine ilişkin görüş farklılıklarını içermektedir.

Tablo 46. Öğrencilerin “Annenin Öğrenim Düzeyi” Değişkenine Göre Anket Maddelerine Verdikleri Cevapların Ki Kare Dağılımı

	Ki kare	sd	p
1. Okul Yönetiminin, öğrencileri ciddiye almamasından rahatsız olurum.	22,85	20	0,30
2. Okul Yönetiminin, öğrencileri sürekli ve yakın denetim altında tutmasından rahatsız olurum.	25,27	20	0,19
3. Okul Yönetiminin, öğrencilerle ilgili bilgi ve duyuruları geç veya eksik vermesinden sıkıntı duyarım.	18,18	20	0,58
4. Okul Yönetimine istediğim zaman şikayetlerimi iletememekten olumsuz yönde etkilenirim.	14,82	20	0,79
5. Okulda öğrencilerle ilgili alınan kararlara katılmamaktan rahatsız olurum.	22,24	20	0,33
6. Okulda kuralların eşit ve adil şekilde uygulanmamasından rahatsız olurum.	23,97	20	0,24
7.Okulda kırtasiye, kantin, yemek, kütüphane vb. ihtiyaçlarımı karşılayamamaktan sıkıntı duyarım.	23,66	20	0,26
8. Okul yönetiminin, sosyal faaliyetlerle ilgilenmemize fırsat tanımamasından rahatsız olurum.	14,01	20	0,83
9. Okulun temiz ve düzenli olmayışından rahatsız olurum.	16,34	20	0,70
10. Okulda yetenek, bilgi ve becerilerimi göstereceğim faaliyetler düzenlenmemesi beni olumsuz yönde etkiler (Bilgi, beceri yarışmaları vb.)	22,97	20	0,29
11. Okul Yönetiminin, çeşitli sebeplerle bizlerden para toplamasından rahatsız olurum.	14,90	20	0,78
12.Okul yönetiminin karşı cinsle olan arkadaşlık ilişkilerimize sürekli müdahale etmesinden rahatsız olurum.	27,80	20	0,11
13. Okul yöneticilerinin sadece bir sorun olduğunda bizlerle iletişime girmesinden rahatsız olurum.	20,07	20	0,45
14. Okul yöneticilerinin yapılan hataları hemen cezalandırma ve kişileri okuldan uzaklaştırıp kurtulma tutumlarından rahatsız olurum	22,38	20	0,32
15. Öğretmenlerin sürekli uyarılarda bulunmasından rahatsız olurum.	17,45	20	0,62
16. Öğretmenlerin, uyarılarını baskıcı ve sert tavırlarla yapmasından rahatsız olurum.	21,70	20	0,36
17. Öğretmenlerin, bizlere güvenmemelerinden sıkıntı duyarım.	9,42	20	0,98
18. Öğretmenlerin,bizlerden beklentilerini açık ve net bir şekilde belirtmemelerinden sıkıntı duyarım	14,20	20	0,82
19. Öğretmenlerimle iletişim kuramamak beni rahatsız eder.	13,26	20	0,87
20. Öğretmenlerimin, bilgi ve yetenek düzeyime uygun işler vermemesinde rahatsız olurum.	24,15	20	0,24
21. Öğretmenlerin söylediklerinde tutarsızlık olmasından rahatsız olurum	16,26	20	0,70
22. Öğretmenlerin, öğrenciler arasında ayırım yapmasından sıkıntı duyarım.	18,58	20	0,55
23. Öğretmenlerin, öğrencileri not ile tehdit etmesinden rahatsız olurum.	13,21	20	0,87

24. Öğretmenlerin, sınıf içi disiplini sağlayamamasından dolayı rahatsız olurum	11,63	20	0,93
25. Öğretmenlerimin, başarılarımı ödüllendirmemesinden rahatsız olurum	33,707	20	0,028
26. Öğretmenlerimin, başarısızlıklarımı sürekli cezalandırmasına sinirlenirim.	19,41	20	0,50
27. Öğretmenlerin kılık- kıyafetime karışması beni rahatsız eder.	27,79	20	0,11
28. Öğretmenlerimin benimle ilgili özel bilgileri diğer öğretmenlerle paylaşması beni rahatsız eder.	18,24	20	0,57
29. Öğretmenlerimin arkadaş grubum içerisinde beni küçük düşürmesi veya rencide etmesinden rahatsızlık duyarım.	22,39	20	0,32
30. Geleceğim için belirlediğim hedeflere uygun bir alanda eğitim alıyorum.	14,49	20	0,80
31. Bir arkadaş grubuna bağlı olmalıyım	9,33	20	0,98
32. Bulduğum ortamdaki gerginlikten rahatsız oluyorum.	24,19	20	0,23
33. Etrafımdaki kişilere güvenmiyorum.	22,24	20	0,33
34. Kendi düşüncelerimi kabul ettirmekte ısrarcı davranırım.	10,24	20	0,96
35. Arkadaşlarımda gördüğüm yanlışları sürekli olarak eleştirmekten hoşlanırım.	29,17	20	0,08
36. Maddi olanaklarımın kısıtlı oluşundan rahatsız oluyorum.	10,64	20	0,95
37. Kendi haklarımı korumaya çalışırım.	17,28	20	0,63
38. Yapmak istediğim herhangi bir şeyi gerçekleştirmek için her yolu denerim.	17,06	20	0,65
39. Arkadaşlarımda bildiklerini ve öğrendiklerini benden saklamasına sinirlenirim.	22,53	20	0,31
40. Arkadaşlarımda, haksız yere beni suçlamalarına sinirlenirim.	21,57	20	0,36
41. Arkadaşlarımda, bana ön yargılı yaklaşmasından rahatsız olurum.	25,31	20	0,19
42. Sorduğum sorulara o anda cevap verilmemesine sinirlenirim.	16,00	20	0,72
43. Arkadaşlarımda okul eşyalarını izinsiz almalarına sinirlenirim.	15,95	20	0,72
44. Arkadaşlarımda fiziki görünümümle dalga geçmesinden hoşlanmam.	19,25	20	0,51
45. Arkadaşlarımla rekabet halinde olmayı seviyorum.	15,14	20	0,77
46. Arkadaşlarımda yaptıkları şakalardan hoşlanmıyorum.	15,68	20	0,74
47. Arkadaşlarımda, gelenek, görenek ve inancıma ilişkin kötü konuşmalarına sinirlenirim.	16,82	20	0,66
48. Arkadaşlarımda, beni dinlememesine sinirlenirim.	16,38	20	0,69
49. Arkadaşlarımda, hakkımda asılsız söylentiler çıkarmasına sinirlenirim.	15,77	20	0,73
50. Arkadaşlarımda, düşünce ve davranışlarımdaki hataları belirtmelerine ve kanıtlamaya çalışmalarına sinirlenirim.	19,16	20	0,51
51. Arkadaşlarımda, kişisel tercihlerim (tuttuğum takım, sevdiğim sanatçı vb.) hakkında kötü konuşmalarına sinirlenirim.	13,55	20	0,85
52. Arkadaşlarımda bana hakaret etmelerine sinirlenirim.	27,04	20	0,13
53. Bulduğum ortamda beni kimsenin anlayabildiğini düşünmüyorum.	19,59	20	0,48
54. Bulduğum alanda yeteneklerime değer verildiğine inanmıyorum.	24,49	20	0,22
55. Kendimi olduğum gibi ifade edemiyorum hep maske takma ihtiyacı hissediyorum.	23,34	20	0,27
56. Ailemin arkadaş seçimime karışması arkadaş ilişkilerimi olumsuz yönde etkiler.	14,08	20	0,83
57. Ailemin eğitim seviyesi okul başarımla olumsuz yönde etkiler	16,30	20	0,70
58. Ailemin beni sınıf arkadaşlarımla kıyaslamasından rahatsızlık duyuyorum	20,06	20	0,45

Tablo 46 incelendiğinde annenin öğrenim düzeyi değişkeni ile anket maddelerine verilen cevaplar arasındaki farkı belirlemek üzere yapılan ki-kare analiz yöntemi sonucunda annenin öğrenim düzeyi değişkeni ile “Öğretmenlerimin, başarılarımı ödüllendirmemesinden rahatsız olurum” ($\chi^2=33,707$ sd=20 p=0,028) anket maddesi arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmaktadır.

Tablo 47. Öğrencilerin Annenin Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre “Öğretmenlerimin, Başarılarımı Ödüllendirmemesinden Rahatsız Olurum” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı

		Her zaman		Çoğunlukla		Bazen		Nadiren		Hiçbir zaman		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
25.Öğretmenlerimin başarılarımı ödüllendirmemesinden rahatsız olurum.	Okuryazar değil	2	10	9	45	4	20	1	5	4	20	20	100
	Okuryazar	5	35,71	1	7,14	4	28,57	2	14,28	2	14,28	14	100
	İlköğretim	60	20,97	43	15,03	60	20,97	58	20,27	65	22,72	286	100
	Ortaöğretim	32	19,75	32	19,75	30	18,51	22	13,58	46	28,39	162	100
	Ön lisans	4	23,52	1	5,88	2	11,76	2	11,76	8	47,05	17	100
	Lisans ve lisansüstü	0	0	3	27,27	4	36,36	0	0	4	36,36	11	100
	Toplam	103	20,19	89	17,45	104	20,39	85	16,66	129	25,29	510	100

$\chi^2=33,707$ sd=20 p=0,028<0,05

Tablo 47 incelendiğinde öğrencilerin annenin öğrenim düzeyi değişkeni ile öğretmenlerimin, başarılarımı ödüllendirmemesinden rahatsız olma durumu arasındaki farkı göstermektedir (p=0,028<0,05). Bu anket maddesine annesi okur yazar olmayan öğrencilerin %10’u “her zaman”, %45’i “çoğunlukla”, %20’si “bazen”, %5’i “nadiren”, %20’si “hiçbir zaman”; annesi okuryazar olan öğrencilerin %35,71’i “her zaman”, %7,14’ü “çoğunlukla”, %28,57’si “bazen”, %14,28’i “nadiren”, %14,28’i “hiçbir zaman”; annesi ilköğretim mezunu olan öğrencilerin %20,97’si “her zaman”, %15,03’ü “çoğunlukla”, %20,97’si “bazen”, %20,27’si “nadiren”, %22,72’si “hiçbir zaman”; annesi ortaöğretim mezunu olan öğrencilerin %19,75’i “her zaman”, %19,75’i “çoğunlukla”, %18,51’i “bazen”, %13,58’i “nadiren”, %28,39’u “hiçbir zaman”; annesi ön lisans mezunu olan öğrencilerin %23,52’si “her zaman”, %5,88’i “çoğunlukla”, %11,76’sı “bazen”, %11,76’sı “nadiren”, %47,05’i “hiçbir zaman”; annesi lisans ve lisansüstü mezunu olan öğrencilerin %0’ı “her zaman”, %27,27’si

“çoğunlukla”, %36,36’ sı “bazen”, %0’ ı “nadiren”, %36,36’sı “hiçbir zaman” şeklinde yanıtlamışlardır.

Öğretmenlerinin, başarılarını ödüllendirmemesinden rahatsız oluru anket maddesinde her zaman ve çoğunlukla seçenekleri birlikte değerlendirildiğinde annesi okur yazar olmayanlar ve annesi okur yazar olanlar başarılarının ödüllendirilmemesinden daha fazla rahatsız olmaktadır. Bu durum göstermektedirki annesinin eğitim düzeyi yükseldikçe öğrencilerin başkaları tarafından ödüllendirilme ihtiyacı azalmaktadır.

4.1.5. Öğrencilerin “Babanın Öğrenim Düzeyi” Değişkenine Göre Anket Maddelerine Verdikleri Cevapların Dağılımı

Bu bölümde öğrenci deneklerin “babanın öğrenim düzeyi” değişkenine göre okul, yönetimi, öğretmenleri ve kendi ve arkadaşlarıyla ilgili yaşadıkları çatışmaların nedenlerine ilişkin görüş farklılıklarını içermektedir.

Tablo 48. Öğrencilerin “Babanın Öğrenim Düzeyi” Değişkenine Göre Anket Maddelerine Verdikleri Cevapların Ki Kare Dağılımı

	Ki kare	sd	p
1. Okul Yönetiminin, öğrencileri ciddiye almamasından rahatsız olurum.	23,49	16	0,10
2. Okul Yönetiminin, öğrencileri sürekli ve yakın denetim altında tutmasından rahatsız olurum.	15,21	16	0,51
3. Okul Yönetiminin, öğrencilerle ilgili bilgi ve duyuruları geç veya eksik vermesinden sıkıntı duyarım.	19,18	16	0,26
4. Okul Yönetimine istediğim zaman şikayetlerimi iletememekten olumsuz yönde etkilenirim.	17,93	16	0,33
5. Okulda öğrencilerle ilgili alınan kararlara katılmamaktan rahatsız olurum.	20,12	16	0,21
6. Okulda kuralların eşit ve adil şekilde uygulanmamasından rahatsız olurum.	14,92	16	0,53
7.Okulda kırtasiye, kantin, yemek, kütüphane vb. ihtiyaçlarımı karşılayamamaktan sıkıntı duyarım.	17,94	16	0,33
8. Okul yönetiminin, sosyal faaliyetlerle ilgilenmemize fırsat tanımamasından rahatsız olurum.	15,48	16	0,49
9. Okulun temiz ve düzenli olmayışından rahatsız olurum.	13,23	16	0,66
10. Okulda yetenek, bilgi ve becerilerimi göstereceğim faaliyetler düzenlenmemesi beni olumsuz yönde etkiler (Bilgi, beceri yarışmaları vb.)	8,82	16	0,92
11. Okul Yönetiminin, çeşitli sebeplerle bizlerden para toplamasından rahatsız olurum.	14,87	16	0,53
12.Okul yönetiminin karşı cinsle olan arkadaşlık ilişkilerimize sürekli müdahale etmesinden rahatsız olurum.	20,19	16	0,21

13. Okul yöneticilerinin sadece bir sorun olduğunda bizlerle iletişime girmesinden rahatsız olurum.	4,12	16	1,00
14. Okul yöneticilerinin yapılan hataları hemen cezalandırma ve kişileri okuldan uzaklaştırıp kurtulma tutumlarından rahatsız olurum	20,40	16	0,20
15. Öğretmenlerin sürekli uyarılarda bulunmasından rahatsız olurum.	12,19	16	0,73
16. Öğretmenlerin, uyarılarını baskıcı ve sert tavırlarla yapmasından rahatsız olurum.	19,89	16	0,23
17. Öğretmenlerin, bizlere güvenmemelerinden sıkıntı duyarım.	16,38	16	0,43
18. Öğretmenlerin,bizlerden beklentilerini açık ve net bir şekilde belirtmemelerinden sıkıntı duyarım	25,12	16	0,07
19. Öğretmenlerimle iletişim kuramamak beni rahatsız eder.	8,51	16	0,93
20. Öğretmenlerimin, bilgi ve yetenek düzeyime uygun işler vermemesinde rahatsız olurum.	18,37	16	0,30
21. Öğretmenlerin söylediklerinde tutarsızlık olmasından rahatsız olurum	13,71	16	0,62
22. Öğretmenlerin, öğrenciler arasında ayırım yapmasından sıkıntı duyarım	7,16	16	0,97
23. Öğretmenlerin, öğrencileri not ile tehdit etmesinden rahatsız olurum.	18,61	16	0,29
24. Öğretmenlerin, sınıf içi disiplini sağlayamamasından dolayı rahatsız olurum	11,04	16	0,81
26. Öğretmenlerimin, başarısızlıklarımı sürekli cezalandırmasına sinirlenirim.	11,01	16	0,81
27. Öğretmenlerin kılık- kıyafetime karışması beni rahatsız eder.	15,87	16	0,46
28. Öğretmenlerimin benimle ilgili özel bilgileri diğer öğretmenlerle paylaşması beni rahatsız eder.	7,87	16	0,95
29. Öğretmenlerimin arkadaş grubum içersinde beni küçük düşürmesi veya rencide etmesinden rahatsızlık duyarım.	20,20	16	0,21
30. Geleceğim için belirlediğim hedeflere uygun bir alanda eğitim alıyorum.	10,41	16	0,84
31. Bir arkadaş grubuna bağlı olmalıyım	19,69	16	0,23
32. Bulduğum ortamdaki gerginlikten rahatsız oluyorum.	15,67	16	0,48
33. Etrafımdaki kişilere güvenmiyorum.	12,71	16	0,69
34. Kendi düşüncelerimi kabul ettirmekte ısrarcı davranırım.	19,49	16	0,24
35. Arkadaşlarımda gördüğüm yanlışları sürekli olarak eleştirmekten hoşlanırım.	17,47	16	0,36
36. Maddi olanaklarımın kısıtlı oluşundan rahatsız oluyorum.	26,605	16	0,046
37. Kendi haklarımı korumaya çalışırım.	20,12	16	0,21
38. Yapmak istediğim herhangi bir şeyi gerçekleştirmek için her yolu denerim.	21,59	16	0,16
39. Arkadaşlarımda bildiklerini ve öğrendiklerini benden saklamasına sinirlenirim.	21,59	16	0,16
40. Arkadaşlarımda, haksız yere beni suçlamalarına sinirlenirim.	13,08	16	0,67
41. Arkadaşlarımda, bana ön yargılı yaklaşmasından rahatsız olurum.	22,87	16	0,12
42. Sorduğum sorulara o anda cevap verilmemesine sinirlenirim.	15,00	16	0,52
43. Arkadaşlarımda okul eşyalarını izinsiz almalarına sinirlenirim.	14,68	16	0,55
44. Arkadaşlarımda fiziki görünümümle dalga geçmesinden hoşlanmam.	9,76	16	0,88
45. Arkadaşlarımla rekabet halinde olmayı seviyorum.	25,66	16	0,06
46. Arkadaşlarımda yaptıkları şakalardan hoşlanmıyorum.	15,03	16	0,52
47. Arkadaşlarımda, gelenek, görenek ve inancım ile ilişkin kötü konuşmalarına sinirlenirim.	10,26	16	0,85
48. Arkadaşlarımda, beni dinlememesine sinirlenirim.	12,66	16	0,70

49. Arkadaşlarımın, hakkımda asılsız söylentiler çıkarmasına sinirlenirim.	11,25	16	0,79
50. Arkadaşlarımın, düşünce ve davranışlarımdaki hataları belirtmelerine ve kanıtlamaya çalışmalarına sinirlenirim.	11,25	16	0,79
51. Arkadaşlarımın, kişisel tercihlerim (tuttuğum takım, sevdiğim sanatçı vb.) hakkında kötü konuşmalarına sinirlenirim.	8,19	16	0,94
52. Arkadaşlarımın bana hakaret etmelerine sinirlenirim.	13,15	16	0,66
53. Bulduğum ortamda beni kimsenin anlayabildiğini düşünmüyorum.	18,06	16	0,32
54. Bulduğum alanda yeteneklerime değer verildiğine inanmıyorum.	28,943	16	0,024
55. Kendimi olduğum gibi ifade edemiyorum hep maske takma ihtiyacı hissediyorum.	15,16	16	0,51
56. Ailemin arkadaş seçimime karışması arkadaş ilişkilerimi olumsuz yönde etkiler.	15,67	16	0,48
57. Ailemin eğitim seviyesi okul başarımla olumsuz yönde etkiler	13,89	16	0,61
58. Ailemin beni sınıf arkadaşlarımla kıyaslamasından rahatsızlık duyuyorum	18,36	16	0,30

Tablo 48 incelendiğinde babanın öğrenim düzeyi değişkeni ile anket maddelerine verilen cevaplar arasındaki farkı belirlemek üzere yapılan ki-kare analiz yöntemi sonucunda babanın öğrenim düzeyi değişkeni ile “Maddi olanaklarımın kısıtlı oluşundan rahatsız oluyorum” ($\chi^2=26,605$ sd=16 p=0,046) , “Bulduğum alanda yeteneklerime değer verildiğine inanmıyorum” ($\chi^2=28,943$ sd=16 p=0,024<0,05) anket maddeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmaktadır.

Tablo 49. Öğrencilerin Babanın Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre “Maddi Olanaklarımın Kısıtlı Oluşundan Rahatsız Oluyorum” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı

36. Maddi olanaklarımın kısıtlı oluşundan rahatsız oluyorum.	Her zaman		Çoğunlukla		Bazen		Nadiren		Hiçbir zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Okuryazar	1	14,28	1	14,28	2	28,57	2	28,51	1	14,28	7	100
İlköğretim	55	33,33	31	18,78	30	18,18	9	5,45	40	24,24	165	100
Ortaöğretim	90	41,28	47	21,55	32	14,67	16	7,33	33	15,13	218	100
Ön lisans	27	51,92	11	21,15	6	11,53	4	7,69	4	7,69	52	100
Lisans ve lisansüstü	31	45,58	17	25	9	13,23	6	8,82	5	7,35	68	100
Toplam	204	40	107	20,98	79	15,49	37	7,25	83	16,27	510	100

$\chi^2=26,605$ sd=16 p=0,046<0,05

Tablo 49 incelendiğinde öğrencilerin babalarının öğrenim düzeyi değişkeni ile maddi olanaklarının kısıtlı olmasından rahatsız olma durumu arasındaki farkı göstermektedir ($p=0,046<0,05$). Bu anket maddesine babası okur yazar olan öğrencilerin %14,28’i “her zaman” , %14,28’ i “çoğunlukla”, %28,57’ si “bazen”, %28,51’ i “nadiren”, %14,28’ i “hiçbir zaman” ; babası ilköğretim mezunu olan öğrencilerin %33,33’ ü “her zaman” , %18,78’ i “çoğunlukla”, %18,18’ i “bazen”, %5,45’ i “nadiren”, %24,24’ ü “hiçbir zaman”; babası ortaöğretim mezunu olan öğrencilerin %41,28’ i “her zaman” , %21,55’ i “çoğunlukla”, %14,67’ si “bazen”, %7,33’ ü “nadiren”, %15,13’ ü “hiçbir zaman”; babası ön lisans mezunu olan öğrencilerin %51,92’ si “her zaman” , %21,15’ i “çoğunlukla”, %11,53’ ü “bazen”, %7,69’ u “nadiren”, %7,69’ u “hiçbir zaman”; babası lisans ve lisansüstü mezunu olan öğrencilerin %45,58’ i “her zaman” , %25’ i “çoğunlukla”, %13,23’ ü “bazen”, %8,82’ si “nadiren”, %7,35’ i “hiçbir zaman” şeklinde yanıtlamışlardır.

Maddi olanaklarının kısıtlı oluşundan babası okur yazar olanlar rahatsız olmazken babası ilköğretim, ortaöğretim, ön lisans, lisans ve lisansüstü mezunu olan öğrenciler ise bu durumdan rahatsız olduklarını belirtmişlerdir. Bu durum babasının eğitim durumu okur yazar olan öğrencilerin beklentilerinin düşük olması nedeniyle maddi durumlarından bir rahatsızlık duymadıkları anlamına gelebilir.

Tablo 50. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Babanın Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre “Bulduğum Alanda Yeteneklerime Değer Verildiğine İnanmıyorum” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı

		Her zaman		Çoğunlukla		Bazen		Nadiren		Hiçbir zaman		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
54.Bulduğum alanda yeteneklerime değer verildiğine inanmıyorum	Okuryazar	5	71,42	0	0	1	14,28	0	0	1	14,28	7	100
	İlköğretim	38	23,03	25	15,15	49	29,69	23	13,93	30	18,18	165	100
	Ortaöğretim	35	16,05	39	17,88	47	21,55	44	20,18	53	24,31	218	100
	Ön lisans	6	11,53	8	15,38	16	30,76	5	9,61	17	32,69	52	100
	Lisans ve lisansüstü	13	19,11	13	19,11	16	23,52	10	14,70	16	23,52	68	100
	Toplam	97	19,01	85	16,66	129	25,29	82	16,07	117	22,94	510	100

$\chi^2=28,943$ sd=16 p=0,024<0,05

Tablo 50 incelendiğinde öğrencilerin babalarının öğrenim düzeyi değişkeni ile bulunduğu alanda yeteneklerine değer verildiğine inanmama durumu arasındaki farkı göstermektedir ($p=0,024<0,05$). Bu anket maddesine babası okur yazar olan öğrencilerin %71,42'si “her zaman”, %0' i “çoğunlukla”, %14,28' si “bazen”, %0' ı “nadiren”, %14,28' i “hiçbir zaman” ; babası ilköğretim mezunu olan öğrencilerin %23,03' ü “her zaman” , %15,15' i “çoğunlukla”, %29,69' u “bazen”, %13,93' ü “nadiren”, %18,18' i “hiçbir zaman”; babası ortaöğretim mezunu olan öğrencilerin %16,05' i “her zaman” , %17,88' i “çoğunlukla”, %21,55' i “bazen”, %20,18' i “nadiren”, %24,31' i “hiçbir zaman”; babası ön lisans mezunu olan öğrencilerin %11,53' ü “her zaman” , %15,38' i “çoğunlukla”, %30,76' sı “bazen”, %9,61' i “nadiren”, %32,69' u “hiçbir zaman”; babası lisans ve lisansüstü mezunu olan öğrencilerin %19,11' i “her zaman” , %19,11' i “çoğunlukla”, %23,52' si “bazen”, %14,70' si “nadiren”, %23,52' si “hiçbir zaman” şeklinde yanıtlamışlardır.

Babası okur yazar olanlar buldukları alanda yeteneklerine değer verilmediğini belirtmişlerdir. Bu durum babanın eğitim seviyesi yükseldikçe babaların çocuklarının ilgi yeteneklerini daha iyi tespit ettikleri ve yeteneklerini değerlendirebildikleri anlamına gelebilir.

4.1.6. Öğrencilerin “Ailenin Gelir Durumu” Değişkenine Göre Anket Maddelerine Verdikleri Cevapların Dağılımı

Bu bölümde öğrenci deneklerin “ailenin gelir durumu” değişkenine göre okul, yönetimi, öğretmenleri ve kendi ve arkadaşlarıyla ilgili yaşadıkları çatışmaların nedenlerine ilişkin görüş farklılıklarını içermektedir.

Tablo 51. Öğrencilerin “Ailenin Gelir Durumu” Değişkenine Göre Anket Maddelerine Verdikleri Cevapların Ki Kare Dağılımı

	Ki kare	sd	p
1. Okul Yönetiminin, öğrencileri ciddiye almamasından rahatsız olurum.	22,088	12	0,037
2. Okul Yönetiminin, öğrencileri sürekli ve yakın denetim altında tutmasından rahatsız olurum.	11,27	12	0,51
3. Okul Yönetiminin, öğrencilerle ilgili bilgi ve duyuruları geç veya eksik vermesinden sıkıntı duyarım.	5,68	12	0,93
4. Okul Yönetimine istediğim zaman şikayetlerimi iletememekten olumsuz yönde etkilenirim.	16,60	12	0,17
5. Okulda öğrencilerle ilgili alınan kararlara katılmamaktan rahatsız olurum.	10,12	12	0,61
6. Okulda kuralların eşit ve adil şekilde uygulanmamasından rahatsız olurum.	8,74	12	0,72
7.Okulda kırtasiye, kantin, yemek, kütüphane vb. ihtiyaçlarımı karşılayamamaktan sıkıntı duyarım.	16,81	12	0,16
8. Okul yönetiminin, sosyal faaliyetlerle ilgilenmemize fırsat tanınamasından rahatsız olurum.	11,08	12	0,52
9. Okulun temiz ve düzenli olmayışından rahatsız olurum.	10,64	12	0,56
10. Okulda yetenek, bilgi ve becerilerimi göstereceğim faaliyetler düzenlenmemesi beni olumsuz yönde etkiler (Bilgi, beceri yarışmaları vb.)	6,86	12	0,87
11. Okul Yönetiminin, çeşitli sebeplerle bizlerden para toplamasından rahatsız olurum.	8,17	12	0,77
12.Okul yönetiminin karşı cinsle olan arkadaşlık ilişkilerimize sürekli müdahale etmesinden rahatsız olurum.	9,43	12	0,67
13. Okul yöneticilerinin sadece bir sorun olduğunda bizlerle iletişime girmesinden rahatsız olurum.	7,16	12	0,85
14. Okul yöneticilerinin yapılan hataları hemen cezalandırma ve kişileri okuldan uzaklaştırıp kurtulma tutumlarından rahatsız olurum	7,80	12	0,80
15. Öğretmenlerin sürekli uyarılarda bulunmasından rahatsız olurum.	6,88	12	0,87
16. Öğretmenlerin, uyarılarını baskıcı ve sert tavırlarla yapmasından rahatsız olurum.	7,81	12	0,80
17. Öğretmenlerin, bizlere güvenmemelerinden sıkıntı duyarım.	9,19	12	0,69
18. Öğretmenlerin,bizlerden beklentilerini açık ve net bir şekilde belirtmemelerinden sıkıntı duyarım	6,80	12	0,87
19. Öğretmenlerimle iletişim kuramamak beni rahatsız eder.	8,53	12	0,74
20. Öğretmenlerimin, bilgi ve yetenek düzeyime uygun işler vermemesinde rahatsız olurum.	6,27	12	0,90
21. Öğretmenlerin söylediklerinde tutarsızlık olmasından rahatsız olurum	11,35	12	0,50
22. Öğretmenlerin, öğrenciler arasında ayırım yapmasından sıkıntı duyarım.	14,23	12	0,29
23. Öğretmenlerin, öğrencileri not ile tehdit etmesinden rahatsız olurum.	10,58	12	0,56
24. Öğretmenlerin, sınıf içi disiplini sağlayamamasından dolayı rahatsız olurum	9,17	12	0,69
25. Öğretmenlerimin, başarılarımı ödüllendirmemesinden rahatsız olurum	5,67	12	0,93
26. Öğretmenlerimin, başarısızlıklarımı sürekli cezalandırmasına sinirlenirim.	27,417	12	0,007
27. Öğretmenlerin kılık- kıyafetime karışması beni rahatsız eder.	8,83	12	0,72
28. Öğretmenlerimin benimle ilgili özel bilgileri diğer öğretmenlerle paylaşması beni rahatsız eder.	8,89	12	0,71
29. Öğretmenlerimin arkadaş grubum içersinde beni küçük düşürmesi veya rencide etmesinden rahatsızlık duyarım.	11,79	12	0,46

30. Geleceğim için belirlediğim hedeflere uygun bir alanda eğitim alıyorum.	5,33	12	0,95
31. Bir arkadaş grubuna bağlı olmalıyım	16,63	12	0,16
32. Bulduğum ortamdaki gerginlikten rahatsız oluyorum.	5,23	12	0,95
33. Etrafımdaki kişilere güvenmiyorum.	17,85	12	0,12
34. Kendi düşüncelerimi kabul ettirmekte ısrarcı davranırım.	21,190	12	0,048
35. Arkadaşlarımda gördüğüm yanlışları sürekli olarak eleştirmekten hoşlanırım.	9,00	12	0,70
36. Maddi olanaklarımın kısıtlı oluşundan rahatsız oluyorum.	61,619	12	0,000
37. Kendi haklarımı korumaya çalışırım.	10,65	12	0,56
38. Yapmak istediğim herhangi bir şeyi gerçekleştirmek için her yolu denerim.	24,158	12	0,019
39. Arkadaşlarımdan bildiklerini ve öğrendiklerini benden saklamasına sinirlenirim.	7,23	12	0,84
40. Arkadaşlarımdan haksız yere beni suçlamalarına sinirlenirim.	11,37	12	0,50
41. Arkadaşlarımdan bana ön yargılı yaklaşmasından rahatsız olurum.	10,54	12	0,57
42. Sorduğum sorulara o anda cevap verilmemesine sinirlenirim.	16,75	12	0,16
43. Arkadaşlarımdan okul eşyalarımı izinsiz almalarına sinirlenirim.	19,66	12	0,07
44. Arkadaşlarımdan fiziki görünümümle dalga geçmesinden hoşlanmam.	19,29	12	0,08
45. Arkadaşlarımla rekabet halinde olmayı seviyorum.	16,57	12	0,17
46. Arkadaşlarımdan yaptıkları şakalardan hoşlanmıyorum.	16,59	12	0,17
47. Arkadaşlarımdan gelenek, görenek ve inancımın ilişkin kötü konuşmalarına sinirlenirim.	9,92	12	0,62
48. Arkadaşlarımdan beni dinlememesine sinirlenirim.	12,34	12	0,42
49. Arkadaşlarımdan hakkımda asılsız söylentiler çıkarmasına sinirlenirim.	12,72	12	0,39
50. Arkadaşlarımdan düşünce ve davranışlarımdaki hataları belirtmelerine ve kanıtlamaya çalışmalarına sinirlenirim.	13,77	12	0,32
51. Arkadaşlarımdan kişisel tercihlerim (tuttuğum takım, sevdiğim sanatçı vb.) hakkında kötü konuşmalarına sinirlenirim.	10,72	12	0,55
52. Arkadaşlarımdan bana hakaret etmelerine sinirlenirim.	7,40	12	0,83
53. Bulduğum ortamda beni kimsenin anlayabildiğini düşünmüyorum.	4,55	12	0,97
54. Bulduğum alanda yeteneklerime değer verildiğine inanmıyorum.	22,145	12	0,036
55. Kendimi olduğum gibi ifade edemiyorum hep maske takma ihtiyacı hissediyorum.	15,23	12	0,23
56. Ailemin arkadaş seçimime karışması arkadaş ilişkilerimi olumsuz yönde etkiler.	10,19	12	0,60
57. Ailemin eğitim seviyesi okul başarımla olumsuz yönde etkiler	9,35	12	0,67
58. Ailemin beni sınıf arkadaşlarımla kıyaslamasından rahatsızlık duyuyorum	13,39	12	0,34

Tablo 51 incelendiğinde ailenin gelir düzeyi düzeyi değişkeni ile anket maddelerine verilen cevaplar arasındaki farkı belirlemek üzere yapılan ki-kare analiz yöntemi sonucunda ailenin gelir düzeyi değişkeni ile “Okul yönetiminin, öğrencileri ciddiye almamasından rahatsız olurum” ($\chi^2=22,088$ sd=12 p=0,037<0,05) “Öğretmenlerimin, başarısızlıklarımı sürekli cezalandırmasına sinirlenirim” ($\chi^2=27,417$ sd=12 p=0,007),

“Kendi düşüncelerimi kabul ettirmekte ısrarcı davranırım” ($\chi^2=21,190$ sd=12 p=0,048), “Maddi olanaklarımın kısıtlı oluşundan rahatsız oluyorum” ($\chi^2=61,619$ sd=12 p=0,000<0,05), “Yapmak istediğim herhangi bir şeyi gerçekleştirmek için her yolu denerim” ($\chi^2=24,158$ sd=12 p=0,019<0,05), “Bulduğum alanda yeteneklerime değer verildiğine inanmıyorum” ($\chi^2=22,145$ sd=12 p=0,036) anket maddeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmaktadır.

Tablo 52. Öğrencilerin Ailenin Gelir Düzeyi Değişkenine Göre “Okul Yönetiminin Öğrencileri Ciddiye Almamasından Rahatsız Olurum” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı

1.Okul Yönetiminin, öğrencileri ciddiye almamasından rahatsız olurum.	Her zaman		Çoğunlukla		Bazen		Nadiren		Hiçbir zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
	0-450 TL	10	11,49	5	5,74	20	22,98	8	9,19	44	50,57	87
451-900 TL	11	8,66	11	8,66	25	19,68	31	24,40	49	38,58	127	100
901-1400 TL	6	3,38	10	5,64	55	31,07	26	14,68	80	45,19	177	100
1401 ve üzeri TL	7	5,88	6	5,04	31	26,05	20	16,80	55	46,21	119	100
Toplam	34	6,66	32	6,27	131	25,68	85	16,66	228	44,70	510	100

$\chi^2=22,088$ sd=12 p=0,037<0,05

Tablo 52 incelendiğinde öğrencilerin gelir düzeyi değişkeni ile okul yönetiminin öğrencileri ciddiye almamasından rahatsız olma durumu arasındaki farkı göstermektedir (p=0,037<0,05). Bu anket maddesine gelir durumu 0-450 TL olan öğrencilerin %11,49’u “her zaman”, %5,74’ü “çoğunlukla”, %22,98’i “bazen”, %9,19’u “nadiren”, %50,57’i “hiçbir zaman”; gelir durumu 451-900 TL olan öğrencilerin %8,66’sı “her zaman”, %8,66’sı “çoğunlukla”, %19,68’i “bazen”, %24,40’i “nadiren”, %38,58’i “hiçbir zaman”; gelir durumu 901-1400 TL olan öğrencilerin %3,38’i “her zaman”, %5,64’ü “çoğunlukla”, %31,07’si “bazen”, %14,68’i “nadiren”, %45,19’u “hiçbir zaman”; gelir durumu 1401 ve üzeri TL olan öğrencilerin %5,88’i “her zaman”, %5,04’ü “çoğunlukla”, %26,05’i “bazen”, %16,80’i “nadiren”, %46,21’i “hiçbir zaman” şeklinde yanıtlamışlardır.

Okul yönetiminin, öğrencileri ciddiye almamasından rahatsız olurum anket maddesinde nadiren ve hiçbir zaman seçenekleri birlikte değerlendirildiğinde 0-450 TL ile 901-1400 TL gelir düzeyindeki öğrenciler diğer gelir düzeyindeki öğrencilere oranla okul yönetiminin öğrencileri ciddiye almamasından rahatsız olmaktadır.

Tablo 53. Öğrencilerin Ailenin Gelir Düzeyi Değişkenine Göre “Öğretmenlerimin, Başarısızlıklarımı Sürekli Cezalandırmasına Sinirlenirim” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı

		Her zaman		Çoğunlukla		Bazen		Nadiren		Hiçbir zaman		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
26.Öğretmenlerimin başarısızlıklarımı sürekli cezalandırmasına sinirlenirim	0-450 TL	15	17,24	8	9,19	10	11,49	16	18,39	38	43,67	87	100
	451-900 TL	28	22,04	23	18,11	21	16,53	17	13,38	38	29,92	127	100
	901-1400 TL	39	22,03	21	11,86	36	20,33	39	22,03	42	23,72	177	100
	1401 ve üzeri TL	14	11,76	15	12,60	23	19,32	16	13,44	51	42,85	119	100
	Toplam	96	18,82	67	13,13	90	17,64	88	17,25	169	33,13	510	100

$\chi^2 = 27,417$ sd=12 p=0,007<0,05

Tablo 53 incelendiğinde öğrencilerin gelir düzeyi değişkeni ile öğretmenlerinin başarısızlıklarını sürekli cezalandırmasına sinirlenme durumu arasındaki farkı göstermektedir (p=0,037<0,05). Bu anket maddesine gelir durumu 0-450 TL olan öğrencilerin %17,24’ü “her zaman”, %9,19’ u “çoğunlukla”, %11,49’ u “bazen”, %18,39’ u “nadiren”, %43,67’ si “hiçbir zaman”; gelir durumu 451-900 TL olan öğrencilerin %22,04’ ü “her zaman”, %18,11’ i “çoğunlukla”, %16,53’ ü “bazen”, %13,38’ i “nadiren”, %29,92’ si “hiçbir zaman”; gelir durumu 901-1400 TL olan öğrencilerin %22,03’ ü “her zaman”, %11,86’ sı “çoğunlukla”, %20,33’ ü “bazen”, %22,03’ ü “nadiren”, %23,72’ si “hiçbir zaman”; gelir durumu 1401 ve üzeri TL olan öğrencilerin %11,76’ sı “her zaman”, %12,60’ ı “çoğunlukla”, %19,32’ si “bazen”, %13,44’ü “nadiren”, %42,85’ i “hiçbir zaman” şeklinde yanıtlamışlardır.

Öğretmenlerimin, başarısızlıklarımı sürekli cezalandırmasına sinirlenirim anket maddesi hiçbir zaman ve nadiren seçenekleri birlikte değerlendirildiğinde gelir durumu 451-900 TL arasında olan öğrenciler diğer gelir düzeyindeki öğrencilere oranla daha fazla sinirlendiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 54. Öğrencilerin Ailenin Gelir Düzeyi Değişkenine Göre “Kendi Düşüncelerimi Kabul Ettirmekte İsrarcı Davranırım” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı

34. Kendi düşüncelerimi kabul ettirmekte ısrarcı davranırım		Her zaman		Çoğunlukla		Bazen		Nadiren		Hiçbir zaman		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
	0-450 TL	14	16,09	18	20,68	24	27,58	14	16,09	17	19,54	87	100
	451-900 TL	14	11,02	21	16,53	39	30,70	15	11,81	38	29,92	127	100
	901-1400 TL	17	9,60	31	17,51	45	25,42	43	24,29	41	23,16	177	100
	1401 ve üzeri TL	11	9,24	15	12,60	24	20,16	26	21,84	43	36,13	119	100
	Toplam	56	10,98	85	16,66	132	25,88	98	19,21	139	27,25	510	100

$\chi^2 = 21,190$ sd=12 p=0,048<0,05

Tablo 54 incelendiğinde öğrencilerin gelir düzeyi değişkeni ile kendi düşüncelerini kabul ettirmekte ısrarcı davranma durumu arasındaki farkı göstermektedir (p=0,048<0,05). Bu anket maddesine gelir durumu 0-450 TL olan öğrencilerin %16,09’ü “her zaman” , %20,68’ u “çoğunlukla”, %27,58’ u “bazen”, %16,09’ u “nadiren”, %19,54’ si “hiçbir zaman” ; gelir durumu 451-900 TL olan öğrencilerin %11,02’ ü “her zaman” , %16,53’ i “çoğunlukla”, %30,70’ ü “bazen”, %11,81’ i “nadiren”, %29,92’ si “hiçbir zaman”; gelir durumu 901-1400 TL olan öğrencilerin %9,60’ ü “her zaman” , %17,51’ sı “çoğunlukla”, %25,42’ ü “bazen”, %24,29’ ü “nadiren”, %23,16’ si “hiçbir zaman”; gelir durumu 1401 ve üzeri TL olan öğrencilerin %9,24’ sı “her zaman” , %12,60’ ı “çoğunlukla”, %20,16’ si “bazen”, %21,84’ü “nadiren”, %36,13’ i “hiçbir zaman” şeklinde yanıtlamışlardır.

Kendi düşüncelerimi kabul ettirmekte ısrarcı davranırım anket maddesine yüksek oranda 1401 ve üzeri TL olan öğrenciler hiçbir zaman şeklinde yanıtlarken diğer gelir

durumdaki öğrenciler bazen düzeyinde yanıtlamışlardır. Bu durum göstermektedir ki öğrenciler kendi düşüncelerini kabul ettirmekte ısrarcı davranmamaktadırlar.

Tablo 55. Öğrencilerin Ailenin Gelir Düzeyi Değişkenine Göre “Maddi Olanaklarının Kısıtlı Oluşundan Rahatsız Oluyorum” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı

36. Maddi olanaklarının kısıtlı oluşundan rahatsız oluyorum.		Her zaman		Çoğunlukla		Bazen		Nadiren		Hiçbir zaman		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
		0-450 TL	13	14,94	15	17,24	21	24,13	7	8,04	31	35,63	87
451-900 TL	45	35,43	27	21,25	25	19,68	11	8,66	19	14,96	127	100	
901-1400 TL	79	44,63	45	25,42	21	11,86	11	6,21	21	11,86	177	100	
1401 ve üzeri TL	67	56,30	20	16,80	12	10,08	8	6,72	12	10,08	119	100	
Toplam	204	40	107	20,98	79	15,49	37	7,25	83	16,27	510	100	

$\chi^2 = 61,619$ sd=12 p=0,000<0.05

Tablo 55 incelendiğinde öğrencilerin gelir düzeyi değişkeni ile maddi olanaklarının kısıtlı oluşundan rahatsız olması durumu arasındaki farkı göstermektedir (p=0,000<0,05). Bu anket maddesine gelir durumu 0-450 TL olan öğrencilerin %14,94’ü “her zaman” , %17,24’ u “çoğunlukla”, %24,13’ u “bazen”, %8,04’ u “nadiren”, %35,63’ si “hiçbir zaman” ; gelir durumu 451-900 TL olan öğrencilerin %35,43’ ü “her zaman” , %21,25’ i “çoğunlukla”, %19,68’ ü “bazen”, %8,66’ i “nadiren”, %14,96’ si “hiçbir zaman”; gelir durumu 901-1400 TL olan öğrencilerin %44,63’ ü “her zaman” , %25,42’ sı “çoğunlukla”, %11,86’ ü “bazen”, %6,21’ ü “nadiren”, %11,86’ si “hiçbir zaman”; gelir durumu 1401 ve üzeri TL olan öğrencilerin %56,30’ sı “her zaman” , %16,80’ ı “çoğunlukla”, %10,08’ si “bazen”, %6,72’ ü “nadiren”, %10,08’ i “hiçbir zaman” şeklinde yanıtlamışlardır.

Maddi olanaklarının kısıtlı oluşundan geliri 0-450 TL olan öğrenciler rahatsız olmazken, diğer gelir düzeyindeki öğrenciler bu durumdan daha fazla rahatsız olmaktadır. Bu durum gelir durumu düşük olan öğrencilerin maddi olarak beklentilerinin de düşük olduğu anlamına gelebilir.

Tablo 56. Öğrencilerin Ailenin Gelir Düzeyi Değişkenine Göre “Yapmak İstedğim Herhangi Bir Şeyi Gerçekleştirmek İçin Her Yolu Denerim” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı

38. Yapmak istediğim herhangi bir şeyi gerçekleştirmek için her yolu denerim.		Her zaman		Çoğunlukla		Bazen		Nadiren		Hiçbir zaman		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
	0-450 TL	1	1,14	6	6,89	20	22,98	24	27,58	36	41,37	87	100
	451-900 TL	5	3,93	8	6,29	23	18,11	24	18,89	67	52,75	127	100
	901-1400 TL	2	1,12	10	5,64	13	7,34	58	32,76	94	53,10	177	100
	1401 ve üzeri TL	2	1,68	8	6,72	13	10,92	35	29,41	61	51,26	119	100
	Toplam	10	1,96	32	6,27	69	13,52	141	27,64	258	50,58	510	100

$\chi^2 = 24,158$ sd=12 p=0,019<0,05

Tablo 56 incelendiğinde öğrencilerin gelir düzeyi değişkeni ile yapmak istediği herhangi bir şeyi gerçekleştirmek için her yolu deneme durumu arasındaki farkı göstermektedir (p=0,019<0,05). Bu anket maddesine gelir durumu 0-450 TL olan öğrencilerin %1,14’ü “her zaman” , %6,89’ u “çoğunlukla”, %22,98’ i “bazen”, %27,58’ i “nadiren”, %41,37’ si “hiçbir zaman” ; gelir durumu 451-900 TL olan öğrencilerin %3,93’ ü “her zaman” , %6,29’ u “çoğunlukla”, %18,11’ i “bazen”, %18,89’ u “nadiren”, %52,75’ i “hiçbir zaman”; gelir durumu 901-1400 TL olan öğrencilerin %1,12’ si “her zaman” , %5,64’ ü “çoğunlukla”, %7,34’ ü “bazen”, %32,76’ sı “nadiren”, %53,10’ u “hiçbir zaman”; gelir durumu 1401 ve üzeri TL olan öğrencilerin %1,68’ i “her zaman” , %6,72’ si “çoğunlukla”, %10,92’ si “bazen”, %29,41’ i “nadiren”, %51,26’ sı “hiçbir zaman” şeklinde yanıtlamışlardır.

Yapmak istedikleri herhangi bir şeyi gerçekleştirmek için geliri 0-450 TL arasında olan öğrenciler diğer gelir grubundaki öğrencilere oranla daha fazla her yolu denerim ifadesinde bulunmuşlardır.

Tablo 57. Öğrencilerin Ailenin Gelir Düzeyi Değişkenine Göre “Bulduğum Alanda Yeteneklerime Değer Verildiğine İnanmıyorum” Anket Maddesine Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı

		Her zaman		Çoğunlukla		Bazen		Nadiren		Hiçbir zaman		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
54.Bulduğum alanda yeteneklerime değer verildiğine inanmıyorum	0-450 TL	20	22,98	19	21,83	26	29,88	8	9,19	14	16,09	87	100
	451-900 TL	24	18,89	15	11,81	31	24,40	29	22,83	28	22,04	127	100
	901-1400 TL	28	15,81	35	19,77	48	27,11	29	16,38	37	20,90	177	100
	1401 ve üzeri TL	25	21,00	16	13,44	24	20,16	16	13,44	38	31,93	119	100
	Toplam	97	19,01	85	16,66	129	25,29	82	16,07	117	22,94	510	100
	$\chi^2 = 22,145$ sd=12 p=0,036<0,05												

Tablo 57 incelendiğinde öğrencilerin gelir düzeyi değişkeni ile bulunduğu alanda yeteneklerine değer verildiğine inanmama durumu arasındaki farkı göstermektedir (p=0,036<0,05). Bu anket maddesine gelir durumu 0-450 TL olan öğrencilerin %22,98’i “her zaman” , %21,83’ ü “çoğunlukla”, %29,88’ i “bazen”, %9,19’ u “nadiren”, %16,09’ u “hiçbir zaman” ; gelir durumu 451-900 TL olan öğrencilerin %18,89’ u “her zaman” , %11,81’ i “çoğunlukla”, %24,40’ ı “bazen”, %22,83’ ü “nadiren”, %22,04’ ü “hiçbir zaman”; gelir durumu 901-1400 TL olan öğrencilerin %15,81’ i “her zaman” , %19,77’ si “çoğunlukla”, %27,11’ i “bazen”, %16,38’ i “nadiren”, %20,90’ ı “hiçbir zaman”; gelir durumu 1401 ve üzeri TL olan öğrencilerin %21,00’ i “her zaman” , %13,44’ ü “çoğunlukla”, %20,16’ sı “bazen”, %13,44’ ü “nadiren”, %31,93’ u “hiçbir zaman” şeklinde yanıtlamışlardır.

Bulduğum alanda yeteneklerime değer verildiğine inanmıyorum anket maddesine 1401 ve üzeri gelir grubundaki öğrenciler hiçbir zaman şeklinde yanıtlarken, diğer gelir grubundaki öğrenciler bazen şeklinde yanıtlamışlardır.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde genel liselerde öğrenim gören öğrencilerin okul ve okul yönetimi, öğretmenleri, kendi ve arkadaşlarıyla yaşadıkları çatışmaların nedenlerinin çeşitli değişkenler açısından incelendiği araştırmanın bulgularına dayalı olarak sonuçlar belirlenmiş ve bu sonuçlar doğrultusunda önerilerde bulunulmuştur.

5.1. Sonuçlar

5.1.1. Öğrenci Deneklerin Kişisel Bilgilerine İlişkin Sonuçlar

- Öğrenciler cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde en büyük grubu kız öğrenciler oluşturmaktadır.
- Öğrenciler sınıf düzeyi değişkenine göre incelendiğinde en büyük grubu 10. sınıf öğrencileri, en küçük grubu ise 11. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır.
- Öğrencilerin öğrenim gördükleri alan değişkenine göre en büyük grubu “eşit ağırlık” alanında öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır.
- Öğrenci deneklerin annelerinin eğitim düzeyi değişkenine göre en büyük grubu, annesi ilköğretim mezunu olan öğrenciler, babalarının eğitim düzeyi değişkenine göre en büyük grubu ise babası ortaöğretim mezunu olan öğrenciler oluşturmaktadır.
- Öğrencilerin ailelerinin gelir durumu değişkenine göre en büyük grubu aylık 901-1400 TL gelire sahip olan ailelerden gelen öğrenciler oluşturmaktadır.

5.1.2. Genel Liselerde Öğrenim Gören Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Anket Maddesine Verdikleri Cevapların Farklılık Göstermesine İlişkin Sonuçlar

Öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre anket maddelerine verdikleri cevapların dağılımına bakıldığında 58 sorunun 16 maddesinde farklılık bulunmuştur. Öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre okul ve okul yönetimiyle yaşadıkları çatışmalara ilişkin anket maddeleri incelendiğinde erkek öğrencilerin okul ve okul yönetimiyle kız öğrencilere oranla daha fazla çatışma yaşadıkları görülmektedir. Okulda öğrencilerle ilgili alınan kararlara katılamamaktan, okulda kırtasiye, kantin, yemek, kütüphane vb. ihtiyaçlarını karşılayamamaktan erkek öğrenciler kız öğrencilere oranla daha fazla sıkıntı yaşamaktadırlar. Kız öğrenciler ise erkek öğrencilere oranla okul yönetiminin karşı cinsle olan arkadaşlık ilişkilerine müdahale etmesinden daha fazla rahatsız olmaktadır.

Öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre öğretmenleriyle yaşadıkları çatışmalara ilişkin anket maddeleri incelendiğinde erkek öğrencilerin öğretmenleriyle kız öğrencilere oranla daha fazla çatışma yaşadıkları görülmektedir. Erkek öğrenciler, öğretmenleriyle iletişim kuramamaktan, öğretmenlerin söylediklerinde tutarsızlık olmasından, öğretmenlerin öğrencileri not ile tehdit etmesinden, öğretmenlerin kendileriyle ilgili özel bilgileri diğer öğretmenlerle paylaşmasından kız öğrencilere oranla daha fazla çatışma yaşamaktadırlar. Kız öğrenciler ise öğretmenlerin sınıf içi disiplini sağlayamamasından rahatsız olmaktadır.

Öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre kendileri ve arkadaşlarıyla yaşadıkları çatışmalara ilişkin anket maddeleri incelendiğinde kız öğrencilerin kendileri ve arkadaşlarıyla erkek öğrencilere oranla daha fazla çatışma yaşadıkları görülmektedir. Kız öğrenciler, arkadaşlarında gördükleri yanlışları sürekli eleştirmekten, arkadaşlarının okul eşyalarını izinsiz almalarına, arkadaşlarının yaptıkları şakalardan, kendilerini oldukları gibi ifade edememekten, ailelerinin eğitim seviyesinden olumsuz etkilenmektedirler. Erkek öğrenciler ise buldukları ortamdaki gerginlikten, arkadaşlarının kendilerini dinlememesinden, arkadaşlarının hakaret etmesinden olumsuz etkilenmektedirler.

Bu durum göstermektedirki erkek öğrenciler daha çok okul yönetimi ve öğretmenleri ile çatışma yaşarken, kız öğrenciler daha çok kendileri ve arkadaşlarıyla ilgili çatışma yaşamaktadırlar.

5.1.3. Genel Liselerde Öğrenim Gören Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Alan Değişkenine Göre Yaşadıkları Çatışmalara İlişkin Anket Maddesine Verdikleri Cevapların Farklılık Göstermesine İlişkin Sonuçlar

Öğrencilerin öğrenim gördükleri alan değişkenine göre anket maddelerine verdikleri cevapların dağılımına bakıldığında 58 sorunun 11 maddesinde farklılık bulunmuştur. Öğrencilerin alan değişkenine göre okul ve okul yönetimiyle yaşadıkları çatışmalara ilişkin anket maddeleri incelendiğinde, 9. sınıf öğrencilerinin okul ve okul yönetimiyle diğer alanda öğrenim gören öğrencilere oranla daha fazla çatışma yaşadıkları görülmektedir. 9. sınıf öğrencileri, okul yönetiminin öğrencileri sürekli ve yakın denetim altında tutmasından, okul yönetimin çeşitli sebeplerle para toplamasından diğer alan öğrencilerine oranla daha fazla rahatsız olmaktadır.

Öğrencilerin öğrenim gördükleri alan değişkenine göre öğretmenleriyle yaşadıkları çatışmalara ilişkin anket maddeleri incelendiğinde 9. sınıftaki ve sayısal alandaki öğrencilerin diğer alan öğrencilerine oranla öğretmenleriyle daha fazla çatışma yaşadıkları görülmektedir. 9. sınıf öğrencileri, öğretmenlerin sürekli uyarılarda bulunmasından, öğretmenlerin kılık-kıyafetlerine karışmasından, kendileri ile ilgili özel bilgileri diğer öğretmenlerle paylaşmasından dolayı çatışma yaşamaktadırlar. Sayısal alan öğrencileri ise, öğretmenlerin beklentilerini açık ve net bir şekilde belirtmemelerinden, öğretmenleri ile iletişim kuramamaktan, öğretmenlerinin kendileri ile ilgili özel bilgileri diğer öğretmenlerle paylaşmasından dolayı sıkıntı yaşamaktadırlar.

Öğrencilerin öğrenim gördükleri alan değişkenine göre kendileri ve arkadaşlarıyla yaşadıkları çatışmalara ilişkin anket maddeleri incelendiğinde sayısal alandaki öğrencilerin diğer alan öğrencilerine oranla kendileri ve arkadaşlarıyla daha fazla çatışma yaşadıkları görülmektedir. Sayısal alan öğrencileri arkadaşlarında gördükleri yanlışları eleştirmekten hoşlandıklarını, ailelerinin arkadaş seçimine karışmasının arkadaşlık ilişkilerini olumsuz etkilediğini, ailelerinin sınıf arkadaşlarıyla

kıyaslamasından rahatsız olduklarını belirtmişlerdir. Bu durum ilköğretimden sonraya liseye başlangıç sınıfı olan ve ayrıca ergenlik döneminin başında olan 9. sınıf öğrencilerinin okul kurallarına uyum sağlamada sıkıntı yaşadıklarını ve okul idaresi ve öğretmenleriyle çatışma yaşadıklarını göstermektedir.

5.1.4. Genel Liselerde Öğrenim Gören Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıf Değişkenine Göre Yaşadıkları Çatışmalara İlişkin Anket Maddesine Verdikleri Cevapların Farklılık Göstermesine İlişkin Sonuçlar

Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf değişkenine göre anket maddelerine verdikleri cevapların dağılımına bakıldığında 58 sorunun 11 maddesinde farklılık bulunmuştur. Öğrencilerin sınıf değişkenine göre okul ve okul yönetimiyle yaşadıkları çatışmalara ilişkin anket maddeleri incelendiğinde, 9. sınıf öğrencilerinin okul ve okul yönetimiyle diğer alanda öğrenim gören öğrencilere oranla daha fazla çatışma yaşadıkları görülmektedir. 9. sınıf öğrencileri, okul yönetiminin çeşitli sebeplerle para toplamasından diğer alan öğrencilerine oranla daha fazla rahatsız olmaktadır.

Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf değişkenine göre öğretmenleriyle yaşadıkları çatışmalara ilişkin anket maddeleri incelendiğinde 9. sınıf öğrencilerinin diğer sınıf düzeyindeki öğrencilere oranla öğretmenleriyle daha fazla çatışma yaşadıkları görülmektedir. 9. sınıf öğrencileri öğretmenlerin kılık-kıyafetlerine karışmasından, kendileri ile ilgili özel bilgileri diğer öğretmenlerle paylaşmasından, öğretmenlerinin arkadaş grubu içerisinde küçük düşürmesi veya rencide etmesinden dolayı çatışma yaşamaktadırlar.

Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf değişkenine göre kendileri ve arkadaşlarıyla yaşadıkları çatışmalara ilişkin anket maddeleri incelendiğinde 12. sınıf öğrencilerinin diğer sınıf düzeyindeki öğrencilere oranla kendileri ve arkadaşlarıyla daha fazla çatışma yaşadıkları görülmektedir. 12. sınıf öğrencileri arkadaşlarının, bildiklerini ve öğrendiklerini saklamasından, ailelerinin arkadaş seçimine karışması, ailelerinin sınıf arkadaşlarıyla kıyaslamasından rahatsız olduklarını belirtmişlerdir. Bu durum lise son sınıfta olan öğrencilerin hem okul bitirme kaygısı hem de üniversite sınavına hazırlanmaları nedeniyle daha stresli ve alıngan olduklarını, kendileri ve arkadaşlarıyla çatışma yaşadıkları anlamına gelebilir.

5.1.5. Genel Liselerde Öğrenim Gören Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Yaşadıkları Çatışmalara İlişkin Anket Maddesine Verdikleri Cevapların Farklılık Göstermesine İlişkin Sonuçlar

Öğrencilerin annelerinin eğitim düzeyi değişkenine göre anket maddelerine verdikleri cevapların dağılımına bakıldığında 58 sorunun 1 maddesinde farklılık bulunmuştur. Öğrencilerin annelerinin eğitim düzeyi değişkenine göre kendileri ve arkadaşlarıyla ilgili yaşadıkları çatışmalara ilişkin anket maddeleri incelendiğinde öğretmenlerimin başarılarımı ödüllendirmemesinden rahatsız olurum anket maddesinde farklılık bulunmuştur. Annenin eğitim düzeyi değişkenine göre, öğretmenlerimin başarılarımı ödüllendirmemesinden annesi okur yazar olmayanlar ve annesi okur yazar olanlar daha fazla rahatsız olmaktadır. Bu durum göstermektedirki annesinin eğitim düzeyi öğrencilerin başkaları tarafından ödüllendirilme ihtiyacının düzeyini belirlemektedir.

5.1.6.Genel Liselerde Öğrenim Gören Öğrencilerin Babalarının Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Yaşadıkları Çatışmalara İlişkin Anket Maddesine Verdikleri Cevapların Farklılık Göstermesine İlişkin Sonuçlar

Öğrencilerin babalarının eğitim düzeyi değişkenine göre anket maddelerine verdikleri cevapların dağılımına bakıldığında 58 sorunun 2 maddesinde farklılık bulunmuştur. Öğrencilerin babalarının eğitim düzeyi değişkenine göre kendileri ve arkadaşlarıyla ilgili yaşadıkları çatışmalara ilişkin anket maddeleri incelendiğinde “Maddi olanaklarımın kısıtlı oluşundan rahatsız olurum” ve “Bulduğum alanda yeteneklerime değer verildiğine inanmıyorum” anket maddelerinde farklılık bulunmuştur. Maddi olanaklarının kısıtlı oluşundan babası okur yazar olanlar rahatsız olmadıklarını belirtmişlerdir. Babasının eğitim durumu okur yazar olan öğrencilerin beklentilerinin düşük olması, maddi durumlarından bir rahatsızlık duymadıklarını göstermektedir. Babası okur yazar olanlar buldukları alanda yeteneklerine değer verilmediğini belirtmişlerdir. Bu durum babanın eğitim seviyesi yükseldikçe babaların çocuklarının ilgi yeteneklerini daha iyi tespit ettikleri ve yeteneklerini değerlendirdiklerini göstermektedir.

5.1.7. Genel Liselerde Öğrenim Gören Öğrencilerin Gelir Düzeyi Değişkenine Göre Yaşadıkları Çatışmalara İlişkin Anket Maddesine Verdikleri Cevapların Farklılık Göstermesine İlişkin Sonuçlar

Öğrencilerin gelir düzeyi değişkenine göre anket maddelerine verdikleri cevapların dağılımına bakıldığında 58 sorunun 6 maddesinde farklılık bulunmuştur.

Öğrencilerin gelir düzeyi değişkenine göre okul ve okul yönetimiyle yaşadıkları çatışmalara ilişkin anket maddeleri incelendiğinde; “Okul yönetiminin, öğrencileri ciddiye almamasından rahatsız olurum” anket maddesinde farklılık bulunmuştur. Gelir durumu 0-450 TL ile 901-1400 TL olan öğrenciler okul yönetimin öğrencileri ciddiye almamasından rahatsız olduklarını belirtmişlerdir.

Öğrencilerin gelir düzeyi değişkenine göre öğretmenleri ile yaşadıkları çatışmalara ilişkin anket maddeleri incelendiğinde; “Öğretmenlerimin, başarısızlıklarımı sürekli cezalandırmasına sinirlenirim” anket maddesinde farklılık bulunmuştur. Gelir durumu 451-900 TL arasında olan öğrenciler diğer gelir düzeyindeki öğrencilere oranla başarısızlıklarının sürekli cezalandırılmasına sinirlendiklerini belirtmişlerdir.

Öğrencilerin gelir düzeyi değişkenine göre kendileri ve arkadaşlarıyla yaşadıkları çatışmalara ilişkin anket maddeleri incelendiğinde; Kendi düşüncelerimi kabul ettirmekte ısrarcı davranırım”, “ Maddi olanaklarımın kısıtlı oluşundan rahatsız olurum”, “Yapmak istediğim herhangi bir şeyi gerçekleştirmek için her yolu denerim” , “Bulduğum alanda yeteneklerime değer verildiğine inanmıyorum” anket maddelerinde farklılık bulunmuştur. Kendi düşüncelerini kabul ettirmekte geliri 1401 ve üzeri TL olan öğrenciler ısrarcı olmadıklarını belirtmişlerdir. Maddi olanaklarımın kısıtlı oluşundan geliri 0-450 TL olan öğrenciler rahatsız olmazken, diğer gelir düzeyindeki öğrenciler bu durumdan daha fazla rahatsız olmaktadır. Yapmak istedikleri herhangi bir şeyi gerçekleştirmek için geliri 0-450 TL arasında olan öğrenciler diğer gelir grubundaki öğrencilere oranla daha fazla her yolu denerim ifadesinde bulunmuşlardır. Bulduğum alanda yeteneklerime değer verildiğine inanmıyorum anket maddesine 1401 ve üzeri gelir grubundaki öğrenciler hiçbir zaman şeklinde yanıtlarken, diğer gelir grubundaki öğrenciler bazen şeklinde yanıtlamışlardır.

5.2. Öneriler

Genel liselerde yaşanan öğrenci çatışmalarının nedenlerinin öğrenilmesini amaçlayan bu araştırmadan elde edilen bulgulara dayalı olarak aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur.

5.2.1. Uygulamacılara Yönelik Öneriler

1. Araştırma sonucuna göre okulda yaşanan çatışmaların nedenlerinden biri de okuldaki fiziksel, eğitsel, sosyal ve sportif alan ve etkinliklerin yetersiz olmasıdır. Öğrencilerin ihtiyaçlarını, okul dışındaki güvensiz ortamlardan karşılamaya çalışmaları öğrencilerin kontrolsüz ortamlara yönelmelerine neden olmaktadır. Dolayısıyla okul içinde kantin, kırtasiye, yemek, kütüphane vb. mekanların öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayacak donanıma sahip olması, bu tür mekanların fiziki şartlarını iyileştirmeleri çatışmayı en aza indirebilir.
2. Okulların fiziki koşullarının iyileştirilmesinin yanı sıra yönetsel sorunlarında iyileştirilmesi gerekmektedir. Öğrenciler okulun fiziki imkanlarından yararlanmanın yanı sıra okulda yönetim sürecinde katılmak, kendileri ile ilgili alınan kararlara katılmak ve alınan kararların adil bir şekilde uygulanmasını istemektedirler. Okullarda sınıf temsilciliği ve okul öğrenci temsilciliği etkin hale getirilerek öğrencilerin istek ve taleplerini okul idaresine daha rahat bir şekilde iletmeleri sağlanmalıdır.
3. Öğretmenler öğrencilerin gelişim dönemi özelliklerini iyi bilmelidirler. Öğretmenler öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve devinimsel özellikleri hakkında okul yönetimi ve rehberlik servisi etkili öğretmen- öğrenci iletişimi, öğretmen liderliği vb. konularda personel eğitimleri düzenleyebilir. Ayrıca bu konularla ilgili milli eğitim müdürlükleri hizmet içi eğitim servisleri de öğretmen eğitimleri planlamalıdır.
4. Ergenlik dönemindeki öğrencilerin gelişim özellikleri göz önünde bulundurulduğunda rehberlik hizmetlerinden daha fazla yararlanmaları gerekmektedir. Ancak okullarımızdaki rehberlik servislerinde yeterli sayıda rehber öğretmen bulunmamaktadır. Bu açığın kapanması için öncelikli olarak Milli Eğitim Bakanlığı' nın çözüme yönelik öğretmen atama politikaları

geliştirmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Bununla birlikte eğitimin ayrılmaz bir parçası olan rehberlik hizmetlerinde sadece okul rehberlik servislerinin değil tüm öğretmenlerin rehberlik hizmetlerine yönelik sorumluluk ve görevleri bulunmaktadır. Bunun için sınıf rehber öğretmenliği sisteminin çok iyi işletilmesi, bu doğrultuda öğretmenlere yönelik rehberlik anlayışı kazandırma seminerlerinin planlı ve programlı bir şekilde uygulanması gerekmektedir.

5. Öğrenciler çatışma çözme becerilerini okul yönetimi, öğretmenleri, akran grubu, aile ve günlük yaşam içerisinde tv., internet vb. iletişim araçlarının etkisiyle yapılandırmaktadırlar. Bu nedenle okul yöneticileri, öğretmenler, aile içi yaşantılar, akran grubu çatışmaları çözmede sergiledikleri tutum ve davranışlarıyla onlara model olmalıdır. Bu düşünceden hareketle yönetici, öğretmen ve ailelere yönelik çatışma çözme becerileri ile ilgili bilgilendirme ve eğitim çalışmaları sivil toplum kuruluşları, medya, halk eğitim merkezleri, rehberlik ve araştırma merkezleri tarafından yapılabilir. Ayrıca ergenlerin model alma sürecinde önemli bir yeri olan tv. ve internet yayınlarının çatışma çözme becerileri konusunda eğitici programlar ve yayınlar yapması için RTÜK başta olmak üzere yetkili makamlarca sosyal ve toplumsal içerikli politikalar geliştirilebilir.
6. Üniversiteler ve okul rehberlik servisleri tarafından şiddet davranışı gösteren ergenlere öfke yönetimi, problem çözme teknikleri, etkili iletişim becerileri, stresle başa çıkma yöntemleri vb. konularda beceri eğitimi programları düzenlenmelidir.
7. Ergenlik dönemin kendi içinde gelişimsel açıdan birçok özelliği bulunmakla beraber en önemli süreçlerinden biri de kişiliğin geliştiği benlik oluşumunun tamamlandığı dönemdir. Ailelerin bu dönemde paniğe kapılıp bir takım ağır kurallar oluşturması, anlaşılmadıklarını düşünen ergenlerin aile ortamından uzaklaşmasına neden olur. Ailelerin model olup uygun tutum ve davranışlar gösterilebilmesi için aile eğitim programları önem kazanmaktadır. Bu doğrultuda ayrıca ulusal ve yerel medya kuruluşlarında eğitim içerikli programlar yapılmalıdır.

5.2.2. Yapılacak Araştırmalara Yönelik Öneriler

1. Yapılan araştırma Kayseri ili merkez ilçelerdeki genel liselerde yaşanan öğrenci çatışmalarının nedenlerini araştırmaya yönelik bir çalışma olduğu için, araştırma sonuçları tüm genel lise öğrencilerinin sonuçları olarak genellenemez. Bu nedenle benzer çalışmalar benzer il ve ilçelerde yapılarak karşılaştırılması yararlı olacaktır.
2. Genel liselerde yaşanan öğrenci çatışmalarının nedenlerinin farklı değişkenlerle ilişkisi olup olmadadığı araştırılabilir.
3. Genel liselerde yaşanan öğrenci çatışmalarının nedenleri tespit edilip, öğrencilerin çatışma çözme stratejileri araştırılabilir.

KAYNAKÇA

- Arslan, C. (2005). **Kişilerarası çatışma çözme ve problem çözme yaklaşımlarının yüklenme karmaşıklığı açısından incelenmesi**. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Aziz, A. (1994). **Araştırma Yöntemleri-Teknikleri ve İletişim**. (2. Basım). Ankara: Turhan Kitabevi.
- Başaran, E. (1998). **Yönetimde İnsan İlişkileri: Yönetimsel Davranış**. Ankara: Gül Yayınevi.
- Bilgin, A. (2008). **Okullarda Şiddeti Önlemede Bir Yöntem Çatışma Çözme**. Bursa: Ezgi Kitabevi.
- Bursalıoğlu, Z. (1998). **Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış**. Ankara: Pegem Yayınları.
- Can, N. (2009). **Öğretmen Liderliği**. Ankara: Pegem Yayınları.
- Can, N. (2004). Öğretmenlerin geliştirilmesi ve etkili öğretmen davranışları. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16, 103-119.
- Çınkır, Ş. (2004). Okulda etkili öğretmen-öğrenci ilişkisinin yönetimi. *Milli Eğitim Dergisi*, 161. <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/161/cinkir.htm>, (Erişim T. 13.08.2010).
- Çobanoğlu, F. ve Şentürk, İ. (2005, 28-30 Eylül). Öğrenci cinsiyetinin öğretmen davranışına etkisi. *On Dördüncü Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi*, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi.
- Dinçel, E. (2006). **Ergenlik dönemi gelişimsel ödevleri ve psikolojik problemler**. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara .

- Doğan, İ. (2003). Liselerde alan seçmeli program uygulamaları üzerine bir değerlendirme: Ankara İl Merkezindeki Liseler Örneği. *Milli Eğitim Dergisi*, 159. <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/159/dogan.htm>, (Erişim T. 13.08.2010).
- Ekinci, C. E. ve Burgaz, B. (2009). İstenmeyen öğrenci davranışlarının öğretmen ve okuldan kaynaklanan nedenleri. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22, 91-111.
- Ergin, G.C. (1989). **İç çatışmaların, ikili çatışmaların çözümündeki rolü**. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara .
- Ergün, M. ve Duman, T. (1998). Kritik durumlarda öğretmen davranışları. *Millî Eğitim Dergisi*, 147, 45. <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/145/ergun.htm>, (Erişim T. 13.08.2010).
- Fidan, N. ve Erden, M. (1994). **Eğitime Giriş**, Ankara: Meteksan Matbaacılık.
- Gülşen, S. (2006). **Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında yaşanan öğrenci çatışmalarının nedenleri ve öğretmenlerin kullandıkları çatışma çözüm stratejileri**. *Yüksek Lisans Tezi*, Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Gümüşeli, A.İ. (1994). **İzmir ortaöğretim okulları yöneticilerinin öğretmenler ile aralarındaki çatışmaları yönetme biçimleri**. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Güner, İ. (2007). **Çatışma çözme becerilerini geliştirmeye yönelik grup rehberliğinin lise öğrencilerinin saldırganlık ve problem çözme becerileri üzerine etkisi**. Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Günbayı, İ. ve Karahan, İ. (2006). **İlköğretim okulu öğretmenlerinin kurum içi çatışmaları yönetim biçimleri**. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8 (1), 209-230.

- İlleez, M. (2006). **İlköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin yaşadığı çatışmalar ve bu çatışmaların çözüm stratejilerinin sosyal yapılandırıcılık kuramına dayalı olarak incelenmesi.** Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Karip, E. (2003). **Çatışma Yönetimi.** Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Kasap, B. (2006). **Yıldız Teknik Üniversitesi lisans öğrencilerinin çatışma yaklaşımları, yaşadıkları çatışmalar ve çatışma yönetim stilleri.** Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Keskin; G. ve Sezgin, B. (2009). **Bir grup ergende akademik başarı durumuna etki eden etmenlerin belirlenmesi.** *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 4(10). <http://web.firat.edu.tr/shmyo/edergi/ciltdotsayion/keskinvesezgin10.pdf>, (Erişim T. 13.08.2010).
- Kılıç, S. (2006). **Özel okul öğretmenlerinin çatışma yaklaşımları ile çatışmayı yönetme stilleri.** Yüksek Lisan Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kızmaz, Z. (2006). **Okullarda şiddet davranışının kaynakları üzerine kuramsal bir yaklaşımı.** *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 30 (1), 47-70.
- Kite, D. (2007). **21. y.y' da arabuluculuk ve mediasyon.** Kayseri: Kayseri Ticaret Odası Yayınları.
- Koruklu, N. (2006). **Eğitimde arabuluculuk ve okulda arabuluculuk sürecinin işleyişine ilişkin bir model.** *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 11-20 .
- Koçel, T. (2007); **İşletme yöneticiliği: yönetim ve organizasyon, organizasyonlarda davranış, klasik-modern- çağdaş ve güncel yaklaşımlar,** İstanbul: Arıkan Yayıncılık.

- Memişoğlu, S. P.(2005, 28-30 Eylül). **Lise öğrencilerinin sınıf ortamında öğretmen davranışlarına ilişkin görüşleri.** On Dördüncü Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi.
- Önder, E. (2008). **Lisans öğrencilerinin yaşadıkları çatışmalar ve çatışma yönetim stilleri.** Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta .
- Öskiper, Y. (2004). **Yeniden yapılandırma sürecinde oluşan örgütsel çatışmaların çözümünde iletişim: x proje direktörlüğüne yönelik bir uygulama,** Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara .
- Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü. (2007). **çocuklarda ve gençlerde artan şiddet eğilimi ile okullarda meydana gelen olayların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla kurulan tbmm araştırma komisyonu raporu,** Ankara: Özel Eğitim ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü.
- Özgen, Ç. (1992). **Genç-anababa çatışma envanteri (gaçe) geliştirilmesi, güvenilirliği ve geçerliği.** Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara .
- Rehber, E. (2007). **İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin empatik eğilim düzeylerine göre çatışma çözme davranışlarının incelenmesi.** Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Pekkaya, F. B. (1994). **Arabulucu yolu ile çatışmalara çözüm bulma, arabuluculuk eğitiminin okullarda uygulanması ve bu eğitimin öğrencilerin benlik gelişimlerine, liderlik becerilerine, saldırgan davranışlarına ve algıladıkları problem miktarına etkisi,** Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul .

- Sarı, S.(2005). **İlköğretim 5. sınıf öğrencilerine çatışma çözümü becerilerinin kazandırılmasında akademik çelişki, değer çizgisi ve güdümlü tartışma yöntemlerinin etkisi.** Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Selimoğlu, C. (2009). **İlk ve ortaöğretimde istenmeyen öğrenci ve öğretmen davranışlarının çoklu disiplinler anlayışla gruplandırılarak çözümlenmesi.** Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Van.
- Schrumpf, F., Crawford ,D.K., Bodine, R. J. (2007). **Okulda çatışma çözme ve akran arabuluculuk program rehberi.** (Çev: F. Gül Akbalık, B. Dilek Karaduman), Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.
- Schrumpf, F.; Crawford, D. K., Bodine, R. J. (2007). **Okulda çatışma çözme ve akran arabuluculuk öğrenci elkitabı.** (Çev: F. Gül Akbalık), Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.
- Şimşek, M. Ş. (1998). **Yönetim ve Organizasyon.** Konya: Damla Matbaacılık.
- Taştan, N. (2004). **Çatışma çözme ve akran arabuluculuğu eğitimi programlarının ilköğretim altıncı sınıf öğrencilerinin çatışma çözme ve akran arabuluculuğu becerilerine etkisi.** Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Taştan, N. (2006). **Çatışma çözme eğitimi ve akran arabuluculuğu.** Nobel Yayın Dağıtım, Ankara .
- Tezcan, M. (1996). Bir şiddet ortamı olarak okul. *Cogito Dergisi*, 6-7 105-108.
- Türnüklü, A(2007). **Liselerde öğrenci çatışmaları, nedenleri, çözüm stratejileri ve taktikleri.** *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 49, 129-158
- Ural, Ayhan; **İlköğretim okulu yöneticilerinin öğretmenlerle aralarındaki çatışmaları yönetme yöntemleri,** Doktora Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu 1997.

Uysal, Zeliha; **Çatışma çözme eğitim programının ortaöğretim dokuzuncu sınıf düzeyindeki öğrencilerin çatışma çözme becerilerine etkisi**, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Uysal, A. (2003). **Şiddet karşıtı programlı eğitimin öğrencilerin çatışma çözümleri, şiddet eğilimleri ve davranışlarına yansımaları**. Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Yeşilyurt, F. Ö. (1996). **Gençlerin çatışma eğilimleri ile ana babalarının onlarda algıladıkları çatışma eğilimlerinin karşılaştırılması**. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

EK-1

T.C.
KAYSERİ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.4.38.00.03-311/

15.04.2009*010527

Konu : Anket Uygulama İzni.

ERCIYES ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : 23/03/2009 tarih ve 500-526-0300 sayılı yazınız.

Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı yüksek lisans programı öğrencilerinden **Rahşan ONAT** "Genel Liselerde Yaşanan Öğrenci Çatışmalarının Nedenleri (Kayseri İli Örneği)" konulu Anket Çalışmasını, İlimiz Kocasinan, Melikgazi ve Talas ilçelerindeki ekteki yazıda belirtilen liselerde öğrencilere yönelik ekteki anketi uygulamalarında bir sakıncanın olmadığı Anket Değerlendirme Komisyonunca tespit edilmiş olup, eğitim - öğretimi aksatmadan, Okul Müdürlerinin gözetiminde ve sorumluluğunda yapmaları, Anket Uygulama sonucundan Müdürlüğümüze bilgi vermek kaydıyla uygun görüldüğü ile ilgili Valilik Makamından alınan 14/04/2009 tarih ve 10361 sayılı onay örneği ilişikte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim

Erdoğan AYATA
İl Millî Eğitim Müdürü

EKLER :
1-Onay Örnğ. (1 Adet)

Nursel h.
20.04.2009
AS

EK 2 ANKET FORMU

Genel Liselerde Yaşanan Öğrenci Çatışmalarının Nedenleri (KAYSERİ İLİ ÖRNEĞİ)

Değerli Öğrenciler;

Bu çalışmada, "Genel Lise Öğrencileri Arasında Yaşanan Öğrenci Çatışmalarının Nedenleri" incelenecektir. Elde edilen bilgiler bilimsel amaçlara göre topluca değerlendirilecektir. Bu nedenle ankete **ad ve soyadınızı yazmanıza gerek yoktur.**

Araştırmanın geçerliliği açısından lütfen bütün soruları okuyunuz ve mutlaka her soruyu cevaplandırınız. Sizce en doğru olan seçeneği mutlaka doğru yere işaretlemeye dikkat ediniz. Gösterdiğiniz ilgi ve işbirliği için teşekkür ederim.

Rahşan ONAT

Rehber Öğretmen ve Yüksek L. Öğrencisi

SORULAR/ DAVRANIŞLAR

I.BÖLÜM

Açıklama: Bu bölümdeki sorulara vereceğiniz cevapları, ilgili parantezin içine (X) işareti koyarak belirtiniz.

1. Cinsiyetiniz?

Kız Erkek

2. Sınıfınız

9. Sınıf 10. Sınıf 11. Sınıf 12. Sınıf

3. Öğrenim görmekte olduğunuz bölüm?

Eşit Ağırlık Sözel Sayısal Dil

4. Anne ve Babanızın eğitim düzeyini belirtiniz?

Anne

Okur- yazar değil
 Okur- yazar
 İlköğretim
 Ortaöğretim
 Önlisans(2 yıllık)
 Lisans(4yıllık) ve üzeri

Baba

Okur- yazar değil
 Okur- yazar
 İlköğretim
 Ortaöğretim
 Önlisans(2 yıllık)
 Lisans(4yıllık) ve üzeri

5. Ailenizin gelir durumunu belirtiniz?

1. Asgari ücret (450 YTL)
2. 451 YTL- 900 YTL
3. 901 YTL- 1.400 YTL
4. 1.401 YTL ve üzeri

II. BÖLÜM

Sizce Genel Liselerde Yaşanan Öğrenci Çatışmalarının Sebepleri Nedir?

Aşağıdaki Her Cümleyi Sırasıyla Okuyunuz. Her İfadeye 5-4-3-2-1 Ölçekleriyle Cevap Verilecektir. 5= Her Zaman, 4= Çoğunlukla, 3= Bazen, 2= Nadiren, 1=Hiçbir Zaman (Hiç) Olarak Olumludan Olumsuzu Doğru Sıralanmıştır. Size göre hangi düzey uygun ise onun sırasındaki kutucuğa (X) işareti koyunuz.

A) OKUL YÖNETİMİ İLE İLGİLİ MADDELER	Her zaman (5)	Çoğunlukla (4)	Bazen (3)	Nadiren (2)	Hiçbir zaman (1)
1. Okul Yönetiminin, öğrencileri ciddiye almamasından rahatsız olurum.					
2. Okul Yönetiminin, öğrencileri sürekli ve yakın denetim altında tutmasından rahatsız olurum.					
3. Okul Yönetiminin, öğrencilerle ilgili bilgi ve duyuruları geç veya eksik vermesinden sıkıntı duyarım.					
4. Okul Yönetimine istediğim zaman şikayetlerimi iletememekten olumsuz yönde etkilenirim.					
5. Okulda öğrencilerle ilgili alınan kararlara katılamamaktan rahatsız olurum.					
6. Okulda kuralların eşit ve adil şekilde uygulanmamasından rahatsız olurum.					
7. Okulda kırtasiye, kantin, yemek, kütüphane vb. ihtiyaçlarımı karşılayamamaktan sıkıntı duyarım.					
8. Okul yönetiminin, sosyal faaliyetlerle ilgilenmemize fırsat					

tanımamasından rahatsız olurum.					
9. Okulun temiz ve düzenli olmayışından rahatsız olurum.					
10. Okulda yetenek, bilgi ve becerilerimi göstereceğim faaliyetler düzenlenmemesi beni olumsuz yönde etkiler(Bilgi, beceri yarışmaları vb.)					
11. Okul Yönetiminin, çeşitli sebeplerle bizlerden para toplamasından rahatsız olurum.					
12. Okul yönetiminin karşı cinsle olan arkadaşlık ilişkilerimize sürekli müdahale etmesinden rahatsız olurum.					
13. Okul yöneticilerinin <u>sadece bir sorun olduğunda</u> bizlerle iletişime girmesinden rahatsız olurum.					
14. Okul yöneticilerinin yapılan hataları hemen cezalandırma ve kişileri okuldan uzaklaştırıp kurtulma tutumlarından rahatsız olurum.					
B) ÖĞRETMENLERLE İLGİLİ MADDELER					
15. Öğretmenlerin sürekli uyarılarda bulunmasından rahatsız olurum.					
16. Öğretmenlerin, uyarılarını baskıcı ve sert tavırlarla yapmasından rahatsız olurum.					

17. Öğretmenlerin, bizlere güvenmemelerinden sıkıntı duyarım.					
18. Öğretmenlerin, bizlerden beklentilerini açık ve net bir şekilde belirtmemelerinden sıkıntı duyarım.					
19. Öğretmenlerimle iletişim kuramamak beni rahatsız eder.					
20. Öğretmenlerimin, bilgi ve yetenek düzeyime uygun işler vermemesinde rahatsız olurum.					
21. Öğretmenlerin söylediklerinde tutarsızlık olmasından rahatsız olurum.					
22. Öğretmenlerin, öğrenciler arasında ayırım yapmasından sıkıntı duyarım.					
23. Öğretmenlerin, öğrencileri not ile tehdit etmesinden rahatsız olurum.					
24. Öğretmenlerin, sınıf içi disiplini sağlayamamasından dolayı rahatsız olurum.					
25. Öğretmenlerimin, başarılarımı ödüllendirmemesinden rahatsız olurum.					
26. Öğretmenlerimin, başarısızlıklarımı sürekli cezalandırmasına sinirlenirim.					
27. Öğretmenlerin kılık-kıyafetime karışması beni rahatsız eder.					
28. Öğretmenlerimin benimle ilgili özel bilgileri diğer					

öğretmenlerle paylaşması beni rahatsız eder.					
29. Öğretmenlerimin arkadaş grubum içerisinde beni küçük düşürmesi veya rencide etmesinden rahatsızlık duyarım.					
C) KENDİNİZ VE ARKADAŞLARINIZLA İLGİLİ MADDELER					
30. Geleceğim için belirlediğim hedeflere uygun bir alanda eğitim alıyorum.					
31. Bir arkadaş grubuna bağlı olmalıyım.					
32. Bulduğum ortamdaki gerginlikten rahatsız oluyorum.					
33. Etrafımdaki kişilere güvenmiyorum.					
34. Kendi düşüncelerimi kabul ettirmekte ısrarcı davranırım.					
35. Arkadaşlarımda gördüğüm yanlışları sürekli olarak eleştirmekten hoşlanırım.					
36. Maddi olanaklarımın kısıtlı oluşundan rahatsız oluyorum.					
37. Kendi haklarımı korumaya çalışırım.					
38. Yapmak istediğim herhangi bir şeyi gerçekleştirmek için her yolu denerim.					
39. Arkadaşlarımdan, bildiklerini ve öğrendiklerini benden saklamasına sinirlenirim.					
40. Arkadaşlarımdan, haksız yere beni suçlamalarına					

sinirlenirim.					
41. Arkadaşlarımın, bana ön yargılı yaklaşmasından rahatsız olurum.					
42. Sorduğum sorulara o anda cevap verilmemesine sinirlenirim.					
43. Arkadaşlarımın okul eşyalarını izinsiz almalarına sinirlenirim.					
44. Arkadaşlarımın fiziki görünümümle dalga geçmesinden hoşlanmam.					
45. Arkadaşlarımla rekabet halinde olmayı seviyorum.					
46. Arkadaşlarımın yaptıkları şakalardan hoşlanmıyorum.					
47. Arkadaşlarımın, gelenek, görenek ve inancıma ilişkin kötü konuşmalarına sinirlenirim.					
48. Arkadaşlarımın, beni dinlememesine sinirlenirim.					
49. Arkadaşlarımın, hakkımda asılsız söylentiler çıkarmasına sinirlenirim.					
50. Arkadaşlarımın, düşünce ve davranışlarımdaki hataları belirtmelerine ve kanıtlamaya çalışmalarına sinirlenirim.					
51. Arkadaşlarımın, kişisel tercihlerim (tuttuğum takım, sevdiğim sanatçı vb.) hakkında kötü konuşmalarına sinirlenirim.					

52. Arkadaşlarımın bana hakaret etmelerine sinirlenirim.					
53. Bulduğum ortamda beni kimsenin anlayabildiğini düşünmüyorum.					
54. Bulduğum alanda yeteneklerime değer verildiğine inanmıyorum.					
55. Kendimi olduğum gibi ifade edemiyorum hep maske takma ihtiyacı hissediyorum.					
56. Ailemin arkadaş seçimime karışması arkadaş ilişkilerimi olumsuz yönde etkiler.					
57. Ailemin eğitim seviyesi okul başarıyı olumsuz yönde etkiler.					
58. Ailemin beni sınıf arkadaşlarımla kıyaslamasından rahatsızlık duyuyorum.					

III. BÖLÜM

Konuyla ilgili belirtmek istediğiniz başka şeyler varsa lütfen bu bölüme yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ÖZGEÇMİŞ

Rahşan ONAT, 1977 yılında Diyarbakır'da doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Ankara'da tamamladı. 1999 yılında Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümünden mezun oldu. 2003 yılında Kayseri Rehberlik ve Araştırma Merkezine rehber öğretmen olarak atandı. Halen bu kurumda görevine devam etmektedir.

2007 yılında Erciyes Üniversitesi'nde yüksek lisans öğrenimine başladı. Halen "Genel Liselerde Yaşanan Öğrenci Çatışmaları Kayseri İli Örneği" konulu tez çalışmasını sürdürmektedir.

İletişim Bilgileri

Cep Tel: 0505 7730321

e-mail: rahsanonatt@hotmail.com